

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ГОДИНА 3

БЕОГРАД 1934 ГОДИНЕ

КЊИГА 2

ХИ РЕДОВНИ САСТАНАК

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ДРЖАН 7 ФЕБРУАРА 1934 ГОДИНЕ У БЕОГРАДУ

ПРЕТСЕДАВАЛИ:

Претседник

ДР. КОСТА КУМАНУДИ

Потпретседници:

ДР. АВДО ХАСАНБЕГОВИЋ

и

ДР. КОСТА ПОПОВИЋ

Секретар

МИЛАН МРАВЉЕ

Присутни г. г. Министри: Претседник Министарског савета Никола Т. Узуновић, Министар без портфеља др. Алберт Крамер, Министар социјалне политике и народног здравља Иван Пуцељ, Министар без портфеља др. Хамдија Карамехмедовић, Министар трговине и индустрије и заступник Министра шума и рудника Јурај Деметровић, Министар финансија др. Милорад Ђорђевић, Министар грађевина и заступник Министра пољопривреде др. Стјепан Сркуљ.

ПОЧЕТАК У 8.30 ЧАСОВА.

САДРЖАЈ:

Пре дневног реда: 1 — Читање и усвајање записника XI редовног састанка;

2 — Саопштење извештаја Финансијског одбора о предлогу закона о накнадним и ванредним кредитима уз буџет државних расхода и прихода за буџетску 1933/34 годину;

3 — Саопштење извештаја Министра социјалне политике и народног здравља о одговорима на посланичке интерпелације;

4 — Отсуства народних посланика;

5 — Саопштење интерпелација народних посланика: др. Николе Никића и другова на Министра унутрашњих послова о поступку жандармеријских органа у срезу Нова Градишка; др. Милана Метикоша на Министра шума и рудника о осигурању потребног огревног и грађевинског

дрвета добровољцима и колонистима Среза вировитичког; Владимира Ст. Кристића на Министра шума и рудника о заштити рудара у предузећу француско-српског друштва „Сисавац“ А. Д.; Милана В. Поповића на Министра пољопривреде о студирању свршених ученика средњих пољопривредних школа на пољопривредном факултету; Светислава Хоћере и др. Милана Метикоша на Министра унутрашњих послова о незаконитом раду средског начелника у Двору; Владимира Ст. Кристића на Министра унутрашњих послова о раду командира жандармеријске станице у Доњој Шаторњи; др. Милана Метикоша на Министра унутрашњих послова и Министра правде о злостављању др. Богдана Брујића, адвоката у Госпићу; Милована Лазаревића на Претседника Министарског савета о цензури јавне речи; др. Милана Метикоша на Министра унутрашњих послова о незаконитом поступку власти са народом у Лици; Милана А. Живановића на Министра финансија о раду

Живојина Ристића, шефа пореске управе у Рачи Крагујевачкој; др. Милана Метикоша на Министра финансија и Министра трговине и индустрије о упропаштавању обухарских обртника помоћу организације фабричних продавница обуће фирма „Бата“; др. Анте Кунтарића на Министра саобраћаја и Министра социјалне политике и народног здравља о доношењу законског предлога о заштити помораца; др. Николе Никића и другова на Министра унутрашњих послова о убиству Мирка Најдорфера и раду општинског бележника у Виници Мишка Црнка; др. Николе Никића и другова на Претседника Министарског савета о петицији грађана Сремске Каменице; др. Људевита Ауера на Министра финансија и Министра шума и рудника о тешком стању земљишних заједница; Драгутина Перка и другова на Министра саобраћаја о четвртој Балканској конференцији у Солуну; др. Стјепана Бачића на Министра правде о огласним пристојбинама „Народних новина“ у Загребу; др. Николе Кешељевића на Министра шума и рудника о поступцима у руднику угља код Мостара; Милоша П. Драговића на Министра унутрашњих послова о незаконитом раду начелника Среза граничног; Милоша П. Драговића на Министра унутрашњих послова о поступку општинског бележника у Чоки; др. Стјепана Бачића на Министра социјалне политике и народног здравља о упослењу страних радника у нашој индустрији и трговини и усвајање хитности; др. Стјепана Бачића на Министра финансија о издавању уверења о сиромашном стању и одбијање хитности; др. Стјепана Бачића на Министра социјалне политике и народног здравља о тешким приликама радништа Орославских текстилних фабрика и усвајање хитности; Милоша Драговића на Министра унутрашњих послова о самоволном раду начелника Среза граничног; Милоша Драговића на Министра унутрашњих послова о поступку начелника среза у Великој Кикинди; Милоша Драговића на Министра пољопривреде о поступку државног ветеринара у Чоки; др. Фране Грубера на Министра унутрашњих послова о раду начелника среза, пристава и жандармеријских органа у Кутини и околини; Јосипа Стажића на Министра унутрашњих послова о раду градског начелника у Петрињи и одбијање хитности.

Говорници: Др. Стјепан Бачић (три пута), Министар социјалне политике и народног здравља Иван Пуцељ (два пута), Министар финансија др. Милорад Ђорђевић, Јосип Стажић, Министар унутрашњих послова Живојин Лазић.

Дневни ред: 1 — Претрес и усвајање у начелу, појединоствима и коначно извештаја Финансијског одбора о предлогу закона о изменама и допунама Закона о таксама.

Говорници: Известилац Ото Гавриловић (два пута), Милутин Станојевић (два пута), Министар финансија др. Милорад Ђорђевић, др. Никола Кешељевић, секретар Милан Мравље, Ђуро Марјан.

2 — Претрес и усвајање у начелу, појединоствима и коначно извештаја Финансијског одбора о предлогу закона о изменама и допунама Закона о државној трошарини.

Говорници: Ото Гавриловић, др. Живан Лукић.

3 — Претрес и усвајање у начелу, појединоствима и коначно извештаја Финансијског одбора о предлогу закона о изменама и допунама чл. 29, 34, 40, 43, 56 и 166 царинског закона.

Говорници: Известилац Ото Гавриловић.

4 — Претрес и усвајање у начелу, појединоствима и коначно извештаја Финансијског одбора о предлогу закона о изменама и допунама у Закону о исплати ратне штете, у Уредби о 7% инвестиционом зајму од 500 милиона динара, у Правилнику о финансијској ликвидацији аграрних односа у Босни и Херцеговини и у Закону о финансијској ликвидацији оштета за беглукче земље у Босни и Херцеговини.

Говорници: Известилац Ото Гавриловић, Министар финансија др. Милорад Ђорђевић, Милутин Станојевић.

5 — Претрес и усвајање у начелу, појединоствима и коначно извештаја Финансијског одбора о предлогу закона о накнадним и ванредним кредитима уз буџет државних расхода и прихода за буџетску 1933/34 годину.

Говорници: Известилац Ото Гавриловић, Министар финансија др. Милорад Ђорђевић.

Претседник др. Коста Кумануди: Отварам XII редовни састанак Народне скупштине. Изволите чути записник прошле седнице.

Секретар Милан Мравље прочита записник XI редовног састанка.

Претседник др. Коста Кумануди: Има ли каква примедба на записник? (Нема). Примедаба нема, записник је примљен. Изволите чути један одборски извештај.

Секретар Милан Мравље (саопштава): Финансијски одбор подноси Скупштини на решење свој извештај о предлогу закона о накнадним и ванредним кредитима уз буџет државних расхода и прихода за буџетску 1933/34 годину. (Види прилог).

Претседник др. Коста Кумануди: Овај је извештај штампан, подељен г. г. народним посланицима и стављен на дневни ред данашње седнице. Изволите чути извештаје г. г. Министара.

Секретар Милан Мравље (саопштава): Г. Министар социјалне политике и народног здравља извештава да ће одговорити, кад се ставе на дневни ред на интерпелације народних посланика и то:

Г. др. Стјепана Бачића о тешким приликама радника Орославских текстилних индустрија; г. др. Анте Кунтарића о доношењу законског предлога о заштити помораца; и г. др. Стјепана Бачића о упослењу страних радника у нашој трговини и индустрији.

Претседник др. Коста Кумануди: Овај се извештај прима на знање. Изволите чути отсуства г. г. народних посланика.

Секретар Милан Мравље (саопштава): Г. Тодор Хаџи Димитријевић, народни посланик моли за 7 дана отсуства због болести у породици.

Претседник др. Коста Кумануди: Одобрава ли Народна скупштина тражено отсуство? (Одобрава). Тражено отсуство је одобрено.

Изволите чути интерпелације.

Секретар Милан Мравље (саопштава): Г. г. др. Никола Никић и другови, народни посланици, упућују интерпелацију на г. Министра унутрашњих послова о поступку жандармеријских органа у срезу Нова Градишка и траже да јој се призна првенство. (Види прилог).

Претседник др. Коста Кумануди: Г. др. Никић није присутан. Изволите чути даље интерпелације.

Секретар Милан Мравље (саопштава): Г. др. Милан Метикош, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра шума и рудника о осигурању потребног огревног дрвета добровољцима и колонистима Среза вировитичког. (Види прилог);

Г. Владимир Ст. Крстић, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра шума и рудника о заштити рудара у предузећу Француско-српског друштва „Сисавац“ А. Д. (Види прилог);

Г. Милан В. Поповић, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра пољопривреде

о студирању свршених ученика средњих пољопривредних школа на Пољопривредном факултету. (Види прилог);

Г. Светислав Хоџера и другови, народни посланици, упућују интерпелацију на г. Министра унутрашњих послова о незаконитом раду среског начелника у Двору. (Види прилог);

Г. Владимир Ст. Крстић, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра унутрашњих послова о раду командира жандармеријске станице у Доњој Шаторњи; (Види прилог);

Г. др. Милан Метикош, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра правде и г. Министра унутрашњих послова о злостављању г. др. Богдана Брујића, адвоката, од стране жандармеријске чете у Госпићу. (Види прилог);

Г. Милован Лазаревић, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Претседника Министарског савета о цензури јавне речи; (Види прилог);

Г. др. Милан Метикош, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра унутрашњих послова о незаконитом поступку власти са народом у Лици. (Види прилог);

Г. Милан А. Живановић, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра финансија раду Живојина Ристића, шефа Пореске управе у Рачи Крагујевачкој. (Види прилог);

Г. др. Милан Метикош, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра финансија и г. Министра трговине и индустрије о опрошћавању обућарских обртника помоћу организације фабричних продавница обуће фирме „Бата“. (Види прилог);

Г. др. Анте Кунтарић, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра саобраћаја и г. Министра социјалне политике о доношењу законског предлога о заштити помораца. (Види прилог);

Г. др. Никола Никић и другови, народни посланици, упућују интерпелацију на г. Министра унутрашњих послова о убиству Мирка Најдорфера и раду општинског бележника у Виници, Мишка Црка. (Види прилог);

Г. др. Никола Никић и другови, народни посланици, упућују интерпелацију на г. Претседника Министарског савета о петицији грађана Сремске Каменице. (Види прилог);

Г. др. Људевит Ауер, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра финансија и г. Министра шума и рудника о тешком стању земљишних заједница. (Види прилог);

Г. г. Драгутин Перко и другови, народни посланици, упућују интерпелацију на г. Министра саобраћаја о четвртој Балканској конференцији у Солуну и траже да јој се призна првенство. (Види прилог);

Претседник др. Коста Кумануди: Господин Министар саобраћаја није ту. Изволите чути даље.

Секретар Милан Мравље (саопштава): Г. др. Стјепан Бачић, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра правде о огласним престојбама „Народних новина“ у Загребу и тражи да јој се призна првенство. (Види прилог);

Претседник др. Коста Кумануди: Г. Министар правде није присутан. Изволите чути даље.

Секретар Милан Мравље (саопштава): Г. др. Никола Кешељевић, народни посланик, упућује

интерпелацију на г. Министра шума и рудника о поступцима у руднику угља код Мостара и тражи да јој се призна првенство. (Види прилог);

Претседник др. Коста Кумануди: Г. др. Кешељевић није присутан. Изволите чути даље.

Секретар Милан Мравље (саопштава): Г. Милош П. Драговић, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра унутрашњих послова о незаконитом раду начелника Среза грачаничког и тражи да јој се призна првенство. (Види прилог);

Претседник др. Коста Кумануди: Г. Милош Драговић није присутан. Изволите чути даље.

Секретар Милан Мравље (саопштава): Г. Милош Драговић, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра унутрашњих послова о поступку општинског бележника у Чоки, и тражи да јој се призна првенство. (Види прилог);

Претседник др. Коста Кумануди: Г. Милош Драговић, није присутан. Изволите чути даље.

Секретар Милан Мравље (саопштава): Г. др. Стјепан Бачић, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра социјалне политике и народног здравља о упослењу страних радника у нашој индустрији и трговини и тражи да јој се призна првенство. (Види прилог);

Претседник др. Коста Кумануди: Има реч г. др. Стјепан Бачић да образложи тражено првенство.

Др. Стјепан Бачић: Господо народни посланици, на ову интерпелацију и на захтев да јој се призна хитност био сам понукан појавама које владају у нашој индустрији и трговини, а које су толико честе да изазивају једно негодовање и огорчење код нашег квалификованог радништва и у целој нашој јавности. Ту мислим на послодавце у нашим индустријским подuzeћима, тако званим националним подuzeћима, за које смо чули и за која знамо да су национализована страна подuzeћа, да су се само по форми национализовала, како би несметано у нашој земљи могла да раде а у ствари она раде са страним капиталом и са страним квалификованим радницима. То квалификовано радништво, које је у почетку оснивања тих индустрија специјално текстилних подuzeћа, можда било у прво време потребно за радни погон индустријских предузећа, данас више није потребно и није потребно те стране раднике запославати ради тога јер су и наши радници кроз низ година стекли ону стручну спрему која је потребна да се стручно воде односне индустријске гране, па су са свих страна долазиле жалбе од стране стручних радника, који имају способности, да се не води рачуна о њиховим интересима, да их истискују или да не могу наћи запослења у нашим индустријама, јер су запослени страни стручни радници на тим местима, а кад се обраћају на радничке коморе онда им се каже да су ти страни радници неопходно потребни стручњаци, без којих та индустрија не може да ради. У ствари то не стоји.

Има још једна ствар која ме је понукала да поднесем ову интерпелацију, а то је неједнако и неправедно третирање наших стручних радника и страних стручних радника. У колико би наиме и било признато појединим индустријским гранама и струкама да без стручних радника и мајстора те индустрије не могу бити држане у редовном погону, ипак је неправедно да ти страни радници при-

мају плате у страним валутама и далеко веће и више од наших стручних радника. Ја имам извештаја и доказа да на пример у Орославској текстилној фабрици наши стручни мајстори добијају месечно до 800 динара плате, док страни мајстори, страни држављани, добијају по 8.000, 10.000 и 12.000 динара месечно плате у нашем новцу. То је једна тако огромна неправда да је потребно да се наша јавност и Народна скупштина заинтересују тим питањем и позову на одговорност одговорне факторе, специјално надзорне управне власти које издају дозволе боравка, а онда и наше надзорне социјалне власти које дају дозволе за запослење, како је могуће да данас поред огромног броја наших незапослених радника и стручних мајстора имамо у нашој земљи масу стручних људи странаца, који у нашој земљи банче и често уносе у нашу земљу нездраве мисли, јер су често пута они расадници комунизма, како да ти радници извлаче из наше земље гомиле новца а да наш човек не може да нађе запослења. Ја сам био слободан да поднесем ову интерпелацију и молим да јој се призна хитност.

Претседник др. Коста Кумануди: Има реч г. Министар социјалне политике и народног здравља.

Министар социјалне политике и народног здравља Иван Пуцељ: Господо, ја врло радо примам хитност ове интерпелације, пошто сам већ одговорио да сам прикупио податке и да сам спреман за одговор. Међутим, неки наводи г. посланика базирају се на погрешним информацијама. Сви подручни оргни, све подручне надлежне власти издају дозволе по прописима важећих закона, који постоје на основу конвенција које су склопљене међу разним државама. А ако радничка комора остале стручне институције дају мишљења да је тај и тај мајстор и тај и тај стручњак потребан, онда ми морамо дати ту дозволу, јер иначе без таквих стручних лица те фабрике не би могле радити. Дакле, ту се поступа најсавесније и баш код фабрика на које се односи интерпелација народног посланика г. Бачића има врло мало запослених страних радника, свега 2%, а по мишљењу свију институција које долазе у обзир, ове дозволе треба дати. Толико сам сматрао за потребно да кажем, а остало ћу казати кад ова интерпелација дође на дневни ред. Ово што сам сада говорио то је само због јавности, да се не би мислило да се ове ствари раде без икаквог критеријума.

Претседник др. Коста Кумануди: Господине Министре, молим да се изјасните, да ли примате првенство ове интерпелације?

Министар социјалне политике и народног здравља Иван Пуцељ: Примам.

Претседник др. Коста Кумануди: Изволите чути даље.

Секретар Милан Мравље (саопштава): Господин др. Стјепан Бачић, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра финансија о издавању уверења о сиромашном стању и тражи да јој се призна првенство. (Види прилог).

Претседник др. Коста Кумануди: Има реч г. др. Стјепан Бачић, да образложи тражено првенство.

Др. Стјепан Бачић: Господо народни посланици, као адвокат у провинцији, међу нашим сиромашним светом, имао сам прилике да чујем

многе жалбе на поступак са издавањем сведоцаба о сиромашном стању, које су потребне да се судски поступци уницирају. Наш закон у Закону о таксама и о грађанском парбеном поступку признаје сиромашним лицима и грађанима, да своја права могу постићи уз опроштај такса прописаних за судски поступак, јер се ишло са гледишта, да је најсветије чувство човека осећај правичности да треба заштитити најсиромашније који и иначе по прописима о таксама не би могли да своје право заштите и добију пред судовима. Мени као адвокату у 1933 години тужили су се најсиромашнији, да код општинске власти не могу да добију сиромашно уверење, јер нема прописаних формулара о томе, те на тај начин не могу да дођу до такве сведоцбе и формулара, тако да је то право постало илузорним. Ја сам услед тога интервенисао код пореских и општинских власти и добио сам одговор, да тај посао нису могли да сврше због тога, што су њихови захтеви за формуларе отишли од општинског поглаварства, и да им још нису стигли, тако да ме то навело на оправдану сумњу, да се са стране пореских и општинских власти иде на то, да се на овај формалан и административни начин онемогући њихово право које произилази издавањем тога формулара за сиромашне. Стога сам био понукан жалбама из народа да ставим тај упит на г. Министра финансија: да ли му је познато то, да ли је о томе издао какво наређење којим се онемогућава издавање таквих сведоцаба о сиромаштву, и ако му је познато, да ли кани нешто учинити да се тај поступак за издавање сиромашних уверења уједностави, да буде могуће сваком сиромашном лицу, коме је потребна правна заштита, да може у свако доба да то уверење добије. Молим г. Министра финансија да се о томе изјасни.

Претседник др. Коста Кумануди: Има реч г. Министар финансија, да се изјасни прима ли првенство ове интерпелације.

Министар финансија др. Милорад Ђорђевић: Господо народни посланици, интерпелација са предметом који је г. народни посланик др. Бачић изволе образложити упућена је на погрешну адресу. Издавање сиромашних уверења није у ствари у надлежности финансијске администрације, већ у надлежности судова који по слободној оцени цене да ли има или нема места признавању сиромаштва. Улога моје администрације је ту сасвим информативна. При свем том ја сам, примивши интерпелацију, наредио да се прибаве детаљни податци о наведеним садржаним стварима у тој интерпелацији и ти се податци сада прикупљају. С обзиром на мериторне разлоге, ја мислим да нема потребе за хитност и због тога хитност за ову интерпелацију не примам.

Претседник др. Коста Кумануди: Г. Министар није примио тражено првенство. Прима ли Народна скупштина тражено првенство или не прима? (Прима — не прима). Господа која су против првенства нека изволе устати. (Већина седи). Објављујем да је првенство одбијено. Изволите чути даље.

Секретар Милан Мравље (саопштава): Др. Стјепан Бачић, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра социјалне политике и народног здравља о тешким приликама радништва Орославских текстилних фабрика и тражи да јој се призна првенство. (Види прилог).

Претседник др. Коста Кумануди: Реч има г.

др. Бачић да образложи тражено првенство.

Др. Стјепан Бачић: Господо народни посланици, ја сам упутно ову интерпелацију зато што сам био згранут кад сам добио доказе о томе под каквим тешким хигијенским условима, и уопште условима за живот, ради и живи радништво у текстилним фабрикама, а специјално у текстилној индустрији код Тивара у Загребу и Орослављу.

Господо, не само да су просторије у погледу хигијене и осигурања за живот недовољне и никакве, не само да су хигијенске прилике у тим фабрикама рђаве и недовољне, него је и плата тих радника тако малена, да је то управо страшно и нечувено. Ја сам видео платне спискове радница и радника, по којима радници за 8 часова дневног рада и након 14 дана обрачуна приме до 142 динара, али никада не пређе та сума своту од 186 динара.

Господо народни посланици, замислите таквог једног текстилног радника, који не станује тамо крај фабрике, већ у неком селу, и који због тога мора да пређе пешице свакога дана по пар километара, па мора да се обуче, мора да станује, мора да се храни и ако је још ожењен мора да издржава и своју породицу, какав је његов положај са 300 динара месечне плате и да ли је могуће да државна власт трпи овакво стање и да није у могућности ништа да учини да се побољша материјалан положај тих радника. Констатирао сам у разговору са леџницима Округног уреда да сваки радник после пар година рада оболи од туберкулозе, а пошто сви радници живе подједнако под таквим околностима, то се сви морају да разболе од туберкулозе.

Наш народ се надао да ће доласком те индустрије имати прилике да заради и да се опскрби продукцијом те индустрије на јефтин и добар начин, а у пракси се, међутим, видело да су фабрике дошле ради најстрашније експлоатације нашега народа, која прети читавим крајевима да их уништи, нарочито крајевима који су знаменити са свога здравог подмладака. И мало по мало, ти крајеви, који су давали увек претичак свога пучанства, уместо да се одатле ојача народна снага, ти крајеви ће бити најзад једно пресушено врело. Више нису у питању интереси појединих тих радника, који под тако страшним условима живе, него су у питању интереси и целог народа, као целине, јер се ту ради о здравом темељу наше популације, о здравој будућности наше генерације. Ја знам, шта ће ми господин Министар социјалне политике одговорити: да је примио извештај од својих органа и да је све у реду. Али ми знамо, господо, како се ти извештаји праве, како се навешћују такве инспекције, које долазе од Бановине и среза. Ми знамо како наши срески начелници дневно мисионирају тим фабрикама. Ми знамо кад се инспекције најаве, знамо како се за тај дан уклоне из фабрике сви малолетни радници, како се дају инструкције радницима да не смеју рећи какве су прилике, како се дају инструкције радницима да кажу да су уопслени 8 сати на дан, а да не смеју рећи да су уопслени 18 сати на дан, него да одлазе кући, да би се избегла та законска контрола. Зато налазим да није довољна овака формална истрага, овакав формални извештај, да ти исти органи, који пропуштају своју дужност, да тако нешто у интересу народа пријаве да се тим истим ор-

ганима повери вођење истрага, јер ти људи, који су посебним интересима и пријатељствима и богзна још чиме везани за фабричне директоре и за фабричке интересе, никада такве извештаје неће дати објективно, него ће увек хтети да истину која страшно изгледа, прикрију и да је забашуре. Зато је потребно да заинтересујем Народну скупштину и јавност, да се таквим појавама учини крај и да господин Министар социјалне политике код тих извештаја стручних органа и органа власти буде опрезан, и да ту истрагу повери објективним људима, незаинтересованим људима, а не њима. Ја молим господина Министра да прими хитност интерпелације.

Претседник др. Коста Кумануди: Има реч Министар социјалне политике и народног здравља г. Иван Пуцељ да се изјасни о траженом првенству.

Министар социјалне политике и народног здравља Иван Пуцељ: Примам хитност ове интерпелације.

Претседник др. Коста Кумануди: Изволите чути даље.

Секретар Милан Мравље (саопштава): Г. Милош Драговић, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра унутрашњих послова о самовољном раду начелника Среза грачаничког и тражи да јој се призна првенство. (Види прилог).

Претседник др. Коста Кумануди: Г. Драговић није присутан. Изволите чути даље.

Секретар Милан Мравље (саопштава): Г. Милош Драговић, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра унутрашњих послова о поступку начелника среза Вел. Кикинда и тражи да јој се призна првенство. (Види прилог).

Претседник др. Коста Кумануди: Г. Драговић није присутан. Изволите чути даље.

Секретар Милан Мравље (саопштава): Г. Милош Драговић, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра пољопривреде о поступку државног ветеринара у Чоки и тражи да јој се призна првенство. (Види прилог).

Претседник др. Коста Кумануди: Г. Драговић није присутан. Изволите чути даље.

Секретар Милан Мравље (саопштава): Г. др. Фрањо Грубер и другови, народни посланици, упућују интерпелацију на г. Министра унутрашњих послова о раду начелника среза, пристава и жандармеријских органа у Кутини и околини и траже да јој се призна првенство. (Види прилог).

Претседник др. Коста Кумануди: Г. др. Фрањо Грубер није присутан. Изволите чути даље.

Секретар Милан Мравље (саопштава): Г. Јосип Стажић, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра унутрашњих послова о раду градског начелника у Петрињи, г. Матагића Јосипа, и тражи да јој се призна првенство. (Види прилог).

Претседник др. Коста Кумануди: Има реч г. Јосип Стажић.

Јосип Стажић: Господо народни посланици, ја сам поднео интерпелацију о једној врло жалосној чињеници и тражио сам за њу хитност и то са ових разлога. У граду Петрињи постављен је градоначелником Саркотић, бивши комесар, који још и данас стоји под истрагом наше власти ради свога противдржавног рада. Ја, господо, не улазим у прошлост његову, али хоћу да овде видите зашто тражим хитност и да кажем каква је садашњост

тога градоначелника. Тај исти човек као учитељ, утајио је новац Црвеног крста, преварио грађане града Петриње кад је купио неки прилог за радио апарате говорећи при томе да ће доћи стручна лица да их инсталирају, која никада нису дошла, а паре је метнуо себи у џеп. Фалсифицирао је сатове занатлијске шегртске школе и оштетио градску општину за веће суме. И што је најстрашније, кад му је отац умро, нишао је од учитеља до учитеља и рекао: издаћу књигу о мом оцу, дајте ми по 25 дин. а кад је новац покупио, рекао је: премало је новаца унишло, — те је опет побрани новац турио у свој џеп.

Господо, можете мислити, каква узрујаност влада у граду Петрињи, кад је на челу градске управе овакав човек, и кад је градска општина баш данас, као и многи други градови, у тешким финансијским приликама присиљена да мора да закључи један зајам од 2.000.000 динара, и помислите сад каква узрујаност влада у граду, кад ће овај зајам закључити један такав човек. Зато сам поднео ову интерпелацију и молим за њу предност.

Претседник др. Коста Кумануди: Има реч г. Министар унутрашњих дела, да се изјасни о траженом првенству.

Министар унутрашњих послова Живојин Лазић: Господо ја ћу по овој интерпелацији, о којој је сада реч, наредити брзо поступање, извињај и подношење извештаја, али мислим, да ту није потребна хитност јер ова интерпелација по природи саме ствари, хитно третирање не изискује. Ви сте видели, господо, кад су у питању интерпелације опште важности и које заиста хитност изискују, да Краљевска влада није хитност таквих интерпелација отклањала, као што је био случај претреса по интерпелацији, у којој се говорило о злоупотребама приликом исплате беглучких обвезница и процене имања.

Због тога, ја ћу најхитније прикупити податке и поступи по закону, али, из принципа а да се зна које су интерпелације хитне по општој важности, а које су мање хитне и важне, да не би тај ред кварно, молим Народну скупштину да хитно по овој ствари не прими.

Претседник др. Коста Кумануди: Г. Министар није примио првенство ове интерпелације. Прима ли Народна скупштина тражено првенство? (Прима — не прима). Она господа која су за тражено првенство нека изволе устати, а која су против нека изволе седети (Мањина устаје). Већина је против првенства.

Прелазимо на дневни ред. Као прва тачка на дневном је реду претрес извештаја Финансијског одбора о предлогу закона о изменама и допунама Закона о таксама. Има реч извештај г. Гавриловић.

Извештај г. Гавриловић: Прочита извештај Финансијског одбора. (Извештај штампан у прилогу XI састанка).

У првобитном извештају Финансијског одбора с мањком су изостале још следеће учињене измене: »На крају § 2 предлога закона додају се речи: »у споразуму са надлежним министрима«;

§ 3 предлога закона допуњује се следећом реченицом: »у местима испод 30.000 становника такса из одељка под 3 наплаћиваће се само у 50%. Исто то важи и за све недељне листове«.

Финансијском одбору част је предложити На-

родној скупштини, да изволи примити и ову измену поред извештаја који је већ дао Финансијски одбор.

Претседник др. Коста Кумануди: Има реч у начелном претресу г. Милутин Станојевић.

Милутин Станојевић: Код овога законског предлога о таксама узимам реч у начелној дебати, да покушам, ако могу, да исправимо једну велику неправду, која је у брзини у овај законски предлог унета. Ми смо велику пажњу обраћали на закон о порези а код закона о таксама, могу да признам и своју грешку, били смо изгледа, мало, равнодушни у решавању тих питања.

Краљевска влада несумњиво ужива наше поверење, она може да спроводи законе како хоће, али у толико је већа наша брига да пазимо да се не провуче нешто штетно, што би могло убити и углед државе и сметати целокупном привредном животу. Пошто је паролa социјална правда, ми смо дужни да водимо рачуна о тој социјалној правди и да нико не страда у овој земљи а да за то нико не одговара. Једно од најважнијих питања, које је унето у овај закон о таксама, јесте питање аутобуса, што је само са неколико слова додирнуто, тако да и они потпадају под неку одредбу, према којој треба да буду оптерећени још са 15% дажбина ма да су већ сада опорезовани са 10%, што значи да се опорезују са 25% свога приноса.

У Италији има преко 25.000 жељезничких километара и 30.000 аутобуских километара. Тамо не само што се не спречава саобраћај аутобуса, него се томе поклања и велика пажња, јер аутобуским саобраћајем везана су сва места кроз која не пролазе друга возна сретства. Код нас у свима овим питањима гледају се само фискални интереси земље а мало се обраћа пажња на привредне интересе и друге потребе народа и не испитује се да ли су оне у сагласности са овима. Ако ми узмемо да је аутобус једно потребно сретство, чак и неопходно по моме схватању, што имамо пуно крајева који су по неколико стотина километара удаљени од престонице и жељезнице питам вас ја, господо, ако би Скупштина била на Цетињу, па да у јануару неколико пута долазите не на аутобусу него на самару, како се тамо долази, да ли бисте онда повели рачуна о том да се аутобуси порезују са 25%. Аутобус не само да не треба да плаћа таксу, него треба да добије и привилегије, нарочито у крајевима који су удаљени од жељезничких пруга. (Пљескање. — **Др. Никола Никић:** Пешачите!) Лако је вама, г. Никићу, јер сте ви у Београду, али у оним крајевима, који су по неколико стотина километара удаљени од пруге треба данима да пешаче до најближег града, њима није лако.

Ја мислим да ће се наћи још неко, који ће ме у овој прилици помоћи, да би се ова неправда исправила. Јер сав тај свет плаћа све потребе много више само зато што се тешко довозе, што нема саобраћајних сретстава. Ако човек мора да живи у Улцињу и другим удаљеним местима, зашто му укинути онда једно културно сретство којим подирује своје животне потребе и свршава своје послове. Аутобуски саобраћај какав је да је, он врши данас једну необично важну улогу, и онда, господо, ако посматрамо та привредна предузећа као корисна за општу ствар, не може да буде да се она толико оптерећују. По коме то праву, господо, стоји, да неко из Улциња, Подгорице и других у-

даљених места мора да дође преко Чакора на коњу до Митровице? Наша је дужност да то поправимо. Ја то чиним не као посланик тога краја, него што имам осећаја социјалне правде, па се буним противу тога и желим да се та одредба укине. Ми смо се, господо, споразумели, и ми ћемо тако да уради-мо, да се ови закони, о којима смо решавали и го-ворили, реше брзо, али у тој брзини може да буде и погрешака и наша је дужност да такве погрешке исправимо у толико да се за поједина питања даде времена како би се о њима боље размислило. О тој тако важној ствари почео сам синоћ да мислим, а да сам почео раније да мислим о њој као и о томе да ће ово доћи на дневни ред кроз неколико дана, вероватно да бих изишао пред вас са више доку-ментација. Ја нећу да реметим принцип да треба брзо ствари да решавамо, али чиним апел на Краљевску владу и на вас, господу посланике, да узме-мо у заштиту оне људе, који немају железнице те да им не одузимамо ово културно сретство. Дај-те тим људима могућност, да могу да дођу за 24 са-та из Котора у Београд, а не да морају да путују заобилазним путем по неколико дана. Ако ми же-лимо да се народ зближи, да се он упозна, онда не-мојте спречавати овоме полету да се развије, него дајте могућности, да тај свет тамо, удаљен од же-лезнице, дође што пре до престонице, да посврша-ва своје послове и подмири своје потребе.

Са ово неколико речи, ја се надам да сам успео да вас убедим о тој неправди. Иако је ономе ко је поред пруге, али замислите како је онима који су далеко од пруге по 400 км., а који морају да дођу у Београд или у друге центре, и онда, кад им је већ судбина доделила да морају да живе тако далеко није право да их још и ми мрцваримо. Ја чиним апел да ову одредбу, да се аутобуски сао-браћај опорезује са 15% поред онога што већ пла-ћа 10%, да ову одредбу избацимо и не примимо, и то вас молим у име крајева, који немају желез-нице и молим Краљевску владу да обрати пажњу на то, да се ова одредба, која ће узети велику не-правду и незадовољство у крајевима који немају железнице, не доноси.

Претседник др. Коста Кумануди: Има реч г. известилац.

Известилац Ото Гавриловић: Господо народни посланици, по дужности известивоца сматрам за по-требно да кажем неколико речи поводом питања које је покренуо г. уважени предговорник. (**Др. Никић:** Докле ћеш да браниш све ствари!). Докле год ви г. Никићу, будете недоследно нападали. На-шем уваженом другу г. Милутину Станојевићу мо-рам одговорити. Ова ствар, о којој је говорио г. Станојевић, била је предмет дискусије у Финан-сијском одбору. Она није прошла неопажено, него се о њој разговарало и разлози који су руководили Финансијски одбор у тој ствари били су у главном ови: да аутобуска предузећа чине конкуренцију државним предузећима, да нису на равној пози и да треба да сносе терете онолике како би се возиња аутобусима и цене изједначиле са тарифским цена-ма на железницама. С друге стране сама политика Краљевске владе је да гледа да посредне порезе превали на непосредне, и пошто је цело ово зако-нодавство израз један нужде, да се извесне ствари корегирају, то је и ова такса на аутобуски саобра-ћај примљена у Финансијском одбору. О њој се решавало, о њој се говорило и на крају крајева

она је већином гласова у Финансијском одбору примљена, и ја молим да и Народна скупштина прими ову законску одредбу онако како ју је Фи-нансијски одбор предложио.

Претседник др. Коста Кумануди: Има реч г. Министар финансија.

Министар финансија др. Милорад Ђорђевић: Господо народни посланици, и ја бих имао да ка-жем неколико речи поводом пледојаја г. Станоје-вића у корист аутобуских предузећа. Г. Станојевић је, са разлога који на први поглед, морају изгле-дати оправдани свакоме, узео нарочито у заштиту аутобуски саобраћај у крајевима у којима другог саобраћаја уопште и нема. Он је несумњиво ми-слио у првом реду на аутобуска предузећа у Зет-ској бановини. И заиста, и економски и социјални разлози изискују да се о томе крају и о његовим саобраћајним потребама води особита брига и осо-бито старање. Само, господо, законски предлог, ко-ји је пред Народном скупштином, као и сви други законски предлози, мора имати у виду целину др-жавну и водити рачуна о потребама и о околности-ма које важе у свима крајевима наше земље без разлике. Основна тежња, која је спроведена кроз овај законски предлог, садржана је у потреби да се и код ове врсте посредних дажбина, код такса, обезбеде држави извесна ванредна средства. Она је доминирала радом на овом законском предлогу и морала је доминирати специјално код тарифног броја 101. Поред ових општих разлога, још и ради тога што се морају извршивати обавезе које је Ми-нистарство саобраћаја створило у циљу изградње нових железничких пруга. А средства, која се на овај начин добију, треба у првом реду да послуже тој потреби. Немогуће је, дакле, господо, правити у самом закону диференцирање између појединих крајева. Ситуација је заиста нарочито осетљива, нарочито деликатна у томе крају који је имао у виду г. Станојевић. Али она је и у другим краје-вима деликатна и интересантна за државу у дру-гом погледу: што тамо аутобуска предузећа чине конкуренцију државном саобраћају, железницама, и што је потребно било и што и сва настојања Министарства саобраћаја иду на то да се терети између приватног аутобуског саобраћаја и желез-ничког саобраћаја изједначе.

Што се тиче специјално саобраћаја у Зетској бановини, ако се и он овим законским предлогом подвргава истим законским одредбама као и ауто-буски саобраћај у другим крајевима, та је ствар била предмет нарочите бриге Краљевске владе и сада је баш у испитивању пред Банским управама и надлежним Министарствима молба претставника аутобуског саобраћаја, да им се помогне на други начин, независно од ослобођења од такса, како би се аутобуски саобраћај одржао и како се народ-них крајева не би лишио овог јединог саобраћајног сретства.

Претседник др. Коста Кумануди: Нема више пријављених говорника. Приступамо гласању у начелу о законском предлогу о изменама и допу-нама у Закону о таксама. Гласаће се „за“ и „про-тив“. Изволите чути прозивку.

Секретар Милан Мравље прозива народне по-сланике да гласају и они су гласали овако:

Гласали су „за“: Ађић Анте, Алексић Коста, Алиловић Шафир, Анђелиновић Гргур Будислав др., Антонијевић Душан, Антуновић Јосип, Аранђело-

вић Јован, Ауер Људевит др., Бабамовић Јордан, Баљић Салих, Бараћ Бранко др., Бенко Јосип, Бешировић Димитрије Р., Божић Милан, Борисављевић Страхинџа, Бркић Степан, Будиншин Стеван, Буновић Милан, Величковић Миладин, Вельковић Вељко, Видаковић Витомир, Вошњак Богумил др., Вујић Димитрије В., Вукићевић Богић др., Гавриловић Бранислав, Гавриловић Ото, Гајшек Карло, Главички Божидар, Грајић Перо, Грубановић Милан, Давидовић Витомир, Даниловић Живко, Деметровић Јурај, Дервишић Булага, Добровољац Милан Ј., Довезенски Јован С., Дошен Мирко др., Дрљача Бранко, Дрмељ Алојзиј, Ђокић Риста, Ђорђевић Владимир, Живковић Исидор, Живојиновић Душан М., Захарић Чедомир, Зељковић Бошко, Земљић Јакоб, Исаковић Миливоје Ђ., Јевремовић Драгољуб др., Јевтић Животије, Јевтић Милутин Ал., Јевтић Михаило Р., Јеличић Божа Ц., Јовановић Ђока, Јовановић Јова, Јовичић Добросав, Катић Милош, Каћански Стеван, Клинци Антон, Ковач Анте Љ., Ковачевић Драгутин - Карло, Којић Драгутин др., Коман Албин, Костић Драгутин др., Краљевић Драган др., Крамер Алберт др., Крејчи Антон, Крстановић Ристо, Кумануди Коста др. (претседава), Куртовић Војко, Куртовић Шукрија, Лазаревић Тодор др., Лазаревић Теодосије К., Лазаревић Филип С. др., Лисавац Младен др., Лончар Иван, Лончар Станко, Макар Дако, Максимовић Божидар, Максимовић Стјепан, Маркић Фрањо, Марковић Велимир, Марковић Милорад П., Матица Павао, Машић Марко, Милетић Вјекослав др., Милетић Владислав, Милошевић Гавро, Милошевић Младен П., Милутиновић Милинко Р., Милутиновић Милорад Ђ., Михајловић Светислав др., Мравље Милан, Мулалић Мустафа А., Недељковић Урош П., Никић Федор др., Нинковић Трипко, Пахерник Фрањо, Патрногић Љуба, Перић Нинко др., Петовар Ловро, Петричић Живко др., Петровић Марко, Пешић Милутин, Пивко Људевит др., Погачник Виктор, Поповић Димитрије Он., Поповић Душан, Поповић Милан В., Поповић Милан др., Поповић Светислав др., Прекоршек Иван, Прша Шиме др., Пуцел Иван Ј., Радивојевић Лазар Љ., Радоњић Милан, Радоњић Миљан, Рапе Стане др., Савић Аранђел П., Савковић Илија, Санто Гавро др., Секулић Милан др., Селић Јоца М., Селмановић Алија, Симић Милорад, Смиљанић Тома др., Соколовић Никола, Спиндлер Вјекослав, Сршкић Милан др., Станић Андра, Станишић Владимир др., Станојевић Драгомир М., Стевановић Милан, Степановић Милан Р., Стијић Милан др., Стојадиновић Милослав др., Стошић Стаменко, Тешић Максим, Тонић Тодор Р., Трбић Василије, Ђирић Стеван, Ђуковић Милан, Узуновић Никола Т., Урек Иван, Урошевић Мирко И., Хајдињак Антон, Ханжек Лавослав др., Хасанбеговић Авдо др., Хрибар Никола, Цемовић Филип, Ценкић Јурај др., Церер Антон, Чохаџић Хазим, Шега Фердо, Шилеговић Владимир, Шифтар Стеван, Шнајдар Фрањо, Шуменковић Илија др.

Гласали су „против“: Баџић Стјепан др., Кешељевић Никола др., Кожул Марко др., Крстић Владимир, Лазаревић Милован М., Лончаревић Иван др., Мисирлић Јован Т., Никић Никола др., Перко Драгутин В., Петрак Никола, Стажић Јосип.

Одсутни су: Аврамовић Бранко, Аксентијевић Александар, Баџац Љубомир, Батинић Јозо, Богдановић Исо, Брушија Радослав, Бугарски Драгу-

тин, Буквић Александар, Ваљавец Стјепан, Варда Север, Васиљевић Стеван др., Видић Јеша др., Видовић Богдан др., Гавранчић Ото др., Господнећи Фрањо, Грба Милован др., Грбић Емилијан, Грђић Васиљ, Грубер Фрањо др., Димитријевић Мита, Димитријевић Хаџи-Тодор, Добровић Милан С., Додић Александар - Така, Драговић Милош П., Дубоковић Јурај, Ђурић Михаило, Елеговић Иво др., Живановић Милан, Живанчевић Михаило, Живковић Негосим др., Ивандекић-Ивковић Мирко др., Иванишевић Петар, Иванчевић Душан, Илић Срђа-Милан др., Исаковић Мито, Јанковић Велизар др., Јевтић Радован, Јелић Милутин, Јермић Живојин, Јован Андрија, Јовановић Александар, Кадић Хусеин, Кајмаковић Омер, Каламатијевић Михаило Р., Кнежевић Ловро, Кнежевић Стјепан др., Костић Милорад Ј. др., Крафт Стеван др., Крстић Зарије, Крстић Милутин, Крстић Михаило В., Крстић Симо, Кујунџић Андрија К., Кујунџић Богољуб К., Кунтарић Анте др., Куњашић Јоаким, Леушић Ђуро др., Лукић Живан др., Лулић Петар, Маланец Владо др., Маринковић Војислав др., Марјан Ђуро, Марјанац Симо, Марковић Миленко др., Марковић Никола, Мastroвић Анте Ф. Матић Ђока Н. Мацековић Матија, Метикош Милан др., Мијић Милан Ђ., Митровић Јован Р., Митровић Љубомир М., Михаиловић Илија П., Мозер Ханс др., Мохорич Иван, Никодијевић Аранђел Д., Николић Бранко др., Новаковић Тоде др., Нуић Петар др., Њамцул Ранко др., Остојић Ђуро др., Павлич Алојзиј, Палечек Иван др., Парабуњски Борђе, Паранос Шпиро Ф., Перић Матеј др., Перић Миливоје Ђ., Петковић Милан, Пиштелић Славко А. др., Поповић Добривоје Гер. др., Поповић Јефтимије, Поповић Коста др., Праљак Недељко, Прека Никола, Принцип Јово, Пустослемшек Раство, Радић Иван др., Радовић Саво др., Рајић Тоша др., Рако Јанко др., Рапе Стане др., Рорбахер Јулијан др., Ружић Виктор др., Савић Сава В., Сарачевић Раденко, Сокић Милоје М., Спасовић Вукашин, Спахић Владо, Стајковић Никола, Станојевић Милутин, Стевановић Живојин Ар., Степанов Миливој, Стефановић Игњат, Стојковић Милан Ђ. др., Стрезовић Крста, Тадић Глигорије др., Теодоровић Војислав, Толић Игњат М. др., Томић Јакоб, Топаловић Милан, Торомановић Хасан, Трбојевић Урош др., Трифуновић Љубиша, Тркуља Станко, Трпковић Ставра К., Ђирић Борђе, Урукало Сергије, Фиданчевић Тома др., Физир Виктор, Фотирић Арса, Хођера Светислав В., Христић Бора, Ципушевић Методије, Чорбић Бранко, Шарковић Тихомир, Шелмић Драгић Н., Шећеров Славко др., Шурмин Ђуро др.

(После гласања)

Претседник др. Коста Кумануди: Изволите чути резултат гласања. Гласало је у свему 167 народних посланика и то 156 »за« а 11 »против«. (Др. Кешељевић: Молим за реч по Пословнику). О чему? (Др. Кешељевић: Поводом гласања). Има реч г. др. Кешељевић.

Др. Никола Кешељевић: Господо, резултат гласања апсолутно је нетачан. Од самог почетка гласања бројао сам све посланике који су у салу ушли. Ушло је свега 143, а после гласања ушла су још два посланика у салу, међутим, овде је објављен други резултат. Као што су и до сада резултати гласања били флсификовани и нетачни... (Бараћ: Није исти-

на!) — Шта протестује Бараћ, шта се њему не допада! Ово је, господине, истина, па зато ћутите и покрите се ушима. — Али овако ординарно, сваки пут, доносити лажне резултате пред скупштину, то је срамота и ја ту срамоту констатујем, а одавде ће се, разуме се, опет рећи да је гласање тачно.

Претседник др. Коста Кумануди: Господо, ја категорички одбијам да је гласање ма у којој прилици до сада било фалсификовано. Има реч секретар г. Мравље.

Секретар Милан Мравље: Господо народни посланици, ја сам прочитао и прозвао сваког посланика посебно и сваки пут кад сам добио одговор, ја сам то и прибележио. Ако сам добио одговор »за«, ја сам прибележио »за«, а кад сам добио одговор »против«, ја сам га тако и прибележио. Тако да сам ја сасвим савесно извршио своју дужност и исправно извршио гласање, па молим Народну скупштину да не прими примедбу народног посланика г. Кешелевића.

Претседник др. Коста Кумануди: Прелазимо на претрес у појединостима. За реч се јавио г. Станојевић код § 12. Има реч г. Станојевић. (Један глас: Да ли о аутобусима?)

Милутин Станојевић: Да, о аутобусима. Ја сам хтео и спремао се да се вратим и на то, али видим да сам пропао. Ипак сам уверен да браним социјалну правду, да испуњавам своју дужност, када говорим о људима који су опорезовани извесним дажбинама тако да не могу да живе. Код нас се, господо, извесне ствари врло галантно решавају, а друге опет врло штедљиво, па се траже извори прихода и онде где нема места. Узмите на пример »Време« од 12 децембра, па ћете видети да се за 4 коња тражи 12 милиона, а овамо се тражи повећање аутобуског подвоза за људе који имају муке у оним крајевима. Према томе ја налазим да ово треба сасвим да се укине.

Претседник др. Коста Кумануди: Има реч г. Марјан, да говори о § 12.

Ђуро Марјан: Господо посланици, ја сам у овој ствари такође против такса на аутобуску возњу и придружујем се мишљењу г. Станојевића ради тога што сам и сам из крајева у којима су аутобуси и те како потребни онеме живљу, јер тамо нема железничког саобраћаја.

Ја нећу да напомињем случајеве где ми, народни посланици, морамо, долазећи овамо, да плаћамо често пута за долазак и одлазак из својих властитих средстава, него ћу вам напоменути да сам ја сам имао прилике да плаћам возњу сиротињи, која не може да плати ни ону таксу која се до сада морала плаћати за аутобусе. Молим вас, треба да знате да често пута наша сиротиња и поред аутобуса иде пешке. Аутобуси су код нас већ опорезовани банским таксама тако да наша сиротиња плаћа 1 динар по километру, што значи да један сељак, ако се вози 15 километара, мора за возњу да плати са бановинском таксом око 18 динара, а сељачка је надница 10 динара, значи да он за 15 км. возње мора два дана да ради. То даље значи да сељак, односно сељачка сиротиња, апсолутно данас није у стању да се користи аутобуским саобраћајем.

Ако се узме у рачун још и то повећање таксе од стране државе, то значи да ће доћи време да ни ја нећу моћи да путујем аутобусом, а то опет значи да ће сав тај аутобуски саобраћај морати

престати на свима оним линијама где нема железничког саобраћаја.

Ја молим баш ради социјалне правде, коју је г. Станојевић истакао, и ради те сиротиње, која због тих тешких такса већ сада иде пешке поред аутобуса, ја молим да се ова такса потпуно брише.

Претседник др. Коста Кумануди: Пошто нема више пријављених говорника — прелазимо на претрес у појединостима. Гласаће се седењем и устајањем на уобичајени начин. Молим господина известиоца да прочита § 1.

Известилац Ото Гавриловић прочита § 1 предлога закона о изменама и допунама Закона о таксама по предлогу Одбора.

Претседник др. Коста Кумануди: Прима ли Народна скупштина прочитани § 1? (Прима — Не прима). Она господа која примају нека изволе седети, а која су против нека изволе устати. (Већина седи). Већина седи, објављујем да је § 1 примљен. Изволите чути даље.

Известилац Ото Гавриловић прочита § 2 по предлогу Одбора. Овде, господо, код овога § 2 има једна накнадна допуна која гласи: »На крају § 2 додају се речи: у споразуму са надлежним министром«.

Претседник др. Коста Кумануди: Прима ли Народна скупштина прочитани § 2 са предложеном накнадном допуном од стране г. известиоца? (Прима!) Објављујем да је § 2 са предложеном допуном примљен. Изволите чути даље.

Известилац Ото Гавриловић прочита § 3 по предлогу Одбора. Код овога § 3 има једна накнадна допуна која гласи: »У местима испод 30.000 становника таква такса из одељка под 3) наплаћиваће се само у 50%. Исто то важи за све недељне листове.«

Претседник др. Коста Кумануди: Прима ли Народна скупштина прочитани § 3 са предложеном накнадном допуном од стране г. известиоца? (Прима!) Објављујем да је § 3 са предложеном допуном примљен. Изволите чути даље.

За овим је Народна скупштина, гласајући седењем и устајањем, усвојила већином гласова у појединостима §§ 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18 и 19 по предлогу Одбора.

Претседник др. Коста Кумануди: Сада, господо, прелазимо на коначно гласање о овоме законском предлогу. Гласаће се поименично. Ко је за то да се овај законски предлог коначно и у целини усвоји гласаће »за« а ко је противан гласаће »против«. Изволите чути прозивку.

Секретар Милан Мравље прозива народне посланике да гласају и они су гласали овако:

Гласали су „за“: Ађић Анте, Алексић Коста, Алиловић Шаћир, Анђелиновић Гргур Будислав др., Антуновић Јосип, Аранђеловић Јован, Ауер Људевит др., Бабаковић Јордан, Баљић Салих, Бараћ Бранко др., Бешировић Димитрије Р., Божић Милан, Борисављевић Страхиња, Будишин Стеван, Буновић Милан, Величковић Миладин, Вукићевић Богић др., Гавриловић Бранислав, Гавриловић Ото, Гајшек Карло, Главички Божићар, Грајић Перо, Грђић Васиљ, Грубановић Милан, Давидовић Витомир, Деметровић Јурај, Дервишић Ђулага, Добровољац Милан Ј., Довезенски Јован С., Додић Александар - Така, Дошен Мирко др., Дрмељ Алојзиј, Ђокић Риста, Живковић Исидор, Живојиновић

Душан М., Захарић Чедомир, Зељковић Бошко, Земљић Јакоб, Ивандекић-Ивковић Мирко др., Иванчевић Душан, Исаковић Мито, Исаковић Милвоје Ђ., Јевремовић Драгољуб др., Јевтић Живо-
тије, Јевтић Милутин Ал., Јевтић Михаило Р., Је-
личић Ђожа Ц., Јеремић Живојин, Јовановић Алек-
сандар, Јовановић Ђока, Јовичић Добросав, Катић
Милош, Каћански Стеван, Клинци Антон, Ковач Ан-
те Љ., Кнежевић Стјепо др., Ковачевић Драгутин-
Карло, Којић Драгутин др., Коман Албин, Костић
Драгутин др., Костић Милорад Ј. др., Краљевић
Драган др., Крамер Алберт др., Крејчи Антон, Кр-
стић Милутин, Крстић Симо, Кумануди Коста др.
(претседава), Куртовић Шукрија, Лазаревић То-
дор др., Лазаревић Теодосије К., Лазаревић Фи-
лип С. др., Лисавац Младен др., Лончар Иван, Лон-
чар Станко, Макар Дако, Максимовић Божидар,
Максимовић Стјепан, Маркић Фрањо, Марковић
Велимир, Марковић Милорад П., Матица Павао,
Машић Марко, Мацековић Матија, Милетић Вје-
кослав др., Милетић Владислав, Милошевић Гавро,
Милутиновић Милинко Р., Милутиновић Милорад
Ђ., Митровић Јован Р., Михајловић Светислав др.,
Мравље Милан, Мулалић Мустафа А., Недељковић
Урош П., Никић Федор др., Остојић Ђуро др., Па-
херник Фрањо, Патрновић Љуба, Петовар Ловро,
Петричић Живко др., Петровић Марко, Пивко Љу-
девит др., Погачник Виктор, Поповић Димитрије
Он., Поповић Душан, Поповић Јефимије, Праљак
Недељко, Поповић Милан др., Прекоршек Иван,
Прша Сима др., Пуцељ Иван Ј., Радовијевић Ла-
зар Љ., Радоњић Милан, Радоњић Милан, Рајић
Тоша др., Рапе Стане др., Савић Аранђел П., Сав-
ковић Илија, Санто Гавро др., Сарачевић Раденко,
Секулић Милан др., Селмановић Алија, Симић Ми-
лорад, Соколовић Никола, Спахић Владо, Спинд-
лер Вјекослав, Сршкић Милан др., Станишић Вла-
димир др., Станојевић Драгомир М., Стевановић
Милан, Степановић Милан Р., Стефановић Игњат,
СТИЈИЋ Милан др., Стојадиновић Милослав др., Сто-
шић Стаменко, Тадић Глигорније др., Тонић Тодор
Р., Томић Јакоб, Топаловић Милан, Трбић Васи-
лије, Трифуновић Љубиша, Ђирић Стеван, Ђуко-
вић Милан, Узумовић Никола Т., Урек Иван, Уроше-
вић Мирко И., Хајдињак Антон, Ханжек Лавослав
др., Хасанбеговић Авдо др., Хрибар Никола, Цемо-
вић Филип, Ценкић Јурај др., Церер Антон, Чоха-
чић Хазим, Шарковић Тихомир, Шелмић Драгић
Н., Шиљековић Владимир, Шифтар Стеван, Шпај-
дар Фрањо, Шуменковић Илија др.

Гласали су „против“: Бачић Стјепан др., Ке-
шељевић Никола др., Крстић Владимир, Лазаревић
Милован М., Лукић Живан др., Стажић Јосип.

Отсутни су: Аврамовић Бранко, Аксентијевић
Александар, Антонијевић Душан, Бањак Љубомир,
Батинић Јозо, Бенко Јосип, Богдановић Исо, Бру-
шија Радослав, Бркић Степан, Бугарски Драгутин,
Буквић Александар, Ваљавец Стјепан, Варда Се-
вер, Васиљевић Стеван др., Вељковић Вељко, Ви-
даковић Витомир, Видић Јеша др., Видовић Бог-
дан др., Вошњак Богумил др., Вујић Димитрије
В., Гавранчић Отон др., Господњетић Фрањо, Грба
Милован др., Грбић Емилијан, Грубер Фрањо др.,
Даниловић Живко, Димитријевић Мита, Димитри-
јевић Хаши-Тодор, Добровић Милан С., Драговић
Милош П., Дрљача Бранко, Дубоковић Јурај, Ђор-
ђевић Владимир, Ђурић Михаило, Елеговић Иво
др., Живановић Милан, Живанчевић Михаило,

Живковић Негосим др., Иванишевић Петар, Илић
Срђа-Милан др., Јанковић Велизар др., Јевтић Ра-
дован, Јелић Милутин, Јован Андрија, Јовановић
Јова, Кадич Хусеин, Кајмаковић Омер, Каламатије-
вић Михаило Р., Кнежевић Ловро, Крафт Стеван
др., Крстановић Ристо, Крстић Зарије, Крстић Ми-
хаило В., Кожул Марко др., Кујунџић Андрија К.,
Кујунџић Богољуб К., Кунтарић Анте др., Куња-
шић Јоаким, Куртовић Војко, Леушић Ђуро др.,
Лончаревић Иван др., Лулић Петар, Малачец
Владо др., Маринковић Војислав др., Марјан
Ђуро, Марјанац Симо, Марковић Миленко др.,
Марковић Никола, Мastroвић Анте Ф., Матић
Ђока Н., Метикош Милан др., Мијић Милан
Ђ., Милошевић Младен П., Мисирлић Јован
Т., Митровић Љубомир М., Михаиловић Илија П.,
Мозер Ханс др., Мохорич Иван, Никић Никола др.,
Никодијевић Аранђел Д., Николић Бранко др.,
Нинковић Тришко, Новаковић Тоде др., Нуић Пе-
тар др., Њамцул Ранко др., Павлич Алојзиј, Па-
лечек Иван др., Парабушки Ђорђе, Паранос Шпи-
ро Ф., Перић Матеј др., Перић Милвоје Ђ., Пе-
рић Нинко др., Петковић Милан, Перко Драгутин
В., Петрак Никола, Пешић Милутин, Пиштелић
Славко А. др., Поповић Добривоје Гер. др., Попо-
вић Коста др., Поповић Милан В., Поповић Све-
тислав др., Прека Никола, Принцип Јово, Пусто-
слемшек Расто, Радић Иван, Радовић Саво др., Ра-
ко Јанко др., Рапе Стане др., Рорбахер Јулијан др.,
Ружић Виктор Р., Савић Сава В., Селић Јоца М.,
Смиљанић Тома др., Сокић Милоје М., Спасовић
Вукашин, Стајковић Никола, Станић Андра, Ста-
нојевић Милутин, Стевановић Живојин Ар., Степа-
нов Милвој, Стојковић Милан Ђ. др., Стрезовић
Крста, Теодоровић Војислав, Тешић Максим, То-
лић Игњат М. др., Торомановић Хасан, Трбојевић
Урош др., Тркуља Станко, Трпковић Ставра К.,
Ђирић Ђорђе, Урукало Сергије, Фиданчевић Тома
др., Физир Виктор, Фотирић Арса, Хоџера Свети-
слав В., Христић Бора, Ципушевић Методије, Чор-
бић Бранко, Шега Фердо, Шећеров Славко др.,
Шурмин Ђуро др.

(После гласања).

Претседник др. Коста Кумануди: Изволите чу-
ти резултат гласања. Гласало је укупно 168 народ-
них посланика, од којих су гласали 162 „за“ а 6
„против“. Према томе је усвојен у целини и конач-
но предлог закона о изменама и допунама Закона
о таксама и на основу члана 64 Устава биће упућен
Сенату на даљи рад. (Пљескање).

Сад прелазимо на другу тачку дневног реда:
претрес извештаја Финансијског одбора о изме-
нама и допунама Закона о државној трошарини.
Реч има извештај већине г. Гавриловић.

Извештај већине Ото Гавриловић прочита
извештај Финансијског одбора.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Има
реч г. др. Живан Лукић.

Др. Живан Лукић: Господо народни послани-
ци, сви ови закони, које од јуче имамо на дневном
реду иду на то да се порески обвезници што више
оптерете. Јуче је наш друг г. Стеван Ђирић, који
свакако спада у најбоље скупштинске говорнике,
говорио у име скупштинске већине и тражио да се
ти закони изгласају. Господин Ђирић је био одли-
чан адвокат већине, али је имао несрећног кли-

јента, а кад адвокат има рђавог клијента тешко се брани. Г. Ђирић је, кажем изванредно лепо говорио, и тражио од овога како га је јуче назвао, средњег сталеза, трговаца, занатлија, индустријалаца и слободних професија жртве, говорећи да та, како би се могло рећи, буржоазија, треба да поднесе жртве. Господо, кад је држава у питању, онда сви држављани треба да поднесу жртве. Примам то. Али треба дати пример. Скупштинска већина и влада која је из те скупштинске већине, и они нека покажу примерима да штеде а не само да се од грађана тражи, а они који од грађана траже, да не дају ништа. Први основ за газдовање како у приватном газдинству тако и у државним финансијама је штедња. Одакле треба поћи? Да се почне одозго. Не говорим ово као опозиционар, јер ја не говорим никад из неког ината, у осталом ми се овде добро познајемо. Господо, зашто ће нама министри без портфеља? Ја имам права да питам са ове говорнице: кад је тешко овако стање у земљи, кад се овако муче земљорадници, трговци, занатлије, индустријалци, и све слободне професије, зашто ће нам министри без портфеља, и зашто ће нам у толико пре што је ово влада која припада Југословенској националној странци? Ми знамо кад је једна хомогена влада кад је једна влада из једне странке, онда нам нису потребни министри без портфеља. Министри без портфеља могу да буду кад је коалициона влада, кад има неколико група партијских, па не можете свима да дате портфеље, а сви носе одговорност, онда се да некој групи министар без портфеља. Ако је Југословенска национална странка хомогена, онда поред оволких министара, који нешто раде и који имају портфеље, зашто ће вам ови министри без портфеља, који ништа не раде?! Ја разумем, да буду министри без портфеља и код једне изборне владе, али, опет, то траје кратко време. Иде се на изборе са одређеном политиком и извесним пароланама. Али ово је једна радна влада. И то није само код ове владе, то се протеже више од две године, и ми имамо стално неке министре без портфеља. Ви препоручујете народу да штеди. Зашто не почнете са штедњом одозго? Ви, господо, видите, колико имате скупу господу у Државној монополској управи, па у Државној хипотекарној банци, па у Аграрној банци и т. д. Саберите редом, колико извесна господа имају месечно прихода, па ћете се изненадити, и онда се с правом пита овај радни народ, привредни: зашто се то трпи, и зашто једна овако снажна скупштинска већина од 285 посланика то не сузбије. Господо, ви не можете да се пожалите, да вам смета опозиција. Ако су раније Скупштине могле да се жале, да не могу спроводити законе, зато што немају апсолутну већину, ми смо, опозиција, толико незнатни према вама и ми можемо само да региструјемо, шта ви радите, можемо протестовати, подносити интерпелације, на које се може неки пут одговорити, а неки пут не одговорити, али ви сте свемоћни, и можете доносити какве хоћете законе. Али, господо, шта види наша земља? Види с једне стране да се не штеди, а с друге стране, види крајњи нерад. Народна скупштина не ради ништа. По колико се месеци ми не састанемо?! Ми смо заузели овај дом, који је држави, док је у њему било позориште „Мањез“, давао приход. Народно позориште је

имало прихода, јер је давало представе са ниским ценама. Међутим, ми по три месеца не радимо, а ова зграда стоји празна. Ја држим, да је могло позориште да ради и даље, а да се објави, да ће у њему с времена на време гостовати Народна скупштина, и пошто ће она имати само по који дан да ради, па да иде кући, нека бар позориште стално ради. (Један глас из већине: То није леп аргуменат!)

Ако Народна скупштина неће да ради економске законе, она би могла радити друге ствари. Има пуно судских закона. Ми још нисмо свршили изједначење закона у земљи. Имало би да се ради пуно судских закона, па да радимо сваки дан и да заседамо. Народ се с правом пита у овим тешким приликама: зашто посланици ништа не раде?! Овако, кад смо на окупу, нека нешто решавамо, нека се дискутује, па ће људи видети да нешто радимо. Они на сокаку раде, а ми у Народној скупштини ништа не радимо. (Граја и протести код већине. Душан Живојиновић: Није Скупштина крива што не ради. — Др. Глигорије Тадић: Ваљда има и другог рада сем законодавног! Не морамо бити фабрика закона!) Али тек, не можеш бранити то, да по три месеца уопште не дођеш у Скупштину. (Граја код већине).

Господо, да би се подигао морал у земљи, ја сасвим прихватам оно што је јуче казао наш поштовани друг господин Стеван Ђирић, који је иначе дотле говорио у име групе, а како сам га ја схватио ово није казао у име групе него лично. Он каже: и он је за то да се донесе закон о корупцији. Свакако да није хтео да ту изјаву да у име групе, да не би обавезао своју групу, него је то рекао само у име своје, лично! Па, господо, ако сте и ви за то, да се донесе тај закон, ми ћемо сви за њега гласати и можемо га донети за пола дана. На тај начин брзо ћемо утврдити како су се толики људи на лак и брз начин обогатили. Ми смо и пре рата имали људе привреднике, политичаре и тако даље, који су добро стајали, али се они нису тако брзо обогатили, године и године морале су проћи док су они стекли своју имовину, а ми видимо данас такве људе, који су до јуче били цука сиротиња, да су се, тако рећи, преко ноћи обогатили. И ако хоћемо да тражимо један истински морал ми морамо да откријемо и пронађемо оне, на које народ свакодневно гледа и упире прстом, да су на неки чудноват и противзаконит начин дошли до великог имања и богатства. (Глас из већине: И ми смо за то!) Ако сте и ви за то онда тражите од Владе да се донесе тај закон, па нека свако иде пред суд да докаже своју имовину, одакле му је, па ако не може да докаже, да се с њим поступи по закону, а ако може да објасни порекло своје имовине, ми ћемо сви да му скинемо капу. (Чује се: То је за збор!) Није то, господо, само за збор, него је и овде место да се то каже.

Тражи се, господо, од привредника једнако да дају, али прво треба оживети привреду, прво јој треба дати могућности да има прихода. Погледајте нашу чаршију, погледајте наша села, све је то замрзло. Ви сте јуче ударили по тако званој буржоазији, средњем сталезу, а откуда може трговац да има, откуда може да има кафеција, занатлија и сви остали, кад главна маса нашега народа, која претставља 85% становника, нема никаквог

прихода ни зараде. То су наши главни потрошачи. Села су сва замрла и откуда онда може и чаршија да има? Свакога дана се нижу стечајеви и продаје: Ви то гледате данас као у биоскопу, данас се отвори једна радња и за неколико дана већ пропадне, после долази други, прави нове излоге, отвара се нова радња, па и он пропада. Тако иде из дана у дан, а ви им непрестано намећете нове намете и нове издатке. Тако, господо, више не може ићи. Ми морамо да оживимо те људе, да имају рада и зараде, па ће моћи и држави дати, а не, као што се данас ради, да само тражимо од њих. Велика господа и банкарни са великим капиталима стегли су паре и неће да их пусте у народ. Против њих се ништа не предузима да се натерају да пусте своје капитале да уђу у народ. Створена је једна крилатица: криза поверења; и тако људима, који хоће да раде, не даје се могућност да раде, већ се и они, који би хтели да оживе, пуштају да умиру. Држава је дужна да се ту појави и да интервенише, да види како та ствар стоји и да предузме потребне мере. Ми морамо поћи тим путем да видимо како стоји са новцем у нашој земљи. Новаца нема нигде: село га нема, варош га нема, а господа која су одговорни чиниоци за то, непрестано говоре: има новца доста у саобраћају, а међутим, то се не види. Требало би да се изврши једна строга контрола, да се изврши жигосање новца, па да једанпут видимо у чијим је рукама новац, и онда се не може нико изговарати кризом поверења. Треба законом натерати такве људе да новац пусте из руку и да га предају једној државној банци која ће бити одговорна и гарантовати за све те улоге. То може бити или Народна банка или Хипотекарна банка или која друга, главно је да капитал оживи, да буде заштићен и да има гаранцију државе да неће пропасти, па нека се тако капитали даду у руке привреднику и онда ће нам привреда моћи да живи и да напредује. Каже се да би се тиме чинио атак на слободу грађана. То није тачно. Господо, каже се, да у привреди не може да интервенише држава. Зар држава не може све? Држава нас може натерати да служимо војску, да плаћамо порез, да идемо у рат, па зар да не може натерати да, кад имам паре, да те паре дам државној банци, да држава гарантује за улоге и да се ја не бринем, да држава да те паре некеме који ће да ради са њима ако ја не умем да радим, да ме натера да ја те паре пустим нека иду тамо где треба, у привреду.

Паре нису фотографија ни неки украси па да стоје у кући, него су намењене да иду кроз народ, да пролазе кроз руке привредника.

Зато, господо, ако ми овако продужимо да радимо, онда нам ту ни један закон неће да помогне. Можете донети какве хоћете одредбе али знајте да све те законске одредбе неће моћи да се реализују. Погледајте како изгледају сви привредници; погледајте на слободне професије, лекаре, инжињере, адвокате и остале, па ћете видети како ти људи скапавају. Зашто? Зато што су села замрла, а кад су она замрла, онда морају да замру трговци, индустријалци, занатлије и сви редом, јер је село главни потрошач.

Зато вам кажем: немојмо да доносимо законе који не вреде ништа и који неће моћи да се остваре него законе такве да држава, када предвиди

неки приход, да тај приход у истину и убере.

И зато, господо, ја сматрам да се пошло уопште погрешним путем. Пошло је погрешним путем јер се није, кажем, ишло прво да се свет оживи па да му се тек онда узме, него се од једног већ малаксалог пореског обвезника узима све више и више и он се потпуно исцрпљује.

Господо, трошарина у нашим крајевима, у предратној Србији — то знају посланици који припадају крајевима предратне Србије — толико је непопуларна, да ја не знам да ли ће се наћи који посланик да је гласа. Ми је нећемо гласати. Ако се хтело тражити да се уведе та трошарина, ја признајем да има извесних крајева — н.пр. Савска и Дравска бановина — где је свет навикнут на ту трошарину и према томе та се трошарина могла у тим крајевима увести преко банских већа. Али за предратну Србију, која то није навикла, то ће бити један страшан намет.

Уопште како се код нас убирају приходи, то је тако непопуларно као да се иде на то да се порески обвезник кињи и мучи. Наши људи у предратној Србији, који нису навикли на трошарину, и када знате колико је било силних протеста и молби док се она укинула, за те људе је, кажем вам, тешка не само та трошарина него им је тешак и овај начин како се код нас уопште прикупљају порези. Оно шта раде егзекутори по нашим селима, ја мислим да то нису радили ни Турци док су владали, нити су радили Аустријанци док смо ми били неки на фронту а неки у ропству. Господо, ви сте и партијски људи и ја не знам како ћете ви да одете у своје срезове када видите како се са народом поступа. Ја разумем да пореза мора да се плати али егзекутор за ту порезу неће да узме пшеницу, неће да узме кукуруз, неће да узме стоку и остало од чега у истини она може да се наплати, него он узима жени сукњу, узима ћилимове, узима покриваче, девојачку спрему. Једној баби су узели чак и онај покров који је баба била спремила, дуг три метара, да је покрију када је положи мртву у сандук. Немају више никакве светиње ти млади људи. Дођу неки дечаки из непознатих крајева у Шумадију и они тако осино иду из куће у кућу и малтретирају наше грађане, који су економски исцрпљени и малаксали а од којих нико боље и нико лепше није плаћао порезу и дугове док су имали. Наш је сељак плаћао 120% интереса, јер раније Скупштине, од рата па наовамо, нису ни помншљале да максимирају камате и да кажу не може тај сељак да плаћа 100 и 120% камате, него су га оставили да их гласа за посланике а од посланика постајали су министри и враћали се у народ да траже поверење, а зеленаши су га стално давили и дотерали дотле да данас не може да плати ни порезу ни остале дугове. Уз то су сад дошли егзекутори да га понизе и увреде.

Ми, међутим, не смемо да вређамо наше грађане, не смемо да му ударамо на понос. А замислите како је оном родитељу коме егзекутори преврћу девојачку спрему по сандуку само да га понизе и увреде.

Ја вам скрећем пажњу на све ово и како сте већина, дао вам је Бог да сте већина. (Узвици: Дао нам је народ!) Бог вам је дао, а народ ће вам дати на идућим изборима! (Смех!)

Ја вас потсећам да сте и ви посланици југословенског народа као и ми опозиција, зато мењајте законе и изведите народ из ове несреће и беде, јер је народ пао у нечувену беду а немојте да га, узимајући му, понижавате како га ни туђин никад није понижавао. Гласају против. (Пљескање на левици.)

Потпретседник др. Коста Поповић: Пошто се нико више није јавио за реч, прелазимо на гласање у начелу о предлогу закона о изменама и допунама Закона о државној трошарини. Гласаће се на уобичајени начин „за“ и „против“. Изволите чути прозивку.

Секретар Милан Мравље прозива народне посланике да гласају и они су гласали овако:

Гласали „за“: Ађић Анте, Алексић Коста, Алиловић Шафир, Аранђеловић Јован, Ауер Људевит др., Бабамовић Јордан, Бенко Јосип, Бешировић Димитрије Р., Божић Милан, Будишин Стеван, Буновић Милан, Васиљевић Стеван др., Вельковић Велько, Вошњак Богумил др., Гавриловић Бранислав, Гавриловић Ото, Гајшек Карло, Главички Божидар, Грајић Перо, Грбић Емилијан, Грђић Василиј, Грубановић Милан, Давидовић Витомир, Деметровић Јурај, Дервишић Ђулага, Добровољац Милан Ј., Довезенски Јован С., Додић Александар-Така, Дошен Мирко др., Дрмел Алојзиј, Ђокић Риста, Живанчевић Михаило, Живојиновић Душан М., Захарић Чедомир, Зелковић Бошко, Земљић Јакоб, Исаковић Миливоје Ђ., Исаковић Мито, Јевремовић Драгољуб др., Јевтић Милутин Ал., Јевтић Михаило Р., Јелић Милутин, Јеличић Божа Ц., Јеремић Живојин, Јован Андрија, Јовановић Александар, Јовановић Ђока, Јовичић Добросав, Катић Милош, Каћански Стеван, Клинич Антон, Кнежевић Стјепан др., Ковац Анте Љ., Ковачевић Драгутин-Карло, Којић Драгутин др., Коман Албин, Краљевић Драган др., Крамер Алберт др., Крејчи Антон, Крстић Симо, Кујунџић Богољуб К., Куртовић Шукрија, Лазаревић Теодосије К., Лазаревић Филип С. др., Лисавац Младен др., Лончар Иван, Лончар Станко, Лулић Петар, Макар Дако, Максимовић Божидар, Максимовић Стјепан, Марјан Ђуро, Маркић Фрањо, Марковић Велимир, Марковић Миленко др., Марковић Милорад Н., Машић Марко, Милетић Вјекослав др., Милошевић Гавро, Милутиновић Милинко Р., Милутиновић Милорад Ђ., Митровић Јован Р., Милахиловић Светислав др., Мохорич Иван, Мравље Милан, Мулалић Мустафа А., Недељковић Урош П., Никић Федор др., Николић Бранко др., Остојић Ђуро др., Пахерник Фрањо, Патригић Љуба, Петовар Ловро, Пешић Милутин, Пивко Људевит др., Погачник Виктор, Поповић Димитрије Он., Поповић Душан, Поповић Јефтимије, Поповић Коста др., (претседава), Поповић Милан В., Поповић Милан др., Прекоршек Иван, Прша Шиме др., Пуцел Иван Ј., Радивојевић Лазар Љ., Радонић Миљан, Рајић Тоша др., Рапе Стане др., Санто Гавро др., Секулић Милан др., Селић Јоца М., Селмановић Алија, Смић Милорад, Соколовић Никола, Спахић Владо, Спиндлер Вјекослав, Станишић Владимир др., Станојевић Милутин, Степановић Милан Р., Стефановић Игњат, Стијић Милан др., Стојадиновић Милослав др., Стошић Стаменко, Тадић Глигорије др., Тошић Тодор Р., Топаловић Милан, Трбић Василије, Трифунковић

Љубиша, Тркуља Станко, Ђирић Стеван, Ђуковић Милан, Узновић Никола Т., Урек Иван, Урошевић Мирко И., Фотирић Арса, Хајдињак Антон, Ханжек Лавослав др., Хасанбеговић Авдо др., Хрибар Никола, Џенкић Јурај др., Церер Антон, Чохашић Хазим, Шарковић Тихомир, Шега Фердо, Шелмчић Драгић Н., Шилегиновић Владимир, Шифтар Стеван, Шнајдар Фрањо, Шуменковић Илија др.

Гласали „против“: Батинић Јозо, Бачић Стјепан др., Ђорђевић Владимир, Кожул Марко др., Костић Владимир, Леушић Ђуро др., Лончаревић Иван др., Лукић Живан др., Никић Никола др., Перко Драгутин В., Петрак Никола, Прека Никола, Ружић Виктор др., Стајић Јосип.

Отсутни: Аксентијевић Александар, Анђелиновић Гргур Будислав др., Антонијевић Душан, Антуновић Јосип, Балић Салих, Бањац Љубомир, Бараћ Бранко др., Богдановић Исо, Борисављевић Страхиња, Бркић Степан, Брвнија Радослав, Бугарски Драгутин, Буквић Александар, Ваљавец Стјепан, Варда Север, Величковић Миладин, Видаковић Витомир, Видић Јеша др., Видовић Богдан др., Вујић Димитрије В., Вукићевић Божић др., Гавранчић Отон др., Господњетић Фрањо, Грба Милован др., Грубер Фрањо др., Даниловић Живко, Димитријевић Мита, Димитријевић Хаши-Тодор, Добровић Милан С., Драговић Милош П., Дрљача Бранко, Дубоковић Јурај, Ђурић Михаило, Елеговић Иво др., Живановић Милан, Живковић Исидор, Живковић Негосим др., Ивандекић-Ивковић Мирко др., Иванишевић Петар, Иванчевић Душан, Илић Сођа — Милан др., Јанковић Велизар др., Јевтић Животије, Јевтић Радован, Јовановић Јсва, Калић Хусеин, Кајмаковић Омер, Каламатичевић Михаило Р., Кешелевић Никола др., Кнежевић Ловро, Костић Милорад Ј. др., Крафт Стеван др., Крстановић Ристо, Крстић Зарије, Крстић Милутин, Крстић Михаило В., Квицић Андрија К., Кумануди Коста др., Кунтарић Анте др., Кунџић Јоаким, Квртовић Војко, Лазаревић Милован М., Лазаревић Тодор др., Маланец Владо др., Маричковић Војислав др., Марианац Симо, Марковић Никола, Мастровић Анте Ф., Матица Павло, Матић Ђока Н., Мацековић Матија, Метикош Милан др., Мијић Милан Ђ., Милетић Владислав, Милошевић Младен П., Мисирлић Јован Т., Михаиловић Илија П., Николијевић Аранђел Д., Нинковић Трипоко, Новаковић Толе др., Нвић Петар др., Њамцул Ранко др., Павлич Алојзиј, Палачек Иван др., Паравушки Ђорђе, Паранос Шпиро Ф., Перић Матеј др., Перић Миливоје Ђ., Перић Нинко др., Петковић Милан, Петричић Живко др., Петровић Марко, Пиштелић Славко А. др., Поповић Добровоје Гер. др., Поповић Светислав др., Прањак Недељко, Принцип Јово, Пустосемшек Расто, Ралић Иван, Раловић Саво др., Радоњић Милан, Рако Јанко др., Рорбахер Јулијан др., Савић Аранђел П., Савић Саво В., Савковић Илија, Сарачевић Раденко, Смиљанић Тома др., Сокић Милоје М., Спасовић Вукашин, Сршкић Милан др., Стајковић Никола, Станић Андра, Станојевић Драгомир М., Стевановић Живојин Ар., Стевајовић Милан, Степанов Миливој, Стојковић Милан Ђ. др., Стрезовић Крста, Теодоровић Војислав, Тешић Максим, Толдић Игњат М. др., Томић Јакоб, Тодомановић Хасан, Трбојевић Урош др., Трпковић Ставоа К., Ђирић Ђорђе, Урукало Сергије, Фиданчевић Тома др., Физир Виктор, Хођера Светислав В., Христић Бо-

ра, Цемовић Филип, Ципушевић Методије, Чорбић Бранко, Шећеров Славко др., Шурмин Ђуро др.

(После гласања)

Потпретседник др. Коста Поповић: Изволите чути резултат гласања. Гласало је свега 166 народних посланика. За законски предлог гласало је 152 а против 14 народних посланика. Тиме је овај законски предлог примљен у начелу. Прелазимо на претрес у појединостима. Гласаће се седењем и устајањем на уобичајени начин. Молим г. известиоца да изволи прочитати § 1.

Известилац Ото Гавриловић прочита § 1 предлога закона о изменама и допунама Закона о државној трошарини по предлогу Одбора.

Потпретседник др. Коста Поповић: Прима ли Народна скупштина прочитани § 1? (Прима — Не прима). Ко је зато да се овако прочитани § 1 прими изволеће седети, а ко је против нека изволи устати. (Већина седи). Објављујем да је прочитани § 1 примљен. Изволите чути даље.

— За овим је Народна скупштина гласајући седењем и устајањем, усвојила већином гласова у појединостима § 2 до § 5 предлога закона о изменама и допунама Закона о државној трошарини по предлогу Одбора.

Потпретседник др. Коста Поповић: Пошто је Народна скупштина примила и у појединостима овај предлог закона прелазимо на поименично гласање у целини. Молим г. секретара да изврши прозивку.

Секретар Милан Мравље прозива народне посланике да гласају и они су гласали овако:

Гласали „за“: Ађић Анте, Алексић Коста, Алиловић Шаћир, Аранђеловић Јован, Ауер Људевит др., Бабаковић Јордан, Бенко Јосип, Бешировић Димитрије Р., Божић Милан, Будишин Стеван, Буновић Милан, Васиљевић Стеван др., Вељковић Вељко, Вошњак Богумил др., Гавриловић Бранислав, Гавриловић Ото, Гајић Карло, Главички Божић, Грајић Перо, Грбић Емилијан, Грђић Васиљ, Грубановић Милан, Давидовић Витомир, Деметровић Јурај, Дервишић Ђулага, Добровољац Милан ж., Довезенски Јован С., Долић Александар-Така, Дошен Мирко др., Дрмељ Алојзиј, Ђокић Риста, Живанчевић Михаило, Живојиновић Душан М., Захарић Чедомир, Зелковић Бошко, Земљић Јакоб, Исаковић Миливоје Ђ., Исаковић Мито, Јевремовић Драгољуб др., Јевтић Милутин М., Јевтић Михаило Р., Јелић Милутин, Јеличић Божа П., Јеремић Живојин, Јован Андрија, Јовановић Александар, Јовановић Ђока, Јовичић Добросав, Катић Милош, Каћански Стеван, Клинич Антон, Кнежевић Стјепан др., Ковач Анте Љ., Ковачевић Драгутин-Карло, Којић Драгутин др., Коман Албин, Краљевић Драган др., Крамер Алберт др., Крејчи Антон, Крстић Симо, Кујунџић Богољуб К., Куртовић Шукрија, Лазаревић Теодосије К., Лазаревић Филип С. др., Лисавац Младен др., Лончар Иван, Лончар Станко, Лулић Петар, Макар Дако, Максимовић Божић, Максимовић Стјепан, Марјан Ђуро, Маркић Фрањо, Марковић Вељко, Марковић Миланко др., Марковић Милорад Н., Машић Марко, Милетић Вјекослав др., Милошевић Гавро, Милутиновић Миланко Р., Милутиновић Милорад Ђ., Митровић Јован Р., Мухајловић Светислав др., Мохорич Иван, Мравље Милан, Мулалић Мустафа А., Недељковић Урош

Г. Никић Федор др., Николић Бранко др., Отојић Ђуро др., Пахерник Фрањо, Патриогић Љуба, Петовар Ловро, Пешић Милутин, Пивко Људевит др., Погачник Виктор, Поповић Димитрије Оп., Поповић Душан, Поповић Јефтимије, Поповић Коста др., (претседава), Поповић Милан В., Поповић Милан др., Прекоршек Иван, Прша Шиме др., Пуцел, Иван Ј., Радивојевић Лазар Љ., Радонић Милан, Рајић Тоша др., Рапе Стане др., Санто Гавро др., Секулић Милан др., Селић Јоца М., Селмановић Алија, Симић Милорад, Соколовић Никола, Спахић Вљодо, Спиндлер Вјекослав, Станишић Владимир др., Станојевић Милутин, Степановић Милан Р., Стефановић Игњат, Стијић Милан др., Стојадиновић Милослав др., Стошић Стаменко, Тадић Глигорије др., Тонић Тодор Р., Топаловић Милан, Трбић Василије, Трифуновић Љубиша, Тркуља Станко, Ђирић Стеван, Ђуковић Милан, Узумовић Никола Т., Урек Иван, Урошевић Мирко И., Фотирић Арса, Хајдинџак Антон, Ханжек Лавослав др., Хасанбеговић Авдо др., Хрибар Никола, Ценкић Јурај др., Церер Антон, Чохаџић Хазим, Шарковић Тихомир, Шега Фердо, Шелмић Драгић Н., Шиљеговић Владимир, Шифтар Стеван, Шнајдар Фрањо, Шуменковић Илија др.

Гласали „против“: Батинић Јозо, Баџић Стјепан др., Ђорђевић Владимир, Кожул Марко др., Крстић Владимир, Леушић Ђуро др., Лончаревић Иван др., Лукић Живан др., Никић Никола др., Перко Драгутин В., Петрак Никола, Прека Никола, Ружић Виктор др., Стажић Јосип.

Отсутни: Аксентијевић Александар, Анђелиновић Гргур Будислав др., Антонијевић Душан, Антуновић Јосип, Баљић Салих, Бањац Љубомир, Бараћ Бранко др., Богдановић Исо, Борисављевић Страхиња, Бркић Степан, Брушлија Радослав, Бугарски Драгутин, Буквић Александар, Ваљавец Стјепан, Варда Север, Величковић Милан, Видковић Витомир, Видић Јеша др., Видовић Богдан др., Вујић Димитрије В., Вукићевић Богић др., Гавранчић Отон др., Господнетић Фрањо, Грба Милован др., Грубер Фрањо др., Даниловић Живко, Димитријевић Мита, Димитријевић Хаџи-Тодор, Добровић Милан С., Драговић Милош П., Дрљача Бранко, Дубоковић Јурај, Ђурић Михаилс, Елеговић Иво др., Живановић Милан, Живковић Исидор, Живковић Негосим др., Ивандекић-Ивковић Мирко др., Иванишевић Петар, Иванчевић Душан, Илић Срђа — Милан др., Јанковић Велизар др., Јевтић Животије, Јевтић Радован, Јовановић Јова, Катић Хусеин, Кајмаковић Омер, Каламатијевић Михаило Р., Кешељевић Никола др., Кнежевић Ловро, Костић Милорад Ј. др., Крафт Стеван др., Крстановић Ристо, Крстић Зарије, Крстић Милутин, Крстић Михаило В., Кујунџић Андрија К., Кумануди Коста др., Кунтарић Анте др., Куњашић Јоаким, Куртовић Војко, Лазаревић Милован М., Лазаревић Тодор др., Маланец Владо др., Маринковић Војислав др., Марјанац Симо, Марковић Никола, Мastroвић Анте Ф., Матица Павао, Матић Ђока Н., Мацековић Матија, Метикош-Милан др., Мијић Милан Ђ., Милетић Владислав, Милошевић Младен П., Мисирлић Јован Т., Михаиловић Илија П., Никодијевић Аранђел Д., Нинковић Тришко, Новаковић Тоде др., Нуић Петар др., Њампул Ранко др., Павлич Алојзиј, Палачек Иван др., Парабушки Ђорђе, Паранос Шпиро Ф., Перић Матеј др., Перић Миливоје Ђ., Перић Нинко др., Петко-

вић Милан, Петричић Живко др., Петровић Марко, Пиштелић Славко А. др., Поповић Добривоје Гер. др., Поповић Светислав др., Прањак Недељко, Принцип Јово, Пустослемшек Расто, Радић Иван, Радовић Саво др., Радоњић Милан, Рако Јанко др., Рорбахер Јулијан др., Савић Аранђел П., Савић Сава В., Савковић Илија, Сарачевић Радењко, Смиљанић Тома др., Сокић Милоје М., Спасовић Вукашин, Сршкић Милан др., Стајковић Никола, Станић Андра, Станојевић Драгомир М., Стевановић Живојин Ар., Стевановић Милан, Степанов Миливој, Стојковић Милан Ђ. др., Стрезовић Крста, Теодоровић Војислав, Тешић Максим. Толић Игњат М. др., Томић Јакоб, Торомановић Хасан, Трбојевић Урош др., Трпковић Ставра К., Ђирић Ђорђе, Урукало Сергије, Фиданчевић Тома др., Физир Виктор, Хођера Светислав В., Христић Бора, Цемовић Филип, Ципушевић Методије, Чорбић Бранко, Шећеров Славко др., Шурмин Ђуро др.

(После гласања)

Потпретседник др. Коста Поповић: Изволите, господо, чути резултат гласања. Гласало је свега 166 народних посланика. Од тога су 152 гласали „за“ а 14 „против“. Према томе је законски предлог о изменама и допунама Закона о државној трошарини усвојен и коначно и на основу члана 64 Устава биће упућен Сенату на даљи рад.

Сад прелазимо на трећу тачку дневнога реда: претрес извештаја Финансијског одбора о предлогу закона о изменама и допунама чл. 29, 34, 40, 43, 56 и 166 Царинског закона. Има реч г. извештача.

Извештач Ото Гавриловић прочита извештај Финансијског одбора.

Потпретседник др. Коста Поповић: Пошто се нико није јавио за реч, прелазимо на гласање у начелу о предлогу закона о изменама и допунама чл. 29, 34, 40, 43, 56 и 166 Царинског закона. Гласаће се на уобичајени начин „за“ и „против“. Изволите чути прозивку.

Секретар Милан Мравље прозива народне посланике да гласају и они су гласали овако:

Гласали „за“: Ађић Анте, Алексић Коста, Алиновић Шаћир, Антонијевић Душан, Антуновић Јосип, Ауер Људевит др., Бабаковић Јордан, Баљић Салих, Бараћ Бранко др., Божић Милан, Борисављевић Страхинја, Будинић Стеван, Буновић Милан, Величковић Миладин, Вељковић Вељко, Гавриловић Бранислав, Гавриловић Ото, Гајшек Карло, Господнетић Фрањо, Грајић Перо, Грбић Емилијан, Грбић Васиљ, Деметровић Јурај, Дервишић Булага, Добровић Милан, Добровољац Милан Ј., Довезенски Јован С., Долић Александар-Така, Дошен Мирко др., Дрмељ Алојзиј, Ђокић Риста, Живанчевић Михаило, Живојиновић Душан М., Захарић Чедомир, Зелковић Бошко, Земљић Јакоб, Исаковић Миливоје Ђ., Исаковић Мито, Јеремовић Драгољуб др., Јевтић Михаило Р., Јевтић Радован, Јован Андрија, Јовановић Александар, Јовичић Добросав, Катић Милош, Каћански Стеван, Клинци Антон, Кнежевић Стјепан др., Ковач Анте Љ., Ковачевић Драгутин-Карло, Коман Албин, Краљевић Драган др., Крамер Алберт др., Крејчи Антон, Крстић Милутин, Крстић Симо, Кујунџић Богољуб К., Кујунџић Шукрија, Лазаревић Тодор др., Лазаревић Теодосије К., Лазаревић Филип С. др., Лисавац Младен др., Лончар Иван, Лончар Станко, Лулић

Петар, Максимовић Божидар, Маланец Владо др., Марјан Ђуро, Маркић Фрањо, Марковић Велимир, Марковић Миленко др., Марковић Милорад П., Матић Ђока Н., Машин Марко, Мијић Милан Ђ., Милетић Вјекослав др., Милошевић Гавро, Милутиновић Милинко Р., Митровић Љубомир М., Мозер Ханс др., Мохорич Иван, Мравље Милан, Недељковић Урош П., Никић Федор др., Никодијевић Аранђел Д., Николић Бранко др., Остојић Ђуро др., Пахерник Фрањо, Петовар Ловро, Пешић Милутин, Пивко Људевит др., Погачник Виктор, Поповић Димитрије Он., Поповић Јефтимије, Поповић Коста др., (претседава), Поповић Светислав др., Прекоршек Иван, Прија Шиме др., Пучељ Иван Ј., Радивојевић Лазар Љ., Радоњић Милан, Рајић Тоша др., Рапе Стане др., Савић Аранђел П., Санто Гавро др., Секулић Милан др., Селић Јоца М., Селмановић Алија, Симић Милорад, Соколовић Никола, Спасовић Вукашин, Спиндлер Вјекослав, Станишић Владимир др., Станојевић Драгомир М., Станојевић Милутин, Степанов Миливој, Стефановић Игњат, Стојадиновић Мирослав др., Стошић Стаменко, Тадић Глигорије др., Толић Игњат М. др., Тонић Тодор Р., Топаловић Милан, Трбић Василије, Ђирић Стеван, Ђуковић Милан, Узумовић Никола Т., Урошевић Мирко И., Фотирић Арса, Хајдиняк Антон, Хасанбеговић Авдо др., Хрибар Никола, Ценкић Јурај др., Церер Антон, Чорбић Бранко, Чохашић Хазим, Шарковић Тихомир, Шелмић Драгић Н., Шиљековић Владимир, Шнајдар Фрањо, Шуменковић Илија др.

Гласали су „против“: Бачић Стјепан др., Крстић Владимир, Лукић Живан др., Перко Драгутин, Петрак Никола, Хођера Светислав.

Отсутни: Аврамовић Бранко, Аксентијевић Александар, Анђелиновић Гргур Будислав др., Аранђеловић Јован, Бањац Љубомир, Батинић Јозо, Бенко Јосип, Бешировић Димитрије Р., Богдановић Исо, Бркић Стјепан, Брушија Радослав, Бугарски Драгутин, Буквић Александар, Ваљавец Стјепан, Варда Север, Васиљевић Стеван др., Видаковић Витомир, Вилић Јеша др., Видовић Богдан др., Вошњак Богумил др., Вујић Димитрије, Вукићевић Богић др., Гавранић Ото др., Главички Божидар, Грба Милован др., Грвбановић Милан, Грубер Фрањо др., Давидовић Витомир, Даниловић Живко, Димитријевић Мита, Димитријевић Хаши-Тодор, Драговић Милош П., Дрљача Бранко, Дубоковић Јурај, Ђорђевић Владимир, Ђурић Михаило, Елеговић Иво др., Живановић Милан, Живковић Исидор, Живковић Негосим др., Ивандекић-Ивковић Мирко др., Иванишевић Петар, Иванчевић Душан, Илијћ Срђа-Милан др., Јанковић Велизар др., Јевтић Животије, Јевтић Милутин Ал., Јелкић Милутић, Јелкић Божа, Јеремић Живојин, Јовановић Ђока, Јовановић Јова, Калић Хусеин, Кајмаковић Омер, Каламатијевић Михаило Р., Кешељевић Никола др., Кнежевић Ловро, Кожул Марко др., Кочић Драгутин др., Костић Драгутин др., Костић Милорад Ј. др., Крафт Стеван др., Костановић Ристо, Костић Зарије, Костић Михаило, Кујунџић Андрија К., Куманули Коста др., Кунџарић Анте др., Кувачић Јојаким, Куртовић Војко, Лазаревић Милован М., Левшић Ђуро др., Лончаревић Иван др., Макар Дако, Максимовић Стјепан, Маричковић Војислав др., Маријанац Симо, Марковић Никола, Матровић Анте Ф., Матица Павао, Мацековић Матеја, Метикош Милан др., Милетић Владислав, Ми-

лошевић Младен П., Милутиновић Милорад Ђ., Мисирлић Јован Т., Митровић Јован Р., Михаиловић Илија П., Михаиловић Светислав др., Мудалић Мустафа А., Никић Никола др., Нинковић Тришко, Новаковић Тодер др., Нуић Петар др., Њамцул Ранко др., Павлич Алојз, Палечек Иван др., Парабућски Ђорђе, Паранос Шпиро Ф., Патрновић Љуба, Перић, Матеј др., Перић Миливоје Ђ., Перић Нико др., Петковић Милан, Петричић Живко др., Петровић Марко, Пиштелић Славко А. др., Поповић Добривоје Гер. др., Поповић Душан, Поповић Милан, Поповић Милан др., Праљак Недељко, Прека Никола, Принцип Јово, Пустослемшек Расто, Радић Иван, Радовић Саво др., Радоњић Милиш, Рачко Јанко др., Рорбахер Јулијан др., Ружић Виктор др., Савић Сава, Савковић Илија, Сарачевић Раденко, Смиљанић Тома др., Сокић Милоје М., Спахић Владо, Сршкић Милан др., Стажић Јосип, Стајковић Никола, Станић Андра, Стевановић Живојин Ар., Стевановић Милан, Степановић Милан Р., Стијић Милан др., Стојковић Милан Ђ. др., Стрезовић Крста, Теодоровић Војислав, Тешић Максим, Томић Јакоб, Торомановић Хасан, Трбојевић Урош др., Трифуновић Љубиша, Тркуља Станко, Трпковић Ставра К., Ђирић Ђорђе, Урек Иван, Урукато Сергије, Фиданчевић Тома др., Физир Виктор, Ханжек Лавослав др., Христић Бора, Цемовић Филип, Ципушевић Методије, Шега Фердо, Шећеров Славко др., Шифтар Стеван, Шурмин Ђуро др.

(После гласања)

Потпретседник др. Коста Поповић: Изволите чути резултат гласања. Гласало је свега 156 народних посланика и то 150 „за“ а 6 „против“. Тиме је у начелу примљен предлог закона о изменама и допунама чл. 29, 34, 40, 43, 56, и 166 Царинског закона. Прелазимо сада на претрес у појединостима. Гласаће се седењем и устајањем на уобичајени начин. Молим г. известиоца да изволи читати члан по члан.

Известилац Ото Гавриловић прочита § 1 предлога закона о изменама и допунама чл. 29, 34, 40, 43, 56 и 166 Царинског закона по предлогу Одбора.

Потпретседник др. Коста Поповић: Прима ли Народна скупштина прочитани § 1? (Прима — не прима). Она господа која примају овако прочитани § 1 нека изволе седети, а која су против нека изволе устати. (Већина седи.) Већина седи. Објављујем да је § 1 примљен. Изволите чути даље.

Известилац Ото Гавриловић прочита § 2 по предлогу Одбора.

Потпретседник др. Коста Поповић: Прима ли Народна скупштина овако прочитани § 2? (Прима!) Објављујем да је § 2 примљен. Тиме је у појединостима примљен овај предлог закона. Прелазимо на поименично гласање у целини. Молим г. секретара да изврши прозивку.

Секретар Милан Мравље прозива посланике да гласају, и они су гласали овако:

Гласали „за“: Ађић Анте, Алексић Коста, Алиловић Шафир, Антонијевић Душан, Антуновић Јосип, Ауер Људевит др., Бабајковић Јордан, Бајић Салих, Бараћ Бранко др., Божић Милан, Борисављевић Страхиња, Будишин Стеван, Буновић Милан, Величкиновић Миладин, Вељковић Вељко, Га-

вриловић Бранислав, Гавриловић Ото, Гајшек Карло, Господнетић Фрањо, Грајић Перо, Грбић Емилијан, Грђић Василиј, Деметровић Јурај, Дервишић Ђулага, Добровић Милан, Добровољац Милан Ј., Довезенски Јован С., Додић Александар-Така, Дошен Мирко др., Дрмељ Алојзиј, Ђокић Риста, Живанчевић Михаило, Живојиновић Душан М., Захарић Чедомир, Зељковић Бошко, Земљић Јакоб, Исаковић Миливоје Ђ., Исаковић Мито, Јевремовић Драгољуб др., Јевтић Михаило Р., Јевтић Радован, Јован Андрија, Јовановић Александар, Јовичић Добросав, Катић Милош, Каћански Стеван, Клинци Антон, Кнежевић Стјепо др., Ковач Анте Љ., Ковачевић Драгутин-Карло, Коман Албин, Краљевић Драган др., Крамер Алберт др., Крејчи Антон, Крстић Милутин, Крстић Симо, Кујунџић Богољуб К., Куртовић Шукрија, Лазаревић Тодор др., Лазаревић Теодосије К., Лазаревић Филип С. др., Лисавац Младен др., Лончар Иван, Лончар Станко, Лулић Петар, Максимовић Божидар, Маланчећ Владо др., Марјан Ђуро, Маркић Фрањо, Марковић Велимир, Марковић Миленко др., Марковић Милорад П., Матић Ђоко Н., Машић Марко, Мијић Милан Ђ., Милетић Вјекослав др., Милошевић Гавро, Милутиновић Милишко Р., Митровић Љубомир М., Мозер Ханс др., Мохорич Иван, Мравље Милан, Недељковић Урош П., Никић Федор др., Никодијевић Аранђел Д., Николић Бранко др., Остојић Ђуро др., Пахерник Фрањо, Петовар Ловро, Пешић Милутин, Цивко Људевит др., Погачник Виктор, Поповић Димитрије Он., Поповић Јефтимије, Поповић Коста др., (претседава), Поповић Светислав др., Прекоршек Иван, Прша Шиме др., Пупељ Иван Ј., Редивојевић Лазар Љ., Радоњић Милан, Рајић Тосша др., Рапе Стане др., Савић Аранђел П., Санто Гавро др., Секулић Милан др., Селић Јоца М., Селмановић Алија, Симић Милорад, Соколовић Никола, Спасовић Вукашин, Спидлер Вјекослав, Станишић Владимир др., Станојевић Драгомир М., Станојевић Милутин, Степанов Миливој, Стефановић Игњат; Стојадиновић Милослав др., Стошић Стаменко, Тадић Глигорије др., Толић Игњат М. др., Томић Тодор Р., Топаловић Милан, Трбић Василије, Ђирић Стеван, Ђуковић Милан, Узурновић Никола Т., Урошевић Мирко И., Фотирић Арса, Хрђиња Антон, Хасанбеговић Авдо др., Хрибар Никола, Џенкић Јурај др., Церер Антон, Чорбић Бранко, Чохаџић Хазим, Шарковић Тихомир, Шелмић Драгић Н., Шиљеговић Владимир, Шнајдар Фрањо, Шуменковић Илија др.

Гласали су „против“: Бачић Стјепан др., Крстић Владимир, Лукић Живан др., Перко Драгутин, Петрак Никола, Хођера Светислав.

Отсутни: Аврамовић Бранко, Аксентијевић Александар, Анђелиновић Гргур Будислав др., Аранђелиновић Јован, Бањац Љубомир, Батинић Јозо, Бенко Јосип, Бешировић Димитрије Р., Богдановић Исо, Бркић Стјепан, Брушија Радослав, Бугарски Драгутин, Буквић Александар, Ваљавец Стјепан, Варда Север, Васиљевић Стеван др., Видаковић Витомир, Видић Јеша др., Видовић Богдан др., Вошњак Богумил др., Вујић Димитрије, Вукићевић Богић др., Гавранчић Отон др., Главички Божидар, Грба Милован др., Грубановић Милан, Грубер Фрањо др., Давидовић Витомир, Даниловић Живко, Димитријевић Мита, Димитријевић Хаџи-Тодор,

Драговић Милош П., Дрљача Бранко, Дубоковић Јурај, Ђорђевић Владимир, Ђурић Михаило, Елеговић Иво др., Живановић Милан, Живковић Исидор, Живковић Негосим др., Ивандекић-Ивковић Мирко др., Иванишевић Петар, Иванчевић Душан, Илијћ Срђа-Милан др., Јанковић Велизар др., Јевтић Животије, Јевтић Милутин Ал., Јелнић Милутин, Јеличић Божа, Јеремић Живојин Јовановић Ђока, Јовановић Јова, Кадић Хусеин, Кајмаковић Омер, Каламатијевић Михаило Р., Кешељевић Никола др., Кнежевић Ловро, Кожул Марко др., Којић Драгутин др., Костић Драгутин др., Костић Милорад Ј. др., Крафт Стеван др., Крстановић Ристо, Крстић Зарије, Крстић Михаило, Кујунџић Андрија К., Кумануди Коста др., Кунтарић Анте др., Куњашић Јоаким, Куртовић Војко, Лазаревић Милован М., Левушић Ђуро др., Лончаревић Иван др., Макар Дако, Максимовић Степан, Маринковић Војислав др., Марјанац Симо, Марковић Никола, Мاستровић Анте Ф., Матица Павао, Мацековић Матеја, Метикош Милан др., Милетић Владислав, Милошевић Младен П., Милутиновић Милорад Ђ. Мисирлић Јован Т., Митровић Јован Р., Михаиловић Илија П., Михаиловић Светислав др., Мулалић Мустафа А., Никић Никола др., Нинковић Тришко Новаковић Тоде др., Нвић Петар др., Њамцул Рауко др., Павлич Алојз, Палечек Иван др., Парабућски Ђорђе, Паранос Шпиро Ф., Патригић Љуба, Перић, Матеј др., Перић Милвоје Ђ., Перић Нинко др., Петковић Милан, Петричић Живко др., Петровић Марко, Пиштелић Славко А. др., Поповић Добривоје Гер. др., Поповић Душан, Поповић Милан, Поповић Милан др., Прањак Недељко, Прека Никола, Принцип Јово, Пустослемшек Раство, Радич Иван, Радовић Саво др., Радоњић Миљан, Ракче Јанкс др., Рорбахер Јулијан др., Ружић Виктор др., Савић Сава, Савковић Илија, Сарачевић Раденко, Смиљанић Тома др., Сокић Митоје М., Спахић Владо, Српкић Милан др., Стајић Јосип, Стајковић Никола, Станић Андра, Стевановић Живојин Ар., Стевановић Милан, Степановић Милан Р., Стијић Милан др., Стојковић Милан Ђ. др., Стрезевић Крста, Теодоровић Војислав, Тешнић Максим, Томић Јакоб, Торомановић Хасан, Трбојевић Урош др., Трифуновић Љубиша, Тркуља Станко, Трпковић Ставра К., Ђурић Ђорђе, Урек Иван, Урукало Сергије, Фиданчевић Тома др., Физир Виктор, Хапжек Лавослав др., Христић Бора, Цемовић Филип, Ципушевић Методије, Шега Фердо, Шећеров Славко др., Шифтар Стеван, Шурмин Ђуро др.

(После гласања).

Потпретседник др. Коста Поповић: Изволите чути резултат гласања. Гласало је свега 156 народних посланика и то 150 „за“ а 6 „против“. Овим је и коначно примљен законски предлог о изменама и допунама члана 29, 34, 40, 43, 56 и 166 Царинског закона и на основу члана 64 Устава биће упућен Сенату на даљи рад. (Пљескање).

Прелазимо сада на 4 тачку дневног реда: претрес извештаја Финансијског одбора о предлогу закона о изменама и допунама Закона о исплати ратне штете, у Уредби о 7% инвестиционом зајму од 500 милиона динара, у Правилнику о финансијској ликвидацији аграрних односа у Босни и Херцеговини и у Закону о финансијској ликвидацији за беглучке земље у Босни и Херцеговини.

Има реч г. извештај да прочита извештај.

Извештај Ото Гавриловић прочита извештај Финансијског одбора.

Потпретседник др. Коста Поповић: Има реч г. Министар финансија.

Министар финансија др. Милорад Ђорђевић: Законски предлог о изменама и допунама у Закону о исплати ратне штете и другим законима и уредбама о емитовању обвезница државног унутрашњег дуга дошао је као израз тежње Краљевске владе, да се данашњи курсеви државних хартија од вредности поправе и подигну на ниво који ће што више одговарати и државном кредиту у земљи и интересима самих сопственика обвезница.

Разлози којима смо постојеће ниске курсеви државних хартија од вредности могли до сада да објашњавамо били су двојаки. С једне стране, немање довољних ликвидних сретстава од стране банака и других великих ималаца обвезница, који су с тога били принуђени да приступају јачој продаји односно понуди папира, без обзира на поремећено расположење тржишта и смањен број купаца; с друге стране одредбе самих закона о емитовању обвезница, а специјално Закона о исплати ратне штете, које су искључивале сваку ефикасну акцију државе у циљу подржавања курса обвезница у периоду ослабелог интересовања публике за исте, као што је то кроз прошлу и претпрошлу годину био случај.

Ако оставимо по страни моменат ојачане продаје односно понуде обвезница, који је дошао као логична последица опште новчане и економске кризе, и узмемо у разматрање само досадашње одредбе Закона о исплати ратне штете, које говоре о интересној и амортизационој служби дуга, морали бисмо неминовно доћи до закључка да су се ове показале у пракси и непогодним и од слабог утицаја по одржавање курса папира, и да су као такве морале бити замењене одредбама јачег и постојанијег дејства.

Купон по ратној штети плаћао је се, према досадашњем закону једанпут годишње — сваког 1 фебруара. Амортизација која је вршена путем извлачења, падала је непосредно пред исплату купона средином месеца јануара. Вучење згодитака обављано је такође једанпут годишње и то средином месеца фебруара. Једном речју, сви они моменти који су били у стању да побуде интерес портера за овај државни папир одигравали су се у року од свега два месеца у години док је за осталих десет месеци папир уопште престајао да привлачи пажњу публике.

Подржавати под оваквим околностима повољан курс обвезница ратне штете, а преко њега индиректно и курсеви обвезница осталих унутрашњих зајмова, било је могуће само тако, да је држава имала на расположењу специјална материјална сретства из којих би могла да за свој рачун врши куповину обвезница на берзи. Како, пак, ова могућност није постојала, нити би са законског гледишта могла да буде допуштена, остало је да се овај задатак постигне сходним изменама самих законских одредаба, а у оквиру сретстава која су и до сада предвиђена за интересну и амортизациону службу дуга.

Поднети законски предлог у ову сврху садржи, дакле, у погледу Закона о исплати ратне штете, измену одредаба које говоре о начину амортизације дуга и о роковима исплате купона и врше-

ња извлачења на згодитке.

У место амортизације путем извлачења, која је, иако релативно знатног износа била посве недовољна да на курс папира врши позитиван утицај поле трајнијег карактера, имајући у виду укупан број обвезница у циркулацији, — заводи се амортизација путем откупа на берзи, све док курсеви буду испод номиналне вредности но с тим, да се у ову сврху искоришћују у потпуности одобрени буџетски кредити према амортизационом плану дуга. На овај начин омогућује се далеко јача и ефикаснија интервенција државе на ефектном тржишту, интервенција која ће и материјално и психолошки деловати увек повољно на курсеве папира. Материјално, јер ће сваке године читава стотина милиона у обвезницама моћи бити повучена са тржишта, што ће сваку тенденцију спекулативног и наглог обарања курсева учинити немогућом. Психолошки, јер ће и сама појава државе на берзи бити довољан доказ њеног активног интересовања за судбину државних папира и њене решености да овима последњим обезбеди у очима публике онај углед и достојанство који им стварно морају и припадати.

Друга одредба, која се поднетим предлогом мења у Закону о исплати ратне штете, јесте она која говори о плаћању интереса путем једногодишњег купона. Разлог који је у своје време руководно законодавца да у овом погледу отступи од опште устаљене праксе, да се истекли интереси исплаћују сваких шест месеци, лежао је с једне стране у релативној незнатној вредности купона (25 динара), а с друге стране у бојазни да ће услед великог броја обвезница у циркулацији, од којих је свака гласила на 1.000.— динара, технички посао око исплате два купона преко године бити несаваљљив.

Оба ова разлога данас, међутим, нису више у важности. Законом о буџетским дванаестинама за 1925 одобрено је штампање крупних комада од 5.000 и 10.000 динара и путем ових извршено до сада повлачење велике количине комада од 1000 динара. Финансијским законом за текућу буџетску годину одобрено је штампање нових обвезница и купонских табака, што ће исто тако имати за резултат повећање броја крупних комада на тржиштима. Број обвезница у циркулацији биће на тај начин за неколико пута смањен у односу на количину првобитно емитованих обвезница, што ће оштро умањити и олакшати манипулативне послове око исплате, а једновремено увећати и вредност сваког појединог купона. Износ купона може се, при таквом стању ствари, делити без тешкоћа на два дела и исплаћивати сваких шест месеци, чиме ће досадашњи десетомесечни прекид у вршењу сваке службе, који је непосредно рђаво утицао на стабилност курса папира, бити скраћен и сведен у нормалне границе.

Нов начин исплате интереса имаће још и ту добру страну што ће државну благајну равномерније оптеретити, омогућујући јој да потребан износ за плаћање купона полаже исплатним местима у два маха, уместо одједном, као што је то до сада био случај.

Трећа и последња одредба у Закону о исплати ратне штете, која се поднетим предлогом мења, јесте одредба о извлачењу на згодитке. У место досадашњег једног извлачења у години, установљују

се четири, чиме се такође доприноси већем интересовању публике за папир. Датум ових извлачења мења се и предвиђа у месецима марту, јуну, септембру и децембру. Разликовање згодитака, према томе да ли су пали у парне или непарне године, укида се као непотребно, и уместо тога увводе згодитци једнаке величине. Укупна вредност згодитака за период од две године износила је до сада 10.500.000 динара. У будуће ће износити 6.000.000 динара сваке године, односно 1.500.000 за свако вучење с тим да се висина појединих згодитака саображава овако ново одређеним сумама.

Што се тиче осталих унутрашњих зајмова, који су много мањих износа и чији су курсеви, како је то из праксе познато, у зависности од курса обвезница ратне штете, код њих се врши једино измена у погледу амортизације путем извлачења и уместо ове заводи амортизација путем откупа, с тим да се у ту сврху, као и код ратне штете, имају употребити у потпуности кредити који се уносе у буџет према амортизационим плановима. Овакав случај постоји код 4% зајма од 1921 за финансијску ликвидацију аграрних односа у Босни и Херцеговини и 6% обвезница за финансијску ликвидацију оштета за беглукче земље у Босни и Херцеговини.

Код 7% инвестиционог зајма од 1921, где је амортизација и до сада вршена путем откупа, предвиђени кредит у текућем буџету у редукованом износу од 60% имаће прво бити повећан и доведен на износ који амортизациони план предвиђа, па потом у потпуности употребљен за откуп обвезница на берзи.

Оволико о главним одредбама самог законског предлога, који је одмах по своме публиковању наишао на најлепши пријем у заинтересованим домаћим круговима и чије ће усвајање, у то сам дубоко уверен, дати нов замах и импулс трговини са државним хартијама од вредности.

А сад ми дозволите да се дотакнем и извесних момената који са поднетим предлогом немају директне везе, а који ће исто тако бити од утицаја на даље развиће курсева државних хартија од вредности.

Краљевска влада предузела је већ преко појединих државних установа мере, да државни папир допру до што већег броја малих штедиша, који и сачињавају праву финансијску снагу једне земље. Те ће мере бити у будуће консеквентно спровођене све док не доведу до жељеног циља и формирања једног јаког и развијеног новчаног тржишта у земљи.

Са своје стране хоћу да истакнем своје најпотпуније поверење у акцију Краљевске владе, која неминовно мора да уроди позитивним резултатима. Улагање у државне хартије од вредности представља и код нас, као и у другим земљама, колико рентабилну толико и сигурну операцију. Сви наши домаћи папирни гарантују сопственику уредно вршење интересне и амортизационе службе и сви уживају нарочите законске бенефиције: ослобођење од пореза, способност за примање у кауцију, ломбардовање код јавних финансијских установа и т. д. Сви, дакле, као такви, претстављају и претстављаће увек првокласан пласман и моћно средство за стварање нових капитала у земљи.

Потребно је, међутим, при овоме да се, у интересу несметаног развића тржишта државних хар-

тија од вредности, обазрем са неколико речи на гласове који се пуштају свакако из спекулативних разлога и према којима поједини државни папири не би могли да претендују на исти степен поверења од стране улагачке публике као папири других емисија.

За ратну штету тврди се да ће она, с обзиром на ниску каматну стопу од 2 и по од сто, бити увек поштеђена неугодне евентуалности конвертовања и спуштања камате на још нижи проценат. За остале зајмове напротив, такво уверење не би требало да постоји, или бар не у толикој мери као код штете. Сматра се да је држава, обавезујући се код ових зајмова на исплату камате од 6% и 7%, примила на себе један терет који неће моћи дуго да подноси и који ће је убрзо приморати да приступи конверсији горњих каматњака 6% обвезницама, а преко њих и 4% аграрцима, ставља се затим на терет још и једна, исто тако неповољна околност дефинитивна количина њихове емисије доводи се у везу са извођењем аграрне реформе у земљи. Верује се да ће ова реформа захтевати огромне количине нових обвезница, које ће, с једне стране, повећати у знатној мери буџетски терет за службу по државном унутрашњем дугу, а које ће, с друге стране, својом наглом и масивном појавом на тржишту, дејствовати депримирајуће на курсеве раније емитованих обвезница.

Обе ове претпоставке лишене су, међутим, свакога основа. Нити је данас дозвољено очекивати било какву измену у вршењу интересне службе по државним унутрашњим зајмовима, нити је оправдана бојазан од великог повећања државног дуга по основу ликвидације аграрне реформе. Та тврђења треба што јаче и што енергичније подвући, да би сви заинтересовани кругови у земљи били објективно обавештени и знали према чему да се опредељују.

Факат је да је код беглука и инвестиционог зајма каматна стопа, у упоређењу са стопом код ратне штете, прилично висока, али се при томе мора узети у обзир и укупна висина њихове емисије, као и терет који отуда проистиче по буџет државних дугова. Оба ова зајма емитована су у износу од по 500,000.000.— динара, тако да интересна служба по њима захтева, и то: код беглука 30,000.000.— а код инвестиционог зајма 35,000.000 динара годишње. При оволиким цифрама бесмислено је веровати у неопходност некакве конверсије. Конверсија, и то принудног карактера, на какву би се овде циљало, дала би се можда разумети када би претстављала операцију великог стила и омогућила држави годишњу уштеду од стотину и више милиона динара. Овде то не би био случај. Корист која би се могла очекивати од евентуалног смањења каматне стопе по пом. зајмовима, била би свакако скромних размера и не би ни издалека могла да компензира уштрб који би тиме био нанет и државном кредиту и сигурности државних хартија од вредности. Тај, пак, уштрб држава нити сме нити хоће да дозволи. Она је приморана, и у интересу свога угледа и у интересу што бржег и интензивнијег развића националне штеђење, да сачува својим папирима стално и непољуљано поверење од стране улагачке публике, и она ће се ту показати до крајности одлучна. Њено досадашње држање довољан је већ доказ томе.

Док је у свима буџетима из периода кризе, сваки па и најважнији издатак био систематски смањиван и свођен на најнижу могућу меру, дотле су кредити за службу по државном дугу били стално и без изузетака предвиђени и одобравани у њиховом интегралном износу. Држава је, дакле, и у тим најтежим временима остала при решености да примљеним обавезама по овоме основу уредно и у свему одговори. Зашто би се сумњало да таква политика неће и у будуће, при побољшаним приликама, бити настављена?

Нимало друкчије не стоји ствар ни са издавањем обвезница у вези са извођењем аграрне реформе. И ту је свака плашња од прекомерне висине нове емисије папира и неповољне реперкусије од тога по буџет државних дугова, више него неоправдана. Пре свега, о аграрној реформи не може се говорити као о проблему чији би финансијски ефекат био непознат. Позитивним законским прописима тај је ефекат одређен, и то на основу сигурних и проверених података. Законом од 19 октобра 1930, којим је регулисана питање аграрних односа на подручју раније покрајине Далмације, предвиђено је издавање нових 6% обвезница, којима ће се вршити исплата оштете, до максималног износа од 400,000.000.— динара. Законом од 19 јуна 1931 године, о ликвидацији аграрне реформе на великим поседима, предвиђено је, у исту сврху, издавање 4% обвезница до максималног износа од 800,000.000.— динара. Законом од 5 децембра 1931 о уређењу аграрних односа у Јужној Србији и Црној Гори, предвиђена је оштета у корист бивших земљовласника до укупног износа од 100,000.000.— динара. Најзад, Законом од 12 августа 1933 о изменама и допунама у законима о аграрној реформи у Босни и Херцеговини, предвиђена је могућност издавања нове количине 6% обвезница, до максималног износа од 50,000.000.— динара, намењених исплати оштета за експроприсане земљишне објекте на којима раније није постојала земљарина, па према томе ни право на тражење накнаде.

Овим законима, као што се види, обухваћена су сва подручја на којима би аграрна реформа имала бити изведена односно дефинитивно завршена. Њима је, с друге стране, фиксирана и укупна количина папира која би се накнадно имала пуштити у оптицај, а једновремено створена и могућност тачног израчунавања терета који би отуда резултирао по државну касу, под претпоставком, разуме се, да овога стварно буде.

Таквог терета, међутим, неће бити, или ако буде, он ће претстављати крајње безначајан износ. Закон о уређењу аграрних односа у Јужној Србији и Црној Гори уопште не говори о издавању обвезница, јер ће се дужна оштета по њему исплаћивати у готовом новцу, а износ ове потом делимично наплатити од аграрних интересената и унети у државну касу. Закон о далматинском аграру и о аграрној реформи на великим поседима предвиђају издавање обвезница до укупног износа од динара 1,200.000.—, али при томе не стварају држави никакав ефективан издатак. Држава, односно Аграрна банка, имаће само да изда обвезнице и да, на име супергарантије, јамчи за уредну интересну и амортизациону службу. Иначе, сама ова служба паиће искључиво на терет интересената у чију се

корист експропријација земљишта и врши, и који ће је, путем полагања одређених годишњих анuitета осигуравати увек у пуном износу. Напоследку, издавање обвезница у висини од 50,000.000.— динара за босанско-херцеговачки аграр, факултативног је карактера. Да ли ће до њега и у којој мери доћи, зависи од тога, хоће ли постојећа емисија беглукчих обвезница бити у потпуности употребљена за оштете по ранијим законима, или ће моћи да покрије и издатке по новом Закону.

Никако, дакле, ново и осетно повећање буџета државних дугова не даје се предвиђати по овоме основу. А исто тако, с друге стране, не даје се правдати ни бојазан од наглог затрпавања тржишта великим количинама нових обвезница, јер ће пуштање у циркулацију ових бити могуће само на основу извршних судских пресуда, а то је посао који ће до дефинитивног окончања захтевати свако време од две или три године.

Са пуно основа може се, међутим, очекивати да ће, до истека овога рока, наше домаће тржиште бити потпуно оспособљено да апсорбује сву количину ново емитованих обвезница, и то без икаквих штетних последица по курсеве осталих државних папира. Не рачунајући ни на какво побољшање новчане и економске ситуације у земљи, које се дотле мора на сваки начин манифестовати, довољно је узети у обзир цифре из ниже наведеног компаративног прегледа о унутрашњем задужењу појединих земаља, па закључити и пуну вероватноћу оваквог предвиђања. И према оптерећењу по глави становника, и према висини свога буџета, наша држава долази, у погледу свога унутрашњег задужења, на једно од последњих места, тако да јој је обезбеђена могућност емитовања знатних количина нових обвезница, а да се при томе не пређе чак ни степен задужења суседних земаља исте новчане и финансијске структуре — Грчке и Бугарске.

Дозволите на крају, да вам прикажем и преглед унутрашњег задужења разних држава. Тај преглед изгледа овако:

По реду	ДРЖАВА	Износ државног унутрашњег дуга, по глави становника (у шв. францима)	По реду	ДРЖАВА	Однос анuitетске суме по унутрашњем дугу према укупним буџетским расходима
1	Француска	1.381.—	1	С. А. Д.	36,75%
2	Швајцарска	691.—	2	Швајцарска	36,67%
3	Италија	617.—	3	Енглеска	35,30%
4	С. А. Д.	560.—	4	Италија	23,82%
5	Белгија	420.—	5	Јапан	20%
6	Чехословачка	287.—	6	Шпанија	18,88%
7	Шпанија	313.—	7	Норвешка	17,10%
8	Шведска	279.—	8	Бразилија	15,70%
9	Енглеска	233.—	9	Француска	13,46%
10	Норвешка	229.—	10	Белгија	11,56%
11	Немачка	205.—	11	Шведска	11,10%
12	Данска	140.—	12	Данска	10%
13	Русија	98.—	13	Немачка	9,75%
14	Јапан	81.—	14	Чехословачка	5,75%

15	Аустрија	80.—	15	Бугарска	5%
16	Бразилија	58.—	16	Грчка	4,58%
17	Грчка	45.—	17	Русија	3,72%
18	Бугарска	42.—	18	Аустрија	3,35%
19	Југославија	30.—	19	Југославија	3%
20	Румунија	29.—	20	Румунија	2,68%
21	Мађарска	28.—	21	Мађарска	1,25%
22	Пољска	10.—	22	Пољска	1,20%

(Одобравање и плескање).

Потпретседник др. Коста Поповић: Реч има народни посланик г. Милутин Станојевић.

Милутин Станојевић: У овоме законском предлогу су у ствари четири законска предлога. Ја не знам зашто је требало да се ставе сва ова четири законска предлога уједно, тако да ми решавамо једновремено о предлогу Закона о ратној штети, о Уредби о 7% инвестиционом зајму од 500 милиона динара, о Правилнику о финансијској ликвидацији аграрних односа у Босни и Херцеговини, и о Закону о финансијској ликвидацији оштета за беглукче земље у Босни и Херцеговини. Имамо, дакле, 4 пројекта и ја налазим да је то малко потезе довести све једно с другим у везу, јер би смо морали да имамо у рукама сва четири законска предлога, ако бисмо хтели да видимо у чему је права садржина.

Ја сам хтео да искористим ову прилику да пред вама изложим стање са боновима. Ми смо добили бонове и за исплату ратне штете на рачун репарација. Извесни људи, који су били у милости код тадашње финансијске управе и тадашњег министра, могли су знати на месец дана раније да ће се ти бонови примити за државну заосталу порезу. И онда су они створили неке компаније по Осеку и другим местима, тако да су отишли чак до Прилепа и купили бонове. Чим су свршили тај посао, изашло је наређење да се могу примити само од оних на чије име гласе.

Ја, пак, сматрам овако: државни дуг је дуг, а хоће ли се дуг платити директно или индиректно, то је сасвим споредна ствар. Понос државни захтева да она измири све своје дугове. Таквих бонова имамо у народу не баш у знатној мери, јер су они код оних који нису знали да то користи, и то су они који нису знали целокупну манипулацију, која нас доста кошта. Било је чак и афера, можемо то жалити, али оне су неминовни пратиоци свих финансиских послова. Има их, међутим, један знатан део у Србији, који се више не примају и ја не могу да се помирим са тиме да држава не плаћа своје дугове, те сам молио прошлог пута г. Министра финансија и хтео сам и сад то исто да изнесем, да се сви стари бонови, који се налазе у народу, рачунају бар за оне порезе које су прописане да се исплате за 10 година, па најпосле не мора ни за 10 година, нека то буде за порез до 1930 године. Било би право да г. Министар пристане на овакав један предлог, да размисли о њему, те да се и са тим боновима једанпут ликвидира. Бонове су примали људи и на рачун репарација. Репарације су престале, а они су остали са боновима. Ти бонови су и сада у њиховом притежавању и ја налазим да би било право и молим г. Министра финансија, када је на дневном реду ово питање, да поведе рачуна о тим боновима, па ако ништа нека их прими за стари порез до 1930 године. То је све.

Потпретседник др. Коста Поповић: Пошто не-

ма више пријављених говорника, начелан претрес је завршен. Прелазимо на гласање. Гласање се на уобичајени начин „за“ и „против“. Изволите чути позивку.

Секретар Милан Мравље прозива народне посланике да гласају и они су гласали овако:

Гласали су „за“: Ађић Анте, Аксентијевић Александар, Алексић Коста, Алиловић Шаћир, Антонијевић Душан, Антуновић Јосип, Ауер Људевит др., Бабамовић Јордан, Баљић Салих, Бешировић Димитрије Р., Божић Милан, Будинић Стеван, Буквић Александар, Величковић Миладин, Вељковић Вељко, Гавриловић Бранислав, Гавриловић Ото, Гајшек Карло, Главички Божидар, Господнетић Фрањо, Грајић Перо, Грба Милован др., Грбић Емилијан, Грђић Васиљ, Деметровић Јурај, Дервишић Булага, Добровић Милан С., Добровољац Милан Ј., Довезенски Јован С., Додић Александар-Така, Дошен Мирко др., Дрмељ Алојзиј, Ђокић Риста, Живанчевић Михаило, Живојиновић Душан М., Захарић Чедомир, Зелковић Бошко, Земљић Јакоб, Ивандекић-Ивковић Мирко др., Иванишевић Петар, Исаковић Милвоје Ђ., Исаковић Мита, Јевремовић Драгољуб др., Јефтић Милутин Ал., Јевтић Михаило Р., Јелић Милутин, Јован Андрија, Јовановић Александар, Јовичић Добросав, Катић Милош, Каћански Стеван, Клињц Антон, Кнежевић Стјепо др., Ковач Анте Љ., Ковачевић Драгутин-Карло, Коман Албин, Костић Драгутин др., Костић Милорад Ј. др., Краљевић Драган др., Крамер Алберт др., Крејчи Антон, Крстић Симо, Кујунџић Андрија К., Кујунџић Богољуб К., Куњашић Јоаким, Куртовић Шукрија, Лазаревић Милован М., Лазаревић Тодор др., Лазаревић Филип С. др., Лисавац Младен др., Лончар Иван, Лончар Станко, Лулић Петар, Макар Дако, Максимовић Божидар, Максимовић Стјепан, Маланец Владо др., Марјан Ђуро, Маркић Фрањо, Марковић Велимир, Марковић Милорад П., Матић Ђока Н., Мацековић Матија, Машић Марко, Мијић Милан Ђ., Милетић Вјекослав др., Милошевић Гавро, Митровић Јован Р., Михаиловић Илија П., Михаиловић Светислав др., Мравље Милан, Мулалић Мустафа А., Недељковић Урош П., Никодијевић Аранђел Д., Нинковић Трипко, Нуић Петар др., Остојић Ђуро др., Палечек Иван др., Паранос Шпиро Ф., Патригић Љуба, Пахерник Фрањо, Перић Матеј др., Петовар Ловро, Петричић Живко др., Пешић Милутин, Погачник Виктор, Поповић Димитрије Он., Поповић Душан, Поповић Јефтимије, Поповић Коста др., (претседава), Прањак Недељко, Прекоршек Иван, Прша Шиме др., Пуцел Иван Ј., Радоњић Милан, Радоњић Миљан, Рајић Тоша др., Рапе Стане др., Савић Сава В., Санто Гавро др., Секулић Милан др., Селић Јоца М., Селмановић Алија, Соколовић Никола, Спахић Владо, Спидлер Вјекослав, Станић Андра, Станишић Владимир др., Станојевић Драгомир М., Станојевић Милутин, Стевановић Милан, Степанов Милвој, Стефановић Игњат, Стојадиновић Милослав др., Стошић Станенко, Тадић Глигорије др., Томић Јакоб, Тонић Тодор Р., Топаловић Милан, Трбић Василије, Труља Станко, Ђирић Ђорђе, Ђирић Стеван, Узунчић Никола Т., Урек Иван, Урошевић Мирко Ил., Фотирић Арса, Хајдињак Антон, Ханжек Лавослав др., Хасанбеговић Авдо др., Хрибар Никола, Христић Бора, Ценкић Јурај др., Церер Антон, Ципушевић Методије, Чорбић Бранко, Чохаџић Хазим,

Шарковић Тихомир, Шега Фердо, Шелмић Драгић Н., Шиљеговић Владимир, Шнајдар Фрањо.

Отсутни: Аврамовић Бранко, Анђелиновић Гругур Будислав др., Аранђелиновић Јован, Бањац Љубомир, Бараћ Бранко др., Батинић Јозо, Бачић Стјепан др., Бенко Јосип, Богдановић Исо, Борисављевић Страхиња, Бркић Степан, Брушија Радослав, Бугарски Драгутин, Буновић Милан, Ваљавец Стјепан, Варда Север, Васиљевић Стеван др., Видаковић Витомир, Видић Јеша др., Видовић Богдан др., Вошњак Богумил др., Вујић Димитрије В., Вукићевић Богић др., Гавранчић Отон др., Грубановић Милан, Грубер Фрањо др., Давидовић Витомир, Даниловић Живко, Димитријевић Мита, Димитријевић Хаџи Тодор, Драговић Милош П., Дрљача Бранко, Дубоковић Јурај, Ђорђевић Владимир, Ђурић Михаило, Елеговић Иво др., Живановић Милан, Живковић Исидор, Живковић Негосим др., Иванчевић Душан, Илић Срђа-Милан др., Јанковић Велизар др., Јевтић Животије, Јевтић Радован, Јеличић Божа Ц., Јеремић Живојин, Јовановић Ђока, Јовановић Јова, Кадић Хусеин, Кајмаковић Омер, Каламатијевић Михаило Р., Кешељевић Никола др., Кнежевић Ловро, Кожул Марко др., Којић Драгутин др., Крафт Стеван др., Крстановић Ристо, Крстић Владимир, Крстић Зарије, Крстић Милутин, Крстић Михаило В., Куманди Коста др., Кунтарић Анте др., Куртовић Војко, Лазаревић Теодосије К., Леушић Ђуро др., Лончаревић Иван др., Лукић Живан др., Маринковић Војислав др., Марјанац Симо, Марковић Миленко др., Марковић Никола, Мastroвић Анте Ф., Матица Павао, Метикош Милан др., Милетић Владислав, Милошевић Младен П., Милутиновић Миличко Р., Милутиновић Милорад Ђ., Мисирлић Јован Т., Митровић Љубомир М., Мозер Ханс др., Мохорич Иван, Никић Никола др., Никић Федор др., Николић Бранко др., Новаковић Тоде др., Њамцул Ранко др., Павлич Алојзиј, Парабуђски Ђорђе, Перић Милвоје Ђ., Перић Нинко др., Перко Драгутин В., Петковић Милан, Петрак Никола, Петровић Марко, Пивко Људевит др., Пиштелић Славко А. др., Поповић Добровоје Гер. др., Поповић Милан В., Поповић Милан др., Поповић Светислав др., Прека Никола, Принцип Јово, Пустослемшек Расто, Радојевић Лазар Љ., Радић Иван, Радовић Саво др., Рако Јанко др., Рорбахер Јулијан др., Ружић Виктор др., Савић Аранђел П., Савковић Илија, Сарачевић Раденко, Симић Милорад, Смиљанић Тома др., Сокић Милоје М., Спасовић Ђ. кашић, Сршкић Милан др., Стајић Јосип, Стајковић Никола, Стевановић Живојин Ар., Степановић Милан Р., Стијић Милан др., Стојковић Милан Ђ. др., Стрезовић Крста, Теодоровић Војислав, Тешић Максим, Толић Игњат М. др., Торомановић Хасан, Трбојевић Урош др., Трифуновић Љубиша, Трпковић Ставра К., Ђуковић Милан, Урукало Сергије, Фиданчевић Тома др., Физир Виктор, Хођера Светислав В., Цемовић Филип, Шећеров Славко др., Шифтар Стеван, Шуменковић Илија др., Шурмин Ђуро др.

Потпретседник др. Коста Поповић: Изволите чути резултат гласања. Гласало је у свему 162 народних посланика и сви су гласали „за“. Тиме је, господо, примљен у начелу законски предлог о изменама и допунама у Закону о исплати ратне штете, у Уредби о 7% инвестиционом зајму од 500 милиона динара, у Правилнику о финансијској

ликвидацији аграрних односа у Босни и Херцеговини и у Закону о финансијској ликвидацији за беглучке земље у Босни и Херцеговини.

Прелазимо на претрес у појединостима. Гласаће се седењем и устајањем на уобичајени начин. Молим г. известиоца да изволи читати члан по члан.

Известилац Ото Гавриловић прочита члан 1 по предлогу Одбора.

Потпретседник др. Коста Поповић: Прима ли Народна скупштина овако прочитани члан 1? (Прима) Објављујем да је члан први примљен. Изволите чути даље.

— За овим је Народна скупштина, гласајући седењем и устајањем, усвојила у појединостима од члана 2 до члана 10 закључно предлог закона о изменама и допунама у Закону о исплати ратне штете, у Уредби о 7% инвестиционом зајму од 500 милиона динара, у Правилнику о финансијској ликвидацији аграрних односа у Босни и Херцеговини и у Закону о финансијској ликвидацији за беглучке земље у Босни и Херцеговини по предлогу Одбора.

Потпретседник др. Коста Поповић: Пошто је Народна скупштина примила и у појединостима овај предлог закона прелазимо на поименично гласање у целости. Молим г. секретара да изврши прозивку.

Секретар Милан Мравље прозива посланике да гласају и они су гласали овако:

Гласали су „за“: Ађић Анте, Аксентијевић Александар, Алексић Коста, Алиловић Шафир, Антонијевић Душан, Антуновић Јосип, Ауер Људевит др., Бабаковић Јордан, Баљић Салих, Бешировић Димитрије Р., Божић Милан, Будишин Стеван, Буквић Александар, Величковић Миладин, Велковић Вељко, Гавриловић Бранислав, Гавриловић Ото, Гајшек Карло, Главички Божидар, Господнетић Фрањо, Грајић Перо, Грба Милован др., Грбић Емилијан, Грђић Васил, Деметровић Јурај, Дервишић Булага, Добровић Милан С., Добровољац Милан Ј., Довезенски Јован С., Додић Александар-Така, Дошен Мирко др., Дрмељ Алојзиј, Ђокић Риста, Живанчевић Михаило, Живојиновић Душан М., Захарић Чедомир, Зељковић Бошко, Земљић Јакоб, Ивандекић-Ивковић Мирко др., Иванишевић Петар, Исаковић Миливоје Ђ., Исаковић Мита, Јевремовић Драгољуб др., Јефтић Милутин Ал., Јевтић Михаило Р., Јелић Милутин, Јован Андрија, Јовановић Александар, Јовичић Добросав, Катић Милош, Каћански Стеван, Клинци Антон, Кнежевић Стјепан др., Ковач Анте Љ., Ковачевић Драгутин-Карло, Коман Албин, Костић Драгутин др., Костић Милорад Ј. др., Краљевић Драган др., Крамер Алберт др., Крејчи Антон, Крстић Симо, Кујунџић Андрија К., Кујунџић Богољуб К., Куњашић Јоаким, Куртовић Шукрија, Лазаревић Милован М., Лазаревић Тодор др., Лазаревић Филип С. др., Лисавац Младен др., Лончар Иван, Лончар Станко, Лулић Петар, Макар Дако, Максимовић Божидар, Максимовић Стјепан, Маланец Владо др., Марјан Ђуро, Маркић Фрањо, Марковић Велимир, Марковић Милорад П., Матић Ђока Н., Мацековић Матица, Машић Марко, Мијић Милан Ђ., Милетић Вјекослав др., Милошевић Гавро, Митровић Јован Р., Михаиловић Илија П., Михаиловић Светислав др., Мравље Милан, Мудалић Мустафа

А., Недељковић Урош П., Никодијевић Аранђел Д., Нинковић Тришко, Нуић Петар др., Остојић Ђуро др., Палечек Иван др., Паранос Шпиро Ф., Патрнотић Љуба, Пахерник Фрањо, Перић Матеј др., Петовар Ловро, Петричић Живко др., Пешић Милутин, Погачник Виктор, Поповић Димитрије Он., Поповић Душан, Поповић Јефтимије, Поповић Коста др., (претседава), Праљак Недељко, Прекоршек Иван, Прша Шиме др., Пуцељ Иван Ј., Радоњић Милан, Радоњић Миљан, Рајић Тоша др., Рапе Стане др., Савић Сава В., Санто Гавро др., Секулић Милан др., Селић Јоца М., Селмановић Алија, Соколовић Никола, Спахић Владо, Спиндлер Вјекослав, Станић Андра, Станишић Владимир др., Станојевић Драгомир М., Станојевић Милутин, Стевановић Милан, Степанов Миливој, Стефановић Игњат, Стојадиновић Милослав др., Стошић Стаменко, Тадић Глигорије др., Томић Јакоб, Тонић Тодор Р., Топаловић Милан, Трбић Василије, Тркуља Станко, Ђирић Ђорђе, Ђирић Стеван, Узуновић Никола Т., Урек Иван, Урошевић Мирко Ил., Фотирић Арса, Хајдињак Антон, Ханжек Лавослав др., Хасанбеговић Авдо др., Хрибар Никола, Христић Бора, Ценкић Јурај др., Церер Антон, Ципушевић Методије, Чорбић Бранко, Чохаџић Хазим, Шарковић Тихомир, Шега Фердо, Шелмић Драгић Н., Шиљеговић Владимир, Шнајдар Фрањо.

Отсутни: Аврамовић Бранко, Анђелиновић Гргур Будислав др., Аранђеловић Јован, Бањац Љубомир, Бараћ Бранко др., Батинић Јозо, Бачић Стјепан др., Бенко Јосип, Богдановић Исо, Борисављевић Страхиња, Бркић Степан, Брушија Радослав, Бугарски Драгутин, Буновић Милан, Ваљавец Стјепан, Варда Север, Васиљевић Стеван др., Видаковић Витомир, Видић Јеша др., Видовић Богдан др., Вошњак Богумил др., Вујић Димитрије В., Вукићевић Богић др., Гавранчић Отон др., Грубановић Милан, Грубер Фрањо др., Давидовић Витомир, Даниловић Живко, Димитријевић Мита, Димитријевић Хаџи Тодор, Драговић Милош П., Дрљача Бранко, Дубоковић Јурај, Ђорђевић Владимир, Ђурић Михаило, Елеговић Иво др., Живановић Милан, Живковић Исидор, Живковић Негосим др., Иванчевић Душан, Илић Срђа-Милан др., Јанковић Велизар др., Јевтић Животије, Јевтић Радован, Јеличић Божа Ц., Јеремић Живојин, Јовановић Ђока, Јовановић Јова, Катић Хусеин, Кајмаковић Омер, Каламатијевић Михаило Р., Кешевљевић Никола др., Кнежевић Ловро, Кожул Марко др., Којић Драгутин др., Крафт Стеван др., Крстановић Ристо, Крстић Владимир, Крстић Зарије, Крстић Милутин, Крстић Михаило В., Кумануди Коста др., Кунтарић Анте др., Куртовић Војко, Лазаревић Теодосије К., Леушић Ђуро др., Лончаревић Иван др., Лукић Живан др., Маринковић Војислав др., Марјанац Симо, Марковић Миленко др., Марковић Никола, Мastroвић Анте Ф., Матица Павао, Метикош Милан др., Милетић Владислав, Милошевић Младен П., Милутиновић Милинко Р., Милутиновић Милорад Ђ., Мисирлић Јован Т., Митровић Љубомир М., Мозер Ханс др., Мохорич Иван, Никић Никола др., Никић Федор др., Николић Бранко др., Новаковић Тоде др., Њамцул Ранко др., Павлич Алојзиј, Парабуњски Ђорђе, Перић Миливоје Ђ., Перић Нинко др., Перко Драгутин В., Петковић Милан, Петрак Никола, Петровић Марко, Пивко Људевит др., Пиштелић Славко А. др., Поповић Добривоје Гер. др., Поповић Ми-

лан В., Поповић Милан др., Поповић Светислав др., Прека Никола, Принцип Јово, Пустослемшек Раство, Радивојевић Лазар Љ., Радић Иван, Радовић Саво др., Рако Јанко др., Рорбахер Јулијан др., Ружић Виктор др., Савић Аранђел П., Савковић Илија, Сарачевић Раденко, Симић Милорад, Смиљанић Тома др., Сокић Милоје М., Спасовић Еукашин, Сршкић Милан др., Стажић Јосип, Стајковић Никола, Стевановић Живсјин Ар., Степановић Милан Р., Стијић Милан др., Стојковић Милан Ђ. др., Стрезовић Крста, Теодоровић Војислав, Тешић Максим, Толић Игњат М. др., Торомановић Хасан, Трбојевић Урош др., Трифуновић Љубиша, Трпковић Ставра-К., Ђуковић Милан, Урукало Срђије, Фиданчевић Тома др., Физир Виктор, Хођера Светислав В., Цемовић Филип, Шећеров Славко др., Шифтар Стеван, Шуменковић Илија др., Шурмин Ђуро др.

(После гласања)

Потпретседник др. Коста Поповић: Изволите чути резултат гласања. Гласало је у свему 162 народних посланика и сви су гласали „за“. Овим је и коначно у целини примљен законски предлог о изменама и допунама у Закону о исплати ратне штете, у Уредби о 7% инвестиционом зајму од 500 милиона динара, у Правилнику о финансијској ликвидацији аграрних односа у Босни и Херцеговини и у Закону о финансијској ликвидацији оштета за беглучке земље у Босни и Херцеговини и у смислу § 64 Устава биће упућен Сенату на даљи рад. (Пљескање).

Прелазимо сада на пету тачку дневног реда: Претрес извештаја Финансијског одбора о предлогу закона о накнадним и ванредним кредитима уз буџет државних расхода и прихода за буџетску 1933/34 годину. Реч има г. Министар финансија.

Министар финансија др. Милорад Ђорђевић: Господо, овај законски предлог садржи неколико неизбежних корекција у буџету за 1933/34 годину који је сада на снази и ради се углавном на исправци неколиких рачунских грешака, које су биле учињене приликом састава буџета за 1933/34 годину односно приликом прорачунавања додатка на скупшћу код неких ресора као што су Министарство просвете, Министарство социјалне политике и народног здравља и Министарство трговине и индустрије. Уз то су дошла још два три мања повећања, која су потребама службе била неминовно изазвана, као што је случај са кредитом од 580.000 динара код Министарства саобраћаја за ноћну службу изазвану особитим државним потребама. Укупна сума свих ових корекција износи 21 милион динара. По ранијој пракси овакве издатке одобравала је сама Влада, па је накнадно тражено да се они кроз Финансијски закон у Скупштини приме. И ако је та пракса била опортунa, ја сам предлажно Краљевској влади да се прво изиђе пред Народну скупштину и тражи одобрење за те издатке пре него што се ти издатци ефективно ангажују. Зато вас молим да ове корекције у текућем буџету изволите одобрити да не би државно особље, које има права на своје припадљности и без обзира на буџетске кредите, остало без припадљности за последња два месеца ове буџетске године. (Узвизи: Прима се).

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Пошто се нико више није јавно за реч прелазимо на гласање у начелу. (Узвизи: Прима се). Гласање се на уобичајени начин „за“ и „против“. Молим г. секретара да изврши прозивку:

Секретар Милан Мравље прозива посланике да гласају и они су гласали овако:

Гласали су „за“: Ађић Анте, Аксентијевић Александар, Алексић Коста, Алиловић Шашир, Антонијевић Душан, Антуновић Јосип, Ауер Људевит др., Бабамовић Јордан, Баљић Салих, Бешировић Димитрије Р., Божић Милан, Будишин Стеван, Буквић Александар, Величковић Миладин, Вељковић Вељко, Гавриловић Брањислав, Гавриловић Ото, Гајшек Карло, Главички Божићдар, Господетић Фрањо, Грајић Перо, Грба Милован др., Грбић Емилијан, Грђић Васиљ, Деметровић Јурај, Дервишић Булага, Добровић Милан С., Добровољцац Милан Ј., Довезенски Јован С., Додић Александар-Така, Дошен Мирко др., Дрмљ Алојзиј, Ђокић Риста, Живанчевић Михаило, Живојиновић Душан М., Захарић Чедомир, Зељковић Бошко, Земљић Јакоб, Ивандекић-Ивковић Мирко др., Иваншевић Петар, Исаковић Миливоје Ђ., Исаковић Мита, Јевремовић Драгољуб др., Јефтић Милутин Ал., Јевтић Михаило Р., Јелић Милутин, Јован Андрија, Јовановић Александар, Јовичић Добросав, Катић Милош, Каћански Стеван, Клинич Антон, Кнежевић Стјепо др., Ковач Анте Љ., Ковачевић Драгутин-Карло, Коман Албини, Костић Драгутин др., Костић Милорад Ј. др., Краљевић Драган др., Крамер Алберт др., Крејчи Антон, Крстић Симо, Кујунџић Андрија К., Кујунџић Богољуб К., Куњашић Јоаким, Куртовић Шукрија, Лазаревић Милован М., Лазаревић Тодор др., Лазаревић Филип С. др., Лисавац Младен др., Лончар Иван, Лончар Станко, Лулић Петар, Макар Дако, Максимовић Божићдар, Максимовић Стјепан, Маланчећ Владо др., Марјан Ђуро, Маркић Фрањо, Марковић Велимир, Марковић Милорад П., Матић Ђока Н., Мацековић Матија, Машин Марко, Мијић Милан Ђ., Милетић Вјекослав др., Милошевић Гавро, Митровић Јован Р., Михаиловић Илија П., Михаиловић Светислав др., Мравље Милан, Мулалић Мустафа А., Недељковић Урош П., Никодијевић Аранђел Д., Нинковић Трипо, Нуић Петар др., Остојић Ђуро др., Палечек Иван др., Паранос Шпиро Ф., Патригић Љуба, Пахерник Фрањо, Перић Матеј др., Петовар Ловро, Петричић Живко др., Пешић Милутин, Погачник Виктор, Поповић Димитрије Оп., Поповић Душан, Поповић Јефтимије, Поповић Коста др., (претседава), Праљак Недељко, Прекоршек Иван, Прша Шиме др., Пуцељ Иван Ј., Радоњић Милан, Радоњић Милан, Рајић Тоша др., Рапе Стане др., Савић Сава В., Санто Гавро др., Секулић Милан др., Селић Јоца М., Селмановић Алија, Соколовић Никола, Спахић Владо, Спиндлер Вјекослав, Станић Андра, Станишић Владимир др., Станојевић Драгомир М., Станојевић Милутин, Стевановић Милан, Степанов Миливој, Стефановић Игњат, Стојадиновић Милослав др., Стошић Стаменко, Тадић Глигорије др., Томић Јакоб, Тонић Тодор Р., Топаловић Милан, Трбић Василије, Тркуља Станко, Тирић Ђорђе, Тирић Стеван, Узуновић Никола Т., Урек Иван, Урошевић Мирко Ил., Фотирић Арса, Хајдињак Антон, Ханжек Лавослав др., Хасанбеговић Авдо др., Хрибар Никола, Хри-

стић Бора, Ценкић Јурај др., Церер Антон, Ципушевић Методије, Чорбић Бранко, Чохаџић Хазим, Шарковић Тихомир, Шега Фердо, Шелмић Драгић Н., Шилеговић Владимир, Шнајдар Фрањо.

Отсутни: Аврамовић Бранко, Анђелиновић Гргур Будислав др., Аранђеловић Јован, Бањац Љубомир, Бараћ Бранко др., Батинић Јозо, Бачић Стјепан др., Бенко Јосип, Богдановић Исо, Борисављевић Страхиња, Бркић Степан, Брушија Радослав, Бугарски Драгутин, Буновић Милан, Ваљавец Стјепан, Варда Север, Васиљевић Стеван др., Видаковић Витомир, Видић Јеша др., Видовић Богдан др., Вошњак Богумил др., Вујић Димитрије В., Вукићевић Богић др., Гавранчић Отон др., Грубановић Милан, Грубер Фрањо др., Давидовић Витомир, Даниловић Живко, Димитријевић Мита, Димитријевић Хаџи Тодор, Драговић Милош П., Дрљача Бранко, Дубоковић Јурај, Ђорђевић Владимир, Ђурић Михаило, Елеговић Иво др., Живановић Милан, Живковић Исидор, Живковић Негосим др., Иванчевић Душан, Илић Срђа-Милан др., Јацковић Велитар др., Јевтић Животије, Јевтић Радован, Јеличић Божа Ц., Јеремић Живојин, Јовановић Ђока, Јовановић Јова, Кадић Хусеин, Кајмаковић Омер, Каламатијевић Михаило Р., Кешелевић Никола др., Кнежевић Ловро, Кожул Марко др., Којић Драгутин др., Крафт Стеван др., Крстановић Ристо, Крстић Владимир, Крстић Зарије, Крстић Милутин, Крстић Михаило В., Кумануди Коста др., Кунтарић Анте др., Куртовић Војко, Лазаревић Теодосије К., Леушић Ђуро др., Лончаревић Иван др., Лукић Живан др., Маринковић Војислав др., Марјанац Симо, Марковић Миленко др., Марковић Никола, Мastroвић Анте Ф., Матица Павао, Метикош Милан др., Милетић Владислав, Милошевић Младен П., Милутиновић Милинко Р., Милутиновић Милорад Ђ., Мисирлић Јован Т., Митровић Љубомир М., Мозер Ханс др., Мохорич Иван, Никић Никола др., Никић Федор др., Николић Бранко др., Новаковић Тоде др., Њамџул Ранко др., Павлич Алојзиј, Парабушки Ђорђе, Перић Миливоје Ђ., Перић Нинко др., Перко Драгутин В., Петковић Милан, Петрак Никола, Петровић Марко, Пивко Људевит др., Пиштелић Славко А. др., Поповић Добривоје Гер. др., Поповић Милан В., Поповић Милан др., Поповић Светислав др., Прека Никола, Принцип Јово, Пустослемшек Расто, Радивојевић Лазар Љ., Радић Иван, Радовић Саво др., Рако Јанко др., Рорбахер Јулијан др., Ружић Виктор др., Савић Аранђел П., Савковић Илија, Сарачевић Раденко, Симић Милорад, Смиљанић Тома др., Солић Милоје М., Спасовић Вукашин, Сршкић Милан др., Стажић Јосип, Стајковић Никола, Стевановић Живојин Ар., Степановић Милан Р., Стијић Милан др., Стојковић Милан Ђ. др., Стрезовић Крста, Теодоровић Војислав, Тешић Максим, Толић Игњат М. др., Торомановић Хасан, Трбојевић Урош др., Трифуновић Љубиша, Трпковић Ставра К., Ђуковић Милан, Урукало Сергије, Фиданчевић Тома др., Физир Виктор, Хођера Светислав В., Цемовић Филип, Шећеров Славко др., Шифтар Стеван, Шуменковић Илија др., Шурмин Ђуро др.

(После гласања)

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Изволите чути резултат гласања. Гласало је у свему

162 народних посланика и сви су гласали „за”. Према томе је овај законски предлог примљен у начелу. Прелазимо на претрес у појединостима. Молим г. известиоца да изволи читати параграф по параграф.

Известилац Ото Гавриловић прочита § 1 предлога закона о накнадним и ванредним кредитима уз буџет државних расхода и прихода за 1933/34 годину по предлогу Одбора.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Прима ли Народна скупштина прочитани § 1? (Прима) Објављујем да је § 1 примљен. Изволите чути даље.

— За овим је Народна скупштина, гласајући седењем и устајањем, усвојила у појединостима од § 2 до § 6 закључно предлог закона о накнадним и ванредним кредитима уз буџет државних расхода и прихода за 1933/34 годину по предлогу Одбора.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Пошто је Народна скупштина примила и у појединостима овај предлог закона, прелазимо на поименично гласање у целини. Молим г. секретара да изврши прозивку.

Секретар Милан Мравље прозива посланике да гласају и они су гласали овако:

Гласали су „за”: Ађић Анте, Аксентијевић Александар, Алексић Коста, Алиловић Шаћир, Антонијевић Душан, Антуновић Јосип, Ауер Људевит др., Бабамовић Јордан, Баљић Салих, Бешировић Димитрије Р., Божић Милан, Будишин Стеван, Буквић Александар, Величковић Миладин, Вељковић Вељко, Гавриловић Бранислав, Гавриловић Ото, Гајшек Карло, Главички Божидар, Господнетић Фрањо, Грајић Перо, Грба Милован др., Грбић Емилијан, Грђић Васиљ, Деметровић Јурај, Дервишић Ђулага, Добровић Милан С., Добровољац Милан Ј., Довезенски Јован С., Додић Александар-Така, Дошен Мирко др., Дрмељ Алојзиј, Ђокић Риста, Живанчевић Михаило, Живојиновић Душан М., Захарић Чедомир, Зелковић Бошко, Земљић Јакоб, Ивандекић-Ивковић Мирко др., Иванишевић Петар, Исаковић Миливоје Ђ., Исаковић Мита, Јевремовић Драгољуб др., Јефтић Милутин Ал., Јевтић Михаило Р., Јелић Милутин, Јован Андрија, Јовановић Александар, Јовичић Добросав, Катић Милош, Каћански Стеван, Клињц Антон, Кнежевић Стјепо др., Ковач Анте Љ., Ковачевић Драгутин-Карло, Коман Албин, Костић Драгутин др., Крстић Милорад Ј. др., Краљевић Драган др., Крамер Алберт др., Крејчи Антон, Крстић Симо, Кујунџић Андрија К., Кујунџић Богољуб К., Куњашић Јоаким, Куртовић Шукрија, Лазаревић Милован М., Лазаревић Тодор др., Лазаревић Филип С. др., Лисавац Младен др., Лончар Иван, Лончар Станко, Лулић Петар, Макар Дако, Максимовић Божидар, Максимовић Стјепан, Маланчећ Владо др., Марјан Ђуро, Маркић Фрањо, Марковић Велимир, Марковић Милорад П., Матић Ђока Н., Мацековић Матија, Машин Марко, Мијић Милан Ђ., Милетић Вјекослав др., Милошевић Гавро, Митровић Јован Р., Михаиловић Илија П., Михаиловић Светислав др., Мравље Милан, Мулалић Мустафа А., Недељковић Урош П., Никодијевић Аранђел Д., Нинковић Трипо, Нуић Петар др., Остојић Ђуро др., Палечек Иван др., Паранос Шпиро Ф., Патриогић Љуба, Пахерник Фрањо, Перић Матеј др., Петовар Ловро, Петричић Живко др., Пешић Милу-

тин, Погачник Виктор, Поповић Димитрије Он., Поповић Душан, Поповић Јефтимије, Поповић Коста др., (претседава), Праљак Недељко, Прекоршек Иван, Прша Шиме др., Пуцел Иван Ј., Радоњић Милан, Радоњић Миљан, Рајић Тоша др., Рапе Стане др., Савић Сава В., Санто Гавро др., Секулић Милан др., Селић Јоца М., Селмановић Алија, Соколовић Никола, Спахић Владо, Спидлер Вјекослав, Станић Андра, Станишић Владимир др., Станојевић Драгомир М., Станојевић Милутин, Стевановић Милан, Степанов Миливој, Стефановић Игњат, Стојадиновић Милослав др., Стошић Стаменко, Тадић Глигорије др., Томић Јакоб, Тонић Тодор Р., Топаловић Милан, Трбић Василије, Тркуља Станко, Ђирић Ђорђе, Ђирић Стеван, Узуновић Никола Т., Урек Иван, Урошевић Мирко Ил., Фотирић Арса, Хајдињак Антон, Ханжек Лавослав др., Хасанбеговић Авдо др. (претседава), Хрибар Никола, Христић Бора, Ценкић Јурај др., Церер Антон, Ципушевић Методије, Чорбић Бранко, Чохаџић Хазим, Шарковић Тихомир, Шега Фердо, Шелмић Драгић Ц., Шиљеговић Владимир, Шнајдар Фрањо.

Отсутни: Аврамовић Бранко, Анђелиновић Гргур Будислав др., Аранђеловић Јован, Бањац Љубомир, Бараћ Бранко др., Батинић Јозо, Бачић Стјепан др., Бенко Јосип, Богдановић Исо, Борисављевић Страхиња, Бркић Степан, Брушија Радослав, Бугарски Драгутин, Буновић Милан, Ваљавец Стјепан, Варда Север, Васиљевић Стеван др., Видаковић Витомир, Видић Јеша др., Видовић Богдан др., Вошњак Богумил др., Вујић Димитрије В., Вукићевић Богић др., Гавранчић Отон др., Грубановић Милан, Грубер Фрањо др., Давидовић Витомир, Даниловић Живко, Димитријевић Мита, Димитријевић Хаџи Тодор, Драговић Милош П., Дрљача Бранко, Дубоковић Јурај, Ђорђевић Владимир, Ђурић Михаило, Елеговић Иво др., Живковић Милан, Живковић Исидор, Живковић Негосим др., Иванчевић Душан, Илић Срђа-Милан др., Јанковић Велизар др., Јевтић Животије, Јевтић Радован, Јеличић Божа Ц., Јеремић Живојин, Јовановић Ђока, Јовановић Јова, Кадић Хусеин, Кајмаковић Омер, Каламатијевић Михаило Р., Кешељевић Никола др., Кнежевић Ловро, Кожул Марко др., Којић Драгутин др., Крафт Стеван др., Крстановић Ристо, Крстић Владимир, Крстић Зарије, Крстић Милутин, Крстић Михаило В., Кумануди Коста др., Кунтарић Анте др., Куртовић Војко,

Лазаревић Теодосије К., Леушић Ђуро др., Лончаревић Иван др., Лукић Живан др., Маринковић Војислав др., Марјанац Симо, Марковић Миленко др., Марковић Никола, Мastroвић Анте Ф., Матица Павао, Метикош Милан др., Милетић Владислав, Милошевић Младен П., Милутиновић Миланко Р., Милутиновић Милорад Ђ., Мисирлић Јован Т., Митровић Љубомир М., Мозер Ханс др., Мохорич Иван, Никић Никола др., Никић Федор др., Николић Бранко др., Новаковић Тоде др., Њамцул Ранко др., Павлич Алојзиј, Парабушки Ђорђе, Перић Миливоје Ђ., Перић Нинко др., Перко Драгутин В., Петковић Милан, Петрак Никола, Петровић Марко, Пивко Људевит др., Пиштелић Славко А. др., Поповић Добривоје Гер. др., Поповић Милан В., Поповић Милан др., Поповић Светислав др., Прека Никола, Принцип Јово, Пустослемшек Расто, Радивојевић Лазар Љ., Радић Иван, Радовић Саво др., Рако Јанко др., Рорбахер Јулијан др., Ружић Виктор др., Савић Аранђел П., Савковић Илија, Сарачевић Раденко, Симић Милорад, Смиљанић Тома др., Сокић Милоје М., Спасовић Букашин, Сршкић Милан др., Стажић Јосип, Стајковић Никола, Стевановић Живојин Ар., Степановић Милан Р., Стијић Милан др., Стојковић Милан Ђ. др., Стрезовић Крста, Теодоровић Војислав, Тешић Максим, Толић Игњат М. др., Торомановић Хасан, Трбојевић Урош др., Трифуновић Љубиша, Трпковић Ставра К., Ђуковић Милан, Урукало Сергије, Фиданчевић Тома др., Физир Виктор, Хођера Светислав В., Цемовић Филип, Шећеров Славко др., Шифтар Стеван, Шуменковић Илија др., Шурмин Ђуро др.

(После гласања)

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Господо изволите чути резултат гласања. Гласало је у свему 162 посланика и сви су гласали „за“. Према томе је законски предлог о накнадним и ванредним кредитима уз буџет државних расхода и прихода за 1933/34 годину усвојен и коначно у целини и на основу члана 64 Устава биће упућен Сенату на даљи рад. (Пљескање).

Овим смо, господо народни посланици, данашњи дневни ред исцрпili и ја ћу данашњу седницу да закључим. Идућа седница биће заказана писменим путем, са дневним редом: утврђивање дневног реда.

Данашња седница је закључена.

Седница је закључена у 12,40 часова.

П Р И Л О З И

НАРОДНА СКУПШТИНА
Краљевине Југославије
Финансијски одбор
Бр. 1188
6 фебруара 1934 године
у Београду.

Господину
ПРЕТСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Господине Претседниче,
Финансијски одбор Народне скупштине про-

учио је предлог закона о накнадним и ванредним кредитима уз Буџет државних расхода и прихода за 1933/34 годину, па ми је част у прилогу доставити Вам извештај са молбом на даљи законски поступак.

Изволите, Господине Претседниче, примити и овом приликом уверење о мом особитом поштовању.

П.Претседник
Финансијског одбора,
Др Сл. Шећеров с. р.

НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

Финансијски одбор Народне скупштине инострано је проучио предлог закона о накнадним и ванредним кредитима уз Буџет државних расхода и прихода за 1933/34 годину и није учинио никакве промене у овоме предлогу.

Финансијском одбору част је замолити Народну скупштину, да изволи примити овај законски предлог у начелу и у појединостима без измене.

За известиоца одређен је г. Ото Гавриловић.

П.Претседник

Др Сл. Шећеров с. р.

За секретара,

Салих Баљић с. р.

Чланови:

Др. Вјекослав Милетић с. р., др. Ауер Људевит с. р., Добра Јовичић с. р., др. Филип Лазаревић с. р., Ото Гавриловић с. р., Милан Ђуковић с. р., др. Бу-ро Остојић с. р., Урош П. Недељковић с. р., Душан Иванчевић с. р., Богољуб Кујунџић с. р., Влада Милетић с. р., др. Кожуљ с. р., др. Светислав Поповић с. р., Виктор Погачник с. р., Антон Крејчи с. р., Милутин Станојевић с. р., Ловро Петовар с. р., Божа Јеличић с. р.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Николе Никића и другова, народних посланика, на Министра унутрашњих послова о поступку жандармеријских органа у срезу Нова Градишка.

Господине Министре,

Ми смо Вас већ неколико пута путем интерпелација у Народној скупштини упозоравали на дивљачки поступак жандармеријских и средских органа у Срезовима загребачком, бродском и т. д. а нарочито у срезовима далматинским.

Мјесто да сте штогод против тога подузели и кривце казнили, Ви сте допустили да се овакав дивљачки поступак и даље шири.

Такав систем батињања и злостављања увео је у Ново-Градишком срезу по злу гласу познати средски начелник Милан Костић, који је овамо дошао из Биограда на мору.

По његовој су наредби недавно затворени сељаци Јосип Главаш, Стјепан и Антон Јурић, те Драган Луцић, од којих су Главаш и Луцић толико испребијани и тучени, да је први од озледа био сав натечен, док је други и крв плувао. Када се супруга Јосипа Главаша против таквог поступка притужила и за свога мужа тражила лјечничку помоћ, средски начелник г. Милан Костић пресудио је на 8 дана затвора. Озледе и доставе не могу се сакрити, јер су их више од 60 сељака видјели, који су по истом овом средском начелнику ухапшени.

Како се више не може трпјети, да Ви оваквога скандалознога „уредовања“ жандармерије и средских начелника допустате, тражимо да нам у Народној скупштини на ову интерпелацију одмах одговорите:

1 — Да ли Вам је познато, да Ваше средске и жандармеријске власти у хрватским крајевима сељаке толико злостављају да неки од њих и крв плују?

2 — Да ли сте вољни већ једанпут о свему овоме примити скупштинску анкету, која би све ове злоставе истражила и да ли сте вољни кривце заслуженој казни привести?

За ову интерпелацију тражимо хитност и првенство.

23 новембра 1933 године
у Београду.

Народни посланици:

Др. Никола Никић с. р.
Др. Иван Лончаревић с. р.
Др. Фрањо Грубер с. р.
Стјепан Ваљавец с. р.
Ловро Кнежевић с. р.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Милана Метикоша, народног посланика, на Министра шума и рудника о осигурању потребног огревног и грађевног дрвета добровољцима и колонистима Среза вировитичког.

Господине Министре,

Решењем Министарства шума и рудника од 4 маја 1928 г. бр. 15490, упућеним шумској управи Иваново Село бр.428/28 од 17 маја 1928 г., осигурано је добровољцима и колонистима Среза вировитичког за петнаест година огревно дрво, у шуми државној, која је под управом кр. шумске управе у Ивановом Селу у Сј. К. I окр. 3.

Ове јесени јављено је добровољцима са више страна да више огревно дрво, према наведеном решењу, добивати неће, јер да је шумско предузеће Вирбо д. д. добило право експлоатације исте шуме, те да већ гради и шумску железницу прама истој шуми, јер да је добило исто предузеће од Министарства шума одобрену сјечу у истој шуми до 1937 године. Пошто је у тој шуми било осигурано

трајно добивање огревног дрва за добровољце и колонисте, у року од 15 година, те пошто добровољци немају приступа куповини огревног дрва ни у којој ближој државној шуми, то је настало међу добровољцима и колонистима, који живе на сјеверној граници, тешко нерасположење. Пошто је потребно да се добровољцима и колонистима изиђе у сусрет, то Вас молим, да ми изволите у Народној скупштини одговорити:

1 — Је ли и данас на снази наређење Министарства шума и рудника бр. 15400 од 4 маја 1928 гледе осигурања огревног дрвета добровољцима и колонистима Среза вировитичког за 15 година?

2 — Је ли Вам познато да Вирбо д. д. у Вировитици приређује железничку пругу прама истој шуми С. Ј. К. I окр. 3 у којој је добровољцима било

осигурано огревно дрво на 15 година, те је ли истина да је одобрена сјеча томе предузећу до конца 1937 године у истој шуми, те шта мислите предузети да се добровољци и колонисти не прикрате у свом праву на осигурано огревно дрво, пошто у близини нигде нема више државне шуме у којој би се могло добровољцима и колонистима осигурати потребно огревно дрво?

Изволите, Господине Министре, примити уверење о мом особитом поштовању.

30 новембра 1933 године.

Београд.

Др. Милан Метикош с. р.
народни посланик.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Владимира Ст. Крстића, народног посланика, на Министра шума и рудника о заштити рудара у рударском предузећу Француско-српског друштва „Сисавац“ а. д.

По сазнању да се у извесним рудницама дешавају честе излишне несреће, рударским радницима а које су резултат неке измишљене штедње, коју спроводе сопственици рудника, а на рачун живота рударских радника. Због тога, ја сам лично на дан 26 и 27 пр. м. обишао рудник француско-српског друштва а. д. „Сисавац“ и на лицу места утврдио следеће:

1) Управа тога рудника не придржава се рударских прописа за заштиту рударских живота т. ј. не поклања ни најмање пажњу за обезбеђење радника у поткопима, тако да је због тога пре неколико дана било 4 несретна случаја, у којима су тешко невино страдали рударски радници. Међу њима је пострадао и сам раднички повереник рударски радник Милутин Вујић, отац 4 деце.

Баш његов случај очито показује нехат и немарност данашње управе када се тиче рударских живота. Још пре почетка рада када је исти Вујић улазио у поткоп, на њега се срушила гомила угља која ничим није била обезбеђена те је својим падом нанела Вујићу тешке повреде. Остали пак унесређени радници остали су неко без руке а неко без ноге.

Истрага поводом ових несретних случајева извршена је од стране надлежних у канцеларији пом. рудника, где је и записник сачињен а по управничком и надзорничком упуту без да су ти надлежни изашли на место несреће где су радници страдали.

2 — Бедни живот који проводе рударски радници у колонији рудника „Сисавац“ испод сваке је критике, поред злохуних зарада које се крећу од 10 — 12 а највише од 26 — 28 динара за рударе прве класе, од чега исти имају да плате управни осветљење за своје станове, а тако исто за рад у поткопима. Као најинтересантније је да радници у мајдану угља плаћају угљ, који они воде управно по 240.— од једне тоне за свој огрев.

3 — Радничке станове самаца обишао сам и видео да су апсолутно нехигијенски, јер у једној

собници у којој не може становати више од три човјека, станују од 7—10 људи. Собе непатосане и неокречене, годинама, личе пре на пушнице него ли на станове где људи треба да станују, а плафони ко зна кад су попадали!

4 — Поред изнешеног, управа је радницима забранила да око својих станова могу имати и једне кокошке, ма да су прилике у том руднику такве, да радници врло тешко долазе и до најнужнијих намирница, те су изложени недозвољеним уценама извесних продаваца бенифицираних од стране управе.

5 — Лекара у руднику немају, те их лекар из Сењског рудника два пута недељно обилази, ма да рудник „Сисавац“ броји око 700 радника, па према томе у случају какве радничке потибије у поткопима, радници не могу рачунати на хитну помоћ, јер је лекар са седиштем у Сењском руднику удаљен од „Сисавца“ око 8 км.

6 — До пре извесног времена у „Сисавцу“ радници су имали основну школу и учитеља, данас школе нема а ни учитеља. По руднику се говори да и то затварање школе је дело садашње управе због некакве штедње. Да би проија била што већа, управа се постарала да доведе учитеља музике за раднике. И тако данашња управа рудника има музику и учитеља музике, док радничка деца немају школе ни учитеља да наставе већ започету школу те ће им због управине штедње ова школска година пропасти.

Из изнешеног, ја Вас молим Господине Министре, за хитно ислеђење и наређење, да се неспосни живот рударских радника, којима је судбина доделила да живе и раде у руднику „Сисавац“ што пре ублажи, т. ј. омогући људски живот, јер и то су синови ове земље који су за исту гинули и стварали је, те је право да бар данас и они осете да држава и о њима води рачуна.

Налазим, да су живот и здравље наших рудара важнији од штедње на рачун радника а за богаћење појединаца, па Вас молим за хитно наре-

ђење да се ти сироти рударски радници заштите од страховите експлоатације појединаца за које животи наших рударских радника не престављају никакву вредност, када је у питању њихово богаћење.

О мерама које мислите предузети за заштиту и побољшање живота рударских радника у рудни-

ку „Сисавац“ молим Господина Министра, да ме писмено извести.

Београд, 3 децембра 1933 г.

С поштовањем,
Владимир Ст. Крстић с. р.
народни посланик.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Милана В. Поповића, народног посланика, на Министра пољопривреде, о студирању свршених ученика средњих пољопривредних школа на пољопривредном факултету.

ГОСПОДИНУ
ПРЕТСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
БЕОГРАД.

Користећи се чл. 72 Закона о Пословном реду у Народној скупштини, част ми је поднети ову интерпелацију с молбом, да исту спроведете г. Министру пољопривреде као надлежном; као и да ми се да одговор на исту на једној од наредних седница Народне скупштине.

Господине Министре,

У 1932 години када је донешен Закон о средњим школама, у њему је предвиђено, да апсолвенти средње-техничких школа могу се уписивати на технички факултет. Апсолвенти Трговачке академије могу се уписати на више комерцијалне школе. Шта више апсолвенти учитељске школе могу се уписати на филозофски факултет — педагошку групу и богослови на теолошки факултет.

Приликом доношења тих закона, Господине Министре, нису се имале у виду средње-пољопривредне школе па зато ми је част упитати Вас, мислите ли донети закон или уредбу да апсолвенти средњих пољопривредних школа могу ступити на пољопривредне факултете.

У целом свету постоји закон о Универзитетима, да сви апсолвенти средњих школа могу ступати на високе школе.

Оваквом уредбом друштво квалитативно добија што јачи и стручнији свој кадар, што чини јачи успех у културном и техничком напретку свог народа.

Жеља ми је, да се по примеру других европских држава и у нашој држави донесе један општи закон, да сви апсолвенти средњих пољопривредних школа могу ступити на високе школе, па ма и постојала извесна диференција при ступању на високу школу, као што је дата та могућност и ђацима других средњих школа.

Поред овога, када је донешен Закон о средње-техничким школама, трговачким академијама, учитељским и богословским школама, зашто се онда аналогно не би донео и закон о пољопривредним школама; имајући у виду да су нашој држави најпотребнији пољопривредни стручњаци, којих врло мало за данас имамо.

У Чешкој доказано је, да ђаци из средњих пољопривредних школа, увек су на факултету дали бољи успех, него ђаци са пуном гимназијом и матуром, — каквих примера има и у нашој држави.

Поред изложеног, мени је познато, да имамо масу ђака који имају средње школе, па су на страни уписати на високе школе или Универзитете. А има их који су на страни свршили средње школе и у истим земљама уписати на високе школе или Универзитете са потребним пријемним испитом.

Примера ради наводим:

Да у Чешкој имамо 24 студента на пољопривредном факултету. Исти имају свршених 4 разреда гимназије у Југославији, 4 разреда средње више пољопривредне школе и неки од њих свршили су факултет а неки довршују.

Према исказатом, молим Господина Министра, да ми одговори ма и писменим путем:

1 — Хоће ли се донети закон или уредба, да ђаци из средњих пољопривредних школа могу ступити на пољопривредни факултет, — аналогно како је то дозвољено апсолвентима средње-техничких школа, па ма тај пријем био од ђака само са одличним и врло добрим успехом или пријемним испитом?

2 — Хоће ли озаконити нострификацију диплома апсолвентима који су свршили средње-пољопривредне школе било у Југославији или на страни а потом свршили и факултет на страни, као и онима који се и данас налазе на страном факултету?

Господине Министре,

Ја Вас молим, да ову интерпелацију примите к срцу и да судбину наших синова, који се налазе на школовању на страни и који су свршили факултете од 1924 године до данас, решите повољно, имајући у виду да су више година провели на страни ради школовања и велики свој труд и капитал утрошили докле су факултете свршили.

Примите, Господине Претседниче и Господине Министре, и овом приликом израз мог одличног поштовања.

Народни посланик за Срез
тринавски и Чачак,
Милан В. Поповић с. р.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Светислава Хођере и др. Милана Метикоша, народних посланика, на Министра унутрашњих послова о незаконитом раду среског начелника у Двору.

Господине Министре,
Југословенски народни клуб у Народној скупштини примио је ову образложену жалбу на рад полицијских органа у срезу Двор, Врбаске бановине:

»У срезу Двор прилике су у народу врло тешке, управо очајне. Народни посланик др. Бараћ чини све веће злуде. Његов пријатељ, срески начелник Бошко Пајић из стана и не излази, нити у канцеларију долази. У срезу седи Бараћ и командује, кога треба затворити и кога треба из затвора пустити. У срезу сва, па чисто и акта грађанска, решава сам архивски чиновник Драган Бодловић, дакако под контролом др. Бараћа. Често се догађа, да у срезу по цели дан нема ни једног чиновника, па се то догађа и петком, када је одређен уредовни дан за примање странака, тако, да стотине сељака узалуд долазе и чекају а не могу посла обавити. Срески начелник седи у стану и »болује« и ако се није јавио болесним, а споменути Бодловић прати као полицијски орган др. Бараћа, који од велике народне пажње не сме никуда сам да макне. Увече се у стану »болесног« среског начелника приређују пијанке и забаве.

Пред последње накнадне општинске изборе позвао је срески поглавар и затворио све оне особе, које имају какову год кривицу (монополску, шумску итд.). Тада је дошао у срез др. Бараћ и морали су му сви обећати, да ће гласати за његову листу и после тога су пуштени кући из затвора. Позвани су били и сви трговци, бирташи и занатлије као и сви они који имају родбине у државној или општинској служби, те је свима забрањено ако не буду гласали за листу др. Бараћа т. ј. за листу коју он протежира. Оне, који ипак нису гласали за др. Бараћа листу, среско начелство и општина прогања на све могуће начине. Радници из »Шипада« фабрике у Добрљину, који нису гласали за др. Бараћеву листу, сви су отпуштени. На дан избора др. Бараћ је добио два аута од фабриканта Шпицера из Бешлинца, те је са истима возио са својим кортежима људе на биралиште. Предвече кад већ није било гласача натоварили су у ауто више девојака са села и довели их у Двор, па су момци у Двору кад су то видели зауставили ауто, гуме од точкова биле прободене а неко је у гужви батином дохватио и др. Бараћа. После тога следила су хапшења и затварања, без прекида. Исто тако је пред накнадне општинске изборе др. Бараћ позвао све државне и општинске службенике и запретио им да ће изгубити службу ако не буду они и њихова родбина гласали за његову листу. Уз такав терор добила је његова листа незнатну већину и жалба је упућена Управном суду, ради тих насиља над гласачима а у селу Струзи где је др. Бараћ над гласачима да вози аутом на гласање добио је доличан одговор, који се не може репродуцирати.

Др. Бараћу и среском начелнику није био повољи срески пристав Љубивоје Атанасијевић, па су исходили његов премештај из Двора у Јајце. Народ је г. Атанасијевића волео јер је у уреду вредно радио и народ саветовао као правник, па кад су

људи дознали за његово премештење написали су молбу г. Министру унутрашњих послова да се г. Атанасијевић остави у Двору. Чим су др. Бараћ и Пајић за то дознали, похапсе потписиваче молбе и некоје од њих казне са 10 дана затвора по неком патенту Фрање Јосипа из године 1873, наком наш државни Устав тачно вели, да је право молбе и жалбе зајамчено свакоме грађанину. Лепо јамство!

А сад чујте како Бараћ своје присташе награђује, на туђи рачун: Срез дворски има школски расадник уз сам срез једно јутро земље. Тај расадник сада је подељен на две половине. Једну половину добива за градњу своје куће општински начелник, а другу половину добива за градњу куће општински благајник Томо Клада. Претседник општине се зове Јово Гаћеша. Да се изигра право народа на школски расадник и да се задовољи форма, исти Клада благајник уступа општини, као протувредност своју једну посве подводну малу парцелу земљишта, која је врло удаљена од Двора. Расадника, који је потребан народу и школској деци, сада више нема а кортеши Бараћеви награђени су на рачун општине односно на рачун земљишне заједнице, која је била грунтозни власник расадника. Исто тако има срески архивски чиновник Драган Бодловић да добије без лицитације државну кућу са шталом и баштом, на најлепшем месту у Двору, за пет хиљада динара, а та кућа и остале некретнине вреде најмање 40.000.— динара. Према г. Стојиши Крбавцу, начелнику Министарства пошта у пензији, угледном члану Југословенске народне странке у Двору поступа се од стране среза тако необазриво да је поновно пресуђен на осам дана затвора, а његова тужба којом је тужио среског поглавара ради лишења слободе и протеривања у друго место, суд непрестано одгађа расправу, само ради тога, што срески начелник неће да дође на расправу. Како срески поглавар ништа друго и не ради, нити у канцеларију долази, једино акта потписује код своје куће и наређује што др. Бараћ тражи.

Народ је у Срезу дворском ради свега овога узрујан и узнемирен и узнемирење захвата све веће размере ради оваквог поступка среског начелника и његових сарадника. Ради тога слободан сам, Господине Министре, умолити Вас, да ми изволите у Народној скупштини усмено одговорити:

1 — Је ли Вам познато како се чине многе незаконитости са народом у Срезу дворском по тамошњем среском начелнику Пајићу, а за вољу народног посланика др. Бараћа?

2 — Што каните чинити да се поврати у Двор срески пристав Љубивоје Атанасијевић, а да се позове на одговорност срески начелник Пајић ради нерада у уреду и ради незаконитих чина пре и после општинских избора?

Изволите, господине Министре, примити уверење о нашем поштовању.

Београд, 4 децембра 1933 год.

Народни посланици:
Светислав Хођера с. р.
Др. Милан Метикош с. р.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Владимира Ст. Крстића, народног посланика, на Министра унутрашњих послова о раду командира жандармеријске станице у Доњој Шаторњи.

Господине Министре,

У недељу 3 децембра т. г. обишао сам са г. Светиславом Хођером, народним послаником, др. Лазом Стефановићем лекаром и Милутином Најдановићем, свршеним ђаком Трговачке школе, село Блазnavу, поред других места. Тог дана у Блазnavи су се вршили избори општинских часника. Одмах по доласку свратили смо у кафану и тек што сам сео за сто, дошао је командир жандармеријске станице наредник из Доње Шаторње, пришао ми је и замолио ме да изиђем из кафане, да би нешто важно саопштио. Кад сам изишао он ми је рекао, да има писмено наређење да ме удаљи из села. Ја сам се противио оваквом поступку и пошто је он то саопштио пред окупљеним сељацима, његов поступак изазвао је револт и дошло је до туче између сељака. Ову тучу изазвао је сам наредник и захваљујући мојој хладнокрвности успео сам да народ стишам. После тога наредник је и даље инсистирао да се удалим из села једино у жељи, да овај и овакав поступак командира жандарм. станице не изазове понова не само неред већ и крвопролиће, ја сам се после кратког времена удаљио из Блазnavе заједно са мојим пријатељима.

Из овога примера види се да су жандарми врло често својим неумесним држањем, непознавањем своје дужности проузроковачи нерета у место да

они буду ти, који треба да осигурају мир и ред тамо где су постављени. Командир жандармеријске станице није хтео да ми покаже то писмено наређење и према томе морам да верујем да га он није ни имао, већ је сматрао за потребно, да народу покаже како за њега ни народни посланици не значе ништа, и да са њима може поступати по сопственом жељу исто онако као што ради са незаштићеним народом. Овакви поступци су за сваку осуду и стога Вас молим, Господине Министре, да ми изволите одговорити у Народној скупштини на следеће :

1 — Да ли сте обавештени о овом поступку командира жандармеријске станице из Доње Шаторње ?

2 — Мислите ли да овог жандармеријског наредника због самовоље према народним посланицима узмете на одговор и казните и

3 — Мислите ли да је време, да се упуту једна општа наредба да жандармерија не сме да стаје на пут законитом раду народних посланика ?

Примите Господине Министре и овом приликом уверење мог особитог поштовања.

Београд, 5. децембра 1933 год.

Владимир Ст. Крстић с. р.
народни посланик.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Милана Метикоша, народног посланика, на Министра унутрашњих послова и Министра правде о злостављању др. Богдана Брујића, адвоката у Госпићу.

Господине Министре,

Адвокатска комора у Загребу примила је од адвоката Др. Богдана Брујића из Госпића писмо од 21 јануара 1934 у коме он опширно извештава исту комору о свом злостављању од стране органа жандармеријске чете у Госпићу.

Како се из описа тога догађаја види, овакве методе у данашње доба могу само тешко шкодити престижу наше земље, јер извесни органи прелазе самовољно оквир овлаштења своје службе, па Вас на темељу свега тога, г. Министре, молим, да ми у Народној скупштини изволите усмено одговорити:

1 — Је ли Вам познато да је адвокат др. Богдан Брујић у Госпићу у канцеларији командира

жандармеријске чете у Госпићу био злостављан на 12 јануара 1934.

2 — Што каните предузети да се кривци приведу што строжијој казни ?

3 — Што каните предузети да се адвокати у вршењу свога звања заштите проти оваковим и сличним методама органа јавне безбедности и да се о наређеним мерама обавјести Адвокатска комора у Загребу.

Изволите, г. Министре, примити уверење о мом особитом поштовању.

Глина 30 I 1934 год.

Др. Милан Метикош с. р.
народни посланик.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Милована Лазаревића, народног посланика, на Претседника Министарског савета о цензури јавне речи.

Господине Претседниче,

Схватајући правилно своју дужност народног посланика према интересима наше земље и нашега народа, ја сам принуђен с обзиром на извесне немиле и штетне догађаје у нашој земљи, да учиним употребу чл. 68 Устава земаљског и да на Вас упутим ову интерпелацију :

За последњи период времена у нашој земљи, поштена и за општу ствар корисна писана јавна реч дошла је у безизлазан положај. Она је страдала и њу прогоне људи којима је поверено да цене шта је то јавни интерес. На жалост, ти људи нису дорасли за такву једну улогу и као такви, или су неспособни да оцене значај и улогу разумне и корисне слободне речи, или од положаја и личних интереса не виде општи интерес.

Данас постоји цензура, која је постала опасна играчка у рукама људи који не умеју да се са њом разумно служе.

Забрањују се патриотски списи: документовани и лојални чланци којима се расправљају актуелна привредна, монетарна и финансијска питања, о којима се данас у целој свету расправља и пише; забрањују се објективне и корисне студије, сабирају се научни радови, избацују се чак и текстови из издања академија наука; забрањује се писање о крупним аферама, које ремете спокојство народа у земљи, као што су шумске и афера последња о аграру у Босни, по којима је ухапшено неколико начелника средњих и више државних чиновника.

Ово раде већином људи који су са својим школовањем стали у нижој гимназији. Са оваквим радом ми данас у нашој земљи немамо праву државну цензуру, која би ценила и штитила интересе државе и постојећег поретка у њој; већ имамо цензуру личну за прогањање појединих писаца и за заштиту често пута личних интереса. Овакав начин рада убија углед државе у очима културнога света.

Кад се изгуби сваки критеријум, кад се посумња у истинске патриоте, када лошији почну бранити јавни интерес од бољих и савеснијих, онда је тај интерес у највећој опасности.

Из низа случајева отвореног гажења закона и злоупотреба власти изнећу поред овога што сам навео и један конкретан случај као типичан и штетан из кога ће се најјасније оцртати како грубе грешке и незаконите радње врши спрега државног тужиоштва и са централним Пресбиroom.

Господин Никола Ђонових публициста и адвокат, написао је озбиљну и документовану студију: „Искуство и потребе Црне Горе“. Књига је поднешена 22 јула прошле године на цензуру др-

жавном тужиоштву при Београдском окружном суду. У тужиоштву је прочитана и одобрена, пошто у њој ничега није било што би требало избаци и забранити, чак ни једног јединог реда. После неколико месеци књига је израђена и пуштена у продају. Сутрадан пошто је пуштена у продају, наредио је централни Пресбиroom државном тужиоштву да донесе друго решење и да поменути књигу забрани, са мотивацијом да је књига узабрањена због изругивања једног дела државе према другом. И извршна власт је по решењу државног тужиоштва подузела од писца цео тираж поменути књиге.

Ова забрана и њена инкриминација претставља један такав тежак случај и напад на приватну имовину и лојалну и поштenu сарадњу на тешким економским питањима наше земље. Зар, ако се један самосталан и објективан публициста нађе да самостално и стручно проучава економска питања једнога краја земље, па у место да му се за то ода заслужено признање, насрће се на његову материјалну егзистенцију и онемогућава користан умни рад грубим гажењем закона и преправљањем већ раније донетих правилних одлука

Колико је инкриминација државног тужиоца нетачна и неоснована, свакако зато што није његова већ централног Бироа, види се по томе што се у решењу о забрани нигде не каже којим речима, којим текстом и којим мислима се излаже порузи један крај према другоме. Не каже се наравно, јер тога нигде у поменутој књизи нема.

Из свега наведеног, а у жељи да се у будуће онемогуће злоупотребе, које се са слободно писаном речи чине, мени је част упутити Вам ово питање :

1 — Мислите ли злоупотребе са јавном писаном речи онемогућити у будуће у нашој земљи и тиме дате могућност да се лојална и разумна јавна реч чује ?

2 — Мислите ли, да оне, којима је до сада стављено у дужност да цене општи интерес јавне речи, па су од те дужности направили злоупотребу, да их у општем интересу замените са онима, који ће својом спремом и савесношћу давати јаче гаранције за слободу јавне писане речи ?

Примите, Господине Претседниче, уверење мога поштовања

30 јануара 1934 год. у Београду.

Интерпелант,
Милован Лазаревић с. р.
народни посланик.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Милана Метикоша, народног посланика, на Министра унутрашњих послова о незаконитом поступку власти са народом у Лици.

Господине Министре,

Пригодом последњих опћинских избора који су на свој познати начин провађани у Савској бањовини, десиле су се тешке ствари у самом срезу Госпићу.

У Госпићу је досадањи начелник Јосип Колаковић био одређен за јединог кандидата носиоца листе, премда народ позна његов рад из ранијих времена и прије и после уједињења. У народу исте опћине покренута је била мисао да се постави листа са носиоцем Иваном Гојтаном, кр. јавним бележником, али је та листа, без икакова законитог разлога по суду одбита. Она лица која су за ту листу радила била су прогоњена по жандармеријској станици, потпоручнику Томовићу и среском поглавару Вешовићу, само зато јер су хтели да се постави друга кандидатска листа у општини Госпић. Треба да се одреди саслушање грађана из Госпића Јове Марића, капетана у пензији, Дану Пејковића, Раду Узелца, надгрунтовићара у пензији, те из Дивосела попа Илију Вујанића, од којих су потоња двојица и кажњени са 15 дана затвора, без одгодне моћи. Осим тога кажњен је са 30 дана затвора Илија Орадовић, претседник З. З. члан је Сокола и Стрељачке дружине, Никола Станић са 10 дана затвора; Петар Поткоњак, бивши опћински одборник, члан Сокола са 14 дана затвора, Дмитар Пјеговић, члан Сокола са 5 дана затвора, Никола Матић са 10 дана затвора и т. д. Изволите затражити препис из Пов. регистра среског начелства у Госпићу који износи преко 1.500 бројева, да се Вама предоче сва лица која су пресуђена прије, за време и после опћинских избора, па ће се имати поглед у тешко стање у народу. Морам истакнути, да је српско-православни парох Илија Вујанић угледан у своме народу а да је Раде Узелац раније за аустро-угарског режима био прогоњен ради велеиздаје и да је исправан држављанин Југославије, да је у часу извршења пресуде и саслушања код среског начелника био члан владине Југословенске националне странке. да је болестан човек на плућима и иначе, извучен из кревета и стављен у затвор, а после затвора опет је легао у кревет, где сам га нашао када сам га дошао посетити. Тешке јаде народне приказао ми је, а када се знаде да је прошлога лета био усташки покрет у коме су узели учешћа Хрвати из Лике, а сада се гањају и затворима муче Срби из Лике, онда се треба замислити у тешко стање које је у срезу Госпић, и треба методе рада управних органа коригирати, ако се не жели ово очајно стање у народу погоршати. Треба знати да је г. Колаковић био начелник и лане када се је усташки покрет створило, а тада су од његовог бележника у општини два сина побегла у Италију те је и тај бележник био само премештен, као што су тада били премештени и многи други чиновници и намештеници управне струге као и из жандармерије. Једини је остао на свом положају Колаковић, општински начелник у Госпићу, те Милковић општински начелник у Смиљану (срез Госпић) а на његовом подручју је она касарна у Брушанима,

те опћински начелник у Пазаришту. Народ је код избора хтео да изабере друге личности, али је то народу спречено.

Лика има пучанство по половици српско а по половици хрватско. Народ је у огромној већини одан Краљу и отаџбини, али има много јада и невоља које треба исправљати. Када смо недавно путовали кроз Лику народни посланици Светислав Хођера, Јосип Стажић и ја, чули смо и овај приговор: »од шест посланика у Лици само је један Хрват, а пет Срба, те два сенатора оба Срби«.

У Госпићу смо чули да извесни полицијски агенти приводе људе у жандармеријску касарну где се са људима, без обзира било разлога за поступак или не било, наступа грубо и тако тешко, да је свет стално застрашен. Ради Узелцу, надгрунтовићару у пензији и старом националном раднику из ранијих времена под туђом управом, псовала се мати српска исто од потпоручника Томовића у тој касарни као и од среског начелника у уреду среског начелства, а то није потребно да се на такав начин дира у понос национални и људски, па треба те методе прекинути у интересу народа и државе. Ко је крив нека се кажњава по закону, али полицијске власти треба да су у својим методама рада обзирне и да се држе закона.

Пошто су нам те и такве жалбе из разних општина и срезова у Лици достављене, то Вас молим, Господине Министре, да ми изволите у Народној скупштини одговорити:

1 — Је ли Вам познато који су разлози спречавали постављање друге кандидатске листе за општинске изборе у Госпићу са носиоцем листе Иваном Гојтаном, кр. јавним бележником?

2 — Зашто су прогоњени и кажњавани они људи који су спремали другу кандидатску листу за општинске изборе у Госпићу, на којој кандидатској листи је био носиоца Хрват а остали чланови кандидати Срби и Хрвати?

3 — Зашто се прогони Раде Узелац, надгрунтовићар у пензији, отац више деце, болестан човек од туберкулозе, реуме и осталих болести, док је лежао болестан у кревету, на неистиниту дојаву несавесних људи, када се зна да је он исправан грађанин ове земље и да је до 1918 године био гоњен ради велеиздаје?

4 — Зашто се прогони парох Илија Вујанић из Дугосела, Јова Марић у пензији капетан, те многи други правни грађани ове земље, када нема за то никакве оправдане потребе?

5 — Зашто је након размештаја свих чиновника и службеника из Госпића у години 1932 након откривене усташке завере, требао да остане начелником у Госпићу само г. Колаковић, када се знаде право расположење учитељства исте опћине? Исто тако који су разлози да су морали остати као начелници исте особе из г. 1932 не само у Смиљану него и у Пазаришту?

6 — Јесте ли вољни предузети потребне мере да се народу у Лици омогући миран и спољни живот те да се оправданим жалбама и приговорима изиђе у сусрет променом методе рада и поступања управних власти и жандармеријских

органа?

Београд, 14-XII-1933 год.

Изволите, Господине Министре, примити и овом приликом уверење о мом особитом поштовању.

Др. Милан Метикош с. р.
народни посланик.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Милана А. Живановића, народног посланика, на Министра финансија о раду Живојина Ристића, шефа пореске управе у Рачи Крагујевачкој.

Пре седам месеци молио сам Господина Министра финансија писмено па и усмено више пута, да шефа пореске управе у Рачи Крагујевачкој, Дунавске бановине г. Живојина Ристића премести па сам навео разлоге због којих сам тражио тај премештај. Као разлоге навео сам да је шеф пореске управе неисправан, да се са трговцима — пословним светом завадио и не општи, да их несразмерно оптерећује порезом а своје пријатеље штити, да не излази на сусрет пословном свету, јер им по четири месеца не издаје тражена уверења о исплаћеној порези, да би се могли жалити на разрез пореза, да Александру Томићу адв. који намерно не плаћа држави порезу, не ставља забране на бранилачка примања код суда и наплати порезу, јер су добри пријатељи и другови, да је од Божидара Цветановића, председника општине из Црног Кала, примио једна кола кукуруза и једног вепрића као мито, да га не гони и не терети за неуведене пореске признанице; да је због шефове насртљивости порески одбор од грађана морао да бежи и поднесе оставку на положај јер није могао са њиме да ради.

Поред напред изнетог, г. Илији Стефановићу, кафеџији из Раче Крагујевачке, који је у Лапову обављао кафанску радњу и одјавио због отказа локала 12 јуна 1933 год. под бр. 4180, па пријавио другу радњу коју је узео под закуп, наплатио му је порезу за целу годину 1933 дин. 3.706,10 рекавши му: „Ја ћу да ти наплатим, а ти се жали“. Тако исто и таксу за билијар који је пријавио за два месеца, наплатио му је за целу годину дин. 325. Тако, вели, мора да буде.

Породици поч. Јеротија Милојевића, резервног капетана из Мрашевца-Среза лепеничког, која има ла прима неисплаћену инвалиду у дин. 9.650 из 1923 године, осам месеци, из 1924 12 месеци и из 1925. год. 3 месеца, по 410 динара са додатком, а која је стекла право и има решење на више интервенција, г. шеф пореске управе није хтео да исплати, тако да је породица овог погинулог ратника морала да опуномоћи Косту Недељковића свога рођака, земљорадника из Мрашевца, да овај настане код власти да им се заостала инвалида исплати. Поред жалбе упућене на Министарство социјалне политике и народног здравља и Министарству финансија, ни до данас није ова инвалида по-

родици исплаћена из простог ината.

Милева поч. Аксентија Станојевића из Мирашевца која се преудала за Милована Миленовића из Вишевца још 1931 год., поднела је молбу која је заведена под бр. 4263 да јој се на основу приложених података исплати дин. 1200.— старе неисплаћене инвалиде. На више тражења и молбе усмене није хтео све до данас да исплати.

Поред моје преставке г. Министру финансија лично и писмено постоје тужбе Трговачког удружења Среза лепеничког, појединих трговаца и Косте Недељковића, зем. из Мирашевца. Све до данас није помогло да се овакав чиновник премести. Можда ће за овакав свој рад добити још и награду или бити предложен за одликовање.

Држање и понашање овог чиновника према грађанима среза, кога заступам, непристојно је и изазивачки и ако се што скорије не уклони и не премести не треба да ништа изненади Господина Министра финансија, ако који грађанин учини оно што је урадио Јеремија Марковић из ратара Среза јасеничког. У овом случају пашће сва одговорност на г. Министра.

Молим Господина Министра финансија да ми изволи одговорити усмено у Народној скупштини:

1 — Да ли је г. Министру финансија познат рад и понашање шефа Пореске управе г. Живојина Ристића из Раче - Крагујевачке.

2 — Да ли г. Министар финансија мисли да нареди истрагу поводом појединих тужби а нарочито Косте Недељковића зем. из Мирашевца за примање мита. Сведоке тражим да се зајакну на своје исказе, јер се на други начин не може да дође до праве истине, пошто их г. Ристић зивка и моли да га спасу.

3 — Да ли г. Министар финансија мисли што предузети да овог чиновника премести и казни када то захтевају грађани и доказују, да своје личне пријатеље штити при разрезу порезе, док остале преоптерећује, за које сматра да су му непријатељи.

16 децембра 1933 год. у Београду.

Интерпелант,
Милан А. Живановић с. р.
народни посланик.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Милана Метикоша, народног посланика, на Министра финансија и Министра трговине и индустрије о упропашћавању обућарских обртника помоћу организације фабричких продавница обуће фирме „Бата“.

Господине Министре,

Ради тешких привредних прилика смањили су се приходи државе, ослабила је снага свих привредних кругова у земљи осим картелиране индустрије. Ми имамо у нашој земљи данас око 30.000 занатлија обућарске струке који у својим радњама немају посла а њихове породице немају средстава за живот. Истовремено фабрика »Бата« дневно производи близу 30.000 пари обуће и преко својих око 300 продаваона распродају ту своју робу, уз велику рекламу, на штету тако огромног броја обућара, постолара у Југославији, који су уредно плаћали порезу и вршили све своје грађанске и држављанске обавезе, па је требало тај сиромашни а способни и народу потребни stale занатлија-обућара заштитити од пропасти. Да заштитимо стране индустријалце, који су у нашој земљи подигли своје фабрике, дозвољене су законом заштитне царине, за њихову корист, а на штету потрошача, наших грађана. Када би се само рачунски узео омер плаћања пореза држави, установило би се, да су наши вредни занатлије струке обућарске уредно плаћали држави доста велику порезу од свога посла, давали су рада и зараде за око 100.000 обућарских помоћника и научника. Данас је обућарски посао готово сасвим уништен, јер фабрика »Бата« дневно производи 30.000 пари обуће, са малим бројем радника, који су слабо хонорирани за свој рад, те продаје те своје производе кроз 300 продаваона, које не плаћају пореза заједно са читавом фабриком више од којих 100.000 динара годишње. Када стоје ствари тако, онда треба примити и пуну одговорност за оних 30.000 породица постолара-обућара, који немају више услова за живот у нашој земљи, јер су извргнути очитој пропасти. Потребно је ревидирати све до сада издане концесије разним фабрикама, а осим тога потребно је да те фабрике плате одговарајући порез од свога пословања а не по билансама које се на разне начине састављају. До сада је индустрија имала право само да производи робу, па би потребно било да се не дозвољава отварање продаваоница, разним индустријама, јер посао распродаје вршили су трговци, којих у нашој земљи имале много, па је потребно да се не дозволи индустрији да отима подручје пословања легалним трговцима, јер они плаћају својој држави велике порезе као и занатлије, којима се мора осигурати услови њихова опстанка. Потребно је да се воли брига о томе, да се минимум егзистенције осигура сваком нашем грађанину, по свим струкама рада, преје него се погоднују разна индустријска предузећа, која у огромној већини нису у народним рукама. Познато је да у нашој земљи имаде приватних намјештеника и радника из иностранства преко 65.000 особа, већином запослених у индустријским предузећима, док истовремено имамо око 150.000 намјештеника и радника домаћих без упослења, јер изведена предузећа имаду средстава и начина да увјере наше надлежне факторе, да су дотични странци неопходно потребни за дотични посао, па

имаде тако импортираних, без икакве квалификације, те постављених на највиша места у управама индустријских предузећа. Треба уважити да индустријска предузећа у нашој земљи годишње исплаћују у име разних припадљности својим чиновницима, намјештеницима и радницима око 5 милијарди динара, па треба створити статистику о томе, колико та предузећа плаћају пореза у овој земљи. Да буде слика још тежа по народну привреду и по државне интересе, треба дати сачинити статистику плата и припадљности разних директора, водећих чиновника, као и статистику примљених дивиденда до сада те по својима, које су изнесене као чиста добит у иностранство, а напоље се истаћи тешка жртва нашег народа за дизање и развијање индустријских предузећа, када се сачини статистички преглед укупне висине заштитне царине за сва индустријска предузећа у земљи.

Наше занатлије оптерећене су да плаћају порез, а послова немају, на хиљаде и хиљаде радника постоларских без посла лутају по селима тражећи ма гдје крова и круха, а како то дјелује на опће психолошко расположење у народу, о томе имаде евиденцију Министарство унутрашњих послова. Да није дата концесија фабрици »Бата«, сви обућари-занатлије имали би посла и упослења, сви радници обућарски, јер су то стручни радници, а држава би имала не само веће приходе од стотине хиљада вредних руку домаћих радника, него би и потрошачи имали добру обућу. Сада се опажа да су фабрике кожа ставиле фабрици »Бата« уз повољније цене оне лошије делове коже, која је јефтинија, па се на тај начин уноси на тржиште слаба обућарска роба, на штету солидног рада наших занатлија постолара, који су за солидан рад и израду обуће одговорни по Закону о радњама. Мале занатлије обућари нису организовани па картел фабрика кожа њима диктира вишу цену за све врсте коже, него што има уговорену цену за фабрику »Бата«. Примисам од обућара занатлија доказе, да за потребни материјал за једне ципеле плаћају обућари око 79 динара а фабрика »Бата« добија сав потребан материјал за ципеле за своту од око 50.— дин. и ниже. То све оправдава већ давно постављени захтев свих привредних грана, да се донесе што хитније закон против картелима, јер су они међусобно на помоћи да униште не само сву радну снагу нашег народа, стално примајући и даље импортирајући стране намјештенике и раднике, него да униште и све гране нашег обрта и домаће трговине. Потребно је ради тога да се ревидирају све концесије, које су издане раније разним групама странаца за отварање индустрија у нашој земљи, те да се обезбеди живот и егзистенција наших вредних занатлија свих струка и нашег домаћег радништва. Имам доказе да наши обућари не зараде на пару ципела, које раде за сељака, ни 10.— динара а треба да се храни са породицом, треба да плати порезе и све режије, но не може да прода ништа јер је фабричка роба све и свуда преплавилa. Ово садање стање ако се не ревидира води к томе, да ће

постолари занатлије пропадати, нестати ће те врсте пореских обвезника, а од овако организованих предузећа, која домаћу радност уништавају, држава нема никакве користи јер оних пар сто хиљада динара што се плати на рачун пореза не могу надокнадити оне огромне штете које наносе занатлијама обућарске струке и читавој народној привреди. Треба да се контролира начин искоришћавања радника по фабрикама, где раде по групама; једна велика сума плаће од сваког радника одузима се у посебни фонд, као задругара, а сваки онај који води филијалу као продаваону мора да положи у фабрици 50.000 динара у име јамчевине, а од 300 продаваона ствара се обртни капитал на тај начин. Осим тога врло мали број квалификованих радника добива посла, све су остало неквалификовани радници, па има много радника неосигураних.

Против отварања продаваоница фабрике »Бата« било је на разним странама протеста из трговачких и занатлијских редова, али нитко неће да уважи болне разлике својих држављана који пропадају, а није потребно да пропадну. Недавно су пригодном отварања такве продаваонице од фабрике „Бата“ у Глини, шегрти полазећи из шегртске школе дали израза свом огорчењу, јер виде да њихова струка у коју су пошли да уче занат нема изгледа на живот у нашој земљи, па су ради неколико каменица, које су бацила нека непозната лица, били ухапшени 14 шегрта обућарске струке и по жандармерији преслушани и спроведени среском начелству. Та слика хапшења тих сиромашних младића, који су што преко »Привредника« а што преко »Хрватског радише« дошли у науку као шегрти код 20 постолара занатлија у Глини, изазвала је мучан дојам у грађанству, а поготово када су четворица од њих: Трајко Зафировић родом из Куманова, Балтић Лазо, Воркапић Милан и Јузбашин Станко пресуђени на казну затвора, па треба и о тешком психолошком расположењу у народу водити рачуна.

Ради свега тога слободан сам умолити г. г. Министра финансија и Министра трговине и индустрије

да ми изволе у Народној скупштини усмено одговорити:

1 — Је ли Вам познато, да фабрика „Бата“ својим посебним погодованим положајем преко својих 300 продаваоница уништава постоларски обрт у нашој земљи са преко 30.000 занатлија обућара са породицама, а да осим незнатног пореза не доприноси ништа у нашој држави, па што каните учинити да то предузеће као фабрика добије свој одређен делокруг рада, уз потребни надзор о организацији рада, те да имаде продаваонице обуће напустити у корист домаћих трговаца обућом, који су звани за тај посао, јер плаћају порезу од радња у својој земљи.

2 — Када се кани донети закон о картелима, да се спрече све штетне последице за домаће занатлије и трговине, те каните ли збринути предлоге закона за опорезивање велике индустрије, потребним порезима у вишој пореској стопи прогресивно, да се бар држави прибави накнада за штету, која се уништавањем занатлија и трговине опажа.

3 — Што каните предузети да се створе услови за живот и опстанак наших домаћих занатлија обућара, њихових помоћника и будућност њиховог подмлатка у обућарској струци, као важног фактора наше народне привреде, јер сваки члан нашег народа има право да тражи да се најприје њему осигура минимум егзистенције а тек што преостане рада и зараде да се тек онда упосле инострани насељеници и радници.

4 — Каните ли са Министром социјалне политике и народног здравља израдити правилник о ревизији свих намјештеника и радника код свих индустријских и привредних предузећа у земљи, да тиме створите услове живота домаћим нашим намјештеницима и радницама.

Изволите г. Министре примити и овом приликом уверење о мом особитом поштовању.

Београд, 21. децембра 1933 г.

Др. Милан Метикош с. р.
народни посланик.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Анте Кунтарића, народног посланика, на Министра саобраћаја и Министра социјалне политике и народног здравља о доношењу законског предлога о заштити помораца.

Господину Претседнику Народне скупштине
Слободан сам у питању социјалне и економске заштите наших помораца поднети следећу:

ИНТЕРПЕЛАЦИЈУ

Југославија је по свом положају и по својој разведеној обали изразито поморска држава. Њезина снага и њезин напредак лежи на нашем Јадрану. Унатоц тога, питањима опће и специјалне поморске политике не придаје се никаква важност. Наши управо витални поморски проблеми: организација поморске службе, трговачка морнарица, социјална и економска заштита помораца, рибарство и т. д. траже узалуд годинама решење што јасно доказује да код нас нема довољно схватања за вођење једне планске поморске политике. Та треба

да буде само дио наше опће националне привредне политике и да служи једино опћим циљевима државе и народа. (Gleichschaltung).

Тешке прилике у којима се налази наша трговачка морнарица, показују да треба водити рачуна с једне стране о оправданим приватним захтјевима бродовласника, али тим више с друге стране о социјалним и економским интересима наших вредних помораца, јер само координација ових обају интереса опћим интересима према начелу друштвене солидарности, (послодаваца и намјештеника) дају једину гаранцију за стварање здраве трговачке морнарице.

Нарочито је тешко социјално и материјално стање наших помораца. Хтио бих само констатирати слиједеће:

Социјална заштита, коју данас ужива сваки намјештеник и радник у нашој земљи на копну, не примењује се на поморца. Не примењује се ни стари наслеђени Закони о поморству. Поморац не позна ни једне благодати социјалне заштите: регулисање радног времена, недељног починка, оштете за прековремени рад, отказни рок, редовни допуст, отпавнину и т. д. Осигурања за случај незапослености, он нема и ако су то скоро све државе спровеле по начину друштвене солидарности, а ни не подузима се било што за смањење броја незапослених. Нису уређени његови материјални радни односи, питање његове плате, заслужбине. Коначно нису уређени ни његови специјални радни односи својствени само поморској служби, нарочито питање реда и дисциплине на бродовима. Напротив укинут је специјалан реферат за социјална питања поморца у Министарству социјалне политике; докинуте су специјалне инспекције рада за поморску пловидбу. И ако је Закон о радњама дао подлогу да се нормирају радни односи поморца ипак до данас није ништа учињено.

Та сва напред наведена питања треба да буду

решена у духу социјалне правде и друштвене солидарности, имајући при том у виду прилике наше трговачке морнарице и нашег поморства уопће, затим законодавство у осталим поморским државама и коначно посебне маритимне конвенције.

С тога сам слободан, Господине Претседниче, да ставим на надлежне ресорне министре: саобраћаја и министра социјалне политике и народног здравља следеће питање:

Зашто се до данас не донесоше никакве законске норме у циљу социјалне и економске (материјалне) заштите наших помораца као ни оне којима се регулишу специјални радни односи својствени само поморској служби.

Молећи Вас, Господине Претседниче, да ову интерпелацију изволите доставити надлежним ресорним Министрима, биљежим се

Сушак, 30 децембра 1933 г.

са одличним поштовањем
Др. Анте Кунтарић с. р.
народни посланик.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Николе Никића и другога, народних посланика, на Министра унутрашњих послова о убијству Мирка Најдорфера и раду општинског бележника у Виници, Мишка Црнка.

Господине Министре,

Све су управне власти по закону о унутрашњој управи зване, да се јавни мир и безбедност грађана старају, а опће добро и јавне интересе земље да што боље чувају. Стремећи овом свом последњем циљу морају управне власти своју бригу и дјелатност подизању и развијању духовне и материјалне културе народа и земље управити.

Док је тако дакле ова главна брига управних власти као основ опће управне дјелатности постављена, да ли Вам је, г. Министре, познато, како се управне власти у Хрватском Загорју, у Златару и Виноци за јавни мир, безбедност грађана, за опће добро и јавне интересе старају?

Да ли Вам је нарочито познато, како су се управне власти нпр. дана 24 коловоза 1933 — за безбедност грађана у Златару побринули?

Дан пре тога — 23 коловоза 1933 — била је важна Министарска конференција у Загребу. Присуствовали су јој Претседник Краљевске владе, Министар шума и рудника, Министар за физичко васпитање, и г. Јурај Деметровић, министар на расположењу.

На сам дан 24 коловоза 1933 — изузетне и нарочите прилике.

Краљевска Влада је сва тог дана на одмору. На одмору је с њом и читава управна власт. Златарски срески начелник на одмору. Шеф златарске жандармеријске станице на одмору. Стари срески пристав премештен, а нови непознати тек преузео дужност.

Тог дана по подне убијен је у Златару министар на расположењу и народни посланик Мирко Најдорфер.

Убица је ударио уз гору Иванчицу, и по власти није ухваћен.

За потеру се среском приставу неки грађани понудили, али је овај сарадњу грађана одбио с мотивацијом, да не сме ништа подузимати док не добије бановинско наређење.

За убојицом нису у потеру послани жандарми. Они су морали чувати покојничково мртво тело.

Тек након три дана организована је потера, али се више пажње обраћало тобожњем смеру убичиног бега, него правом.

Златарски срески начелник долази с одмора и изјављује златарском посједнику Маријану Семерају, да због тог догађаја неће бити смењен, јер је посебном мисијом послан у Златар.

У месецу листопаду 1933 — пријављује нека жена из Бакра, да је неки младић дана 15 коловоза 1933 — отишао од ње из Бакра с револвером у Хрватско Загорје. Рекао јој је, да у Хрватском Загорју има по наређењу једног министра да убије, и да због тога носи револвер. Наводи име тог младића, његово боравиште. Младић признаје, да је све ово тој жени рекао, да јој је чак и писмо о извршењу злочина после писао, али не бива ухапшен, ни због убијства осумњичен.

Док тако управне власти убицу не апсе, сећате се ваљда, г. Министре, да су дана 11 листопада 1933 — у Горњем Ладању, опћина Виноци, експлодирале паклене машине, и сељака Јосипа Крбота из Горњег Ладања разнеле.

Макар да сведоци очевидци Најдорферовог убијства тврде, да Јосип Крбот и Фрањо Зрински ни мало нису слични убицама, ипак управа полиције у Загребу дана 4 студенога 1933 — агенци-

јом Авала јавља, да су баш то убице покојног Мирка Најдорфера, и да су у свом крају као сумњиве прошлости, и сваком пороку одани и склони људи познати.

Ако је Јосип Кробот у свом крају као сумњив и сваком злу склон и одан човек познат, како је онда, Господине Министре, тај сумњиви и сваком пороку одан и склон човек био најинтимнији пријатељ и друг опћинског биљезника у Виници, Мишка Црнка, — као налогодавци Виничке Месне Управе и полицијске власти?

Ако је Јосип Кробот убица Краљевског Министра, како онда, да је био стално у друштву месних жандарма, по опћинском биљезнику Мишку Црнку свим могућим легитимацијама снабдевен, како да му је сама Црнкова полиција фотографије за путне исправе спремала, и како је без казне месне управне власти редовито ноћу на све стране пуцао, вагоном екразита снабдевен био, ништа не радио, а новац без рачуна трошио и разбацивао?

Ако су мирни и угледни Винички грађани, Блаж Калмачић, Стјепан Миличетић, Стјепан Галовић, Маријан Долански, Јосип Зрињски, Стјепан Домбај, и сви остали по управи полиције у Загребу знали, да је Јосип Кробот човек сумњиве и порочне прошлости њега као и његовог пријатеља и друга опћинског биљезника Мишка Црнка избегавали, а ипак после Ладањске експлозије били полицијски безразложно хапшени и прогањани, како то, да у целој Виничкој општини само опћински биљезник Мишко Црнко као претставник месне полицијске власти није знао, ко је тај сумњиви и пун порока, тајанствени човек Јосип Кробот, убица Краљевског Министра.

Да ли, Господине Министре, и као полицајац и као човек осећате, да саопћењем загребачке полиције од 4 студенога 1933 — није ни из далека раздерано ни са тајанствене смрти Мирка Најдорфера свучено крваво вело мрачних убичиних путева?

Док и Виноци и Хрватском Загорју разни црнци овако безбедност грађана, и јавни интерес чувају, да ли Вам је, Господине Министре, познато, како се управне власти у Хрватском Загорју за опће добро по закону по унутрашњој управи старају?

Долazeћи у Хрватско Загорје као златарски срески начелник „посебном мисијом“ и имајући мрачне везе са полицијским конфидентима и провокаторима као винички опћински биљезник Ми-

шко Црнко, — претставницима је управних власти у Хрватском Загорју све онда допуштено.

Кад се на пример из шуме властелинства Доланских нуди Виничкој опћини огревно дрво 1а букова цепаница за динара 320 — франко опћинско двориште, онда се купује 11 а храстово за динара 450 — Из шуме општинског биљезника Мишка Црнка, премда се овако храстово по Доланском нудило за динара 230.—

Немилице арчећи за своју корист поверено им опће добро претставници су управних власти у Хрватском Загорју нарочито „многа по закону о унутрашњој управи“ за подизање духовне културе порадили.

Тако је и пр. винички опћински биљезник Мишко Црнко забринут за духовни напредак Виноци на опћински трошак дао Виничку општинску зграду не можда за школу, него за биртију адаптирати. У самој опћинској згради без месног личног права точи опћински пандур Мајцен вино опћинског биљезника Мишка Црнка, који за то неком ништа не плаћа.

Кад се, дакле, претставници управне власти у Хрватском Загорју попут Златарског среског начелника Мишка Црнка за личну безбедност и опће добро грађана овако старају, тражимо, да нам на ову интерпелацију у Народној скупштини одговорите:

1 — Кад ће Ваша полиција у Загребу огласити истинити извештај убиства покојног Мирка Најдорфера, интелектуалне зачетнике, потстрекаче, те праву личност тајанственог убице и његових помагача?

2 — Докле ће се узбуђена јавност варати причама о агенту провокатору Јосипу Кроботу, конфиденту жандармерије и опћинског биљезника Мишка Црнка, који до сада све у Виноци и околици подавио?

3 — Кад ћете напоскон с Банском управом у Загребу Мишка Црнка и све остале Црнке повући на законску одговорност, и кад ће већ једанпут њихова „посебна мисија“ у Хрватском Загорју престати?

У Београду, 30 просинца 1933 г.

Народни посланици:

Др. Никола Никић с. р., Стјепан Ваљавец с. р., Ловро Кнежевић с. р., др. Иван Лончаревић с. р., др. Фрањо Грубер с. р.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Николе Никића и другова, народних посланика, на Претседника Министарског савета о петицији грађана Сремске Каменице.

Господине Претседниче,
Још у мјесецу просинцу прошле године примили смо од каменичких сељака писмо, чији очајни садржај овако гласи:

„Госп. Николи Никићу народном посланику.

Господине посланиче!

Пошто немамо поверења у нашег посланика г.

Бранка Аврамовића, молимо Вас да ово протестно писмо прочитате у Народној скупштини.

Господо народни посланици!

Читајући у новинама скупштинску дебату, о предлогу закона о физичком васпитању народа, ми се згражавамо и питамо се: О чему све неће Народна скупштина водити бригу и трошити време у ово

данашње тешко доба.

Г. Министар Ханжек и поједини народни посланици, истакли су у својим говорима, да ће предложени закон бити од велике користи народу, а особито сељаку. Ако Краљевска влада и Народна скупштина жели да помогне сељаку, кому је помоћ збиља нужна, нека се мане овакових закона, јер сељаку би био потребан један закон који би га заштитио од сувишних физичких напора, и свакодневног сувишног рада. Народна скупштина губи време дебатирајући о овом сувишном закону, а не обраћа пажњу, на какав начин органи Г. Министра финансија побиру порез од огоделог сељачког народа. Пореске власти безобзирно отимају од сељака и последњу пару, дижу му јастуке испод главе, односе му господарске справе и алате, одводе му јединога коња и кравицу, и све што се у кући нађе. Полицијске власти врше зулум над народом, глобе га за најмање ситнице, изазивају га, прете му батинама, хапсе без икаквог разлога. Ако Народна скупштина жели добро сељаку, нека што пре укине постојећи закон о употреби народне снаге, јер дотични закон какав је, требао би да се зове закон о упропашћивању народне снаге. Сељак се од раног пролећа до црне зиме савија под теретом свакодневног тјелесног рада, и дави се по пољским путевима у блату и глибу, а нико ни прстом не мрдне да му помогне. Али је он за то дужан по споменутом закону да оправља друмове за луксузне аутомобиле и тешке аутобусе, без обзира да ли се он тим друмовима служи или не. Истина је да су и сељаку потребни друмови, али треба донети закон по коме би терете за њихово издржавање спосили они који се тим друмовима највише служе. Краљевска Банска управа плаћа путаре који целу годину ништа не раде већ чекају да дође напаћени народ да му заповедају шта ће и колико ће радити, што је случај у Сремској Каменици, а свакако да није једини.

Поменути закон, и колико је добар у појединим тачкама, његове одредбе су изигране, и непримењују се, како он прописује.

Например, поменути закон предвидео је укидање свих малтарина и калдрмнина на државним и самоуправним путевима. Међутим и неки градови укинули су калдрмарине, док општина града Новог Сада упркос закону и околном сељачком народу наплаћује и данас. Поменути закон предвидео је одобравање путних одбора, међутим употребом народне снаге поверена је управним и полицијским властима. Овим законом сељачки народ је тешко погођен и тражи од Народне скупштине да

га што прије укине.

Краљевска влада спрема закон о раздужењу сељака. Питамо се, да ли има смисла доносити овај закон, који ће тобоже раздужити сељака, који је презадужен, док Господин Министар финансија задужује и оне који нису дужни. Значи гаси се кућа која је у пламену, а не обраћа се пажња на ону којој прети опасност да се запали. Не мислимо тиме рећи да овај закон није потребан, али би била прва Владина дужност да она раздужи сељаке од оних дугова, са којима га је она проти његове воље задужила, јер то је Кр. влада и обећала народу у оном прогласу, које га је пред изборе упутила народу, а то је обећала и Његовом Величанству Краљу у оној познатој Адреси, коју је упутила Његовом Величанству као одговор на Престолну беседу, а то исто је Његово Величанство Краљ и наредно и Кр. влади и Народној скупштини приликом отварања Парламента. Прије извесног времена донешен је закон о изједначењу пореза. Међутим нити у једној општини нису изједначени порези, а камо ли да може бити говора о изједначењу у целој држави.

Ми сви доле потписани молимо Народну скупштину и тражимо од ње, да се што прије позабави овим проблемима, јер су они свакако нужнији и потребнији сељачком народу него закон о физичком васпитању и други, слични закони.

Сремска Каменица, дана 19-XI-1933.

Милош Слобода, Марко Слобода, Андрија Слобода, Славко Салај, Карло Ави, Данило Ковачић, Фрања Унтермајер, Петар Висковић, Јосип Преведен, Ђуро Дитрић, Лука Хлађик, Михајло Хлађик, Мочај Мата, Јача Ђуро, Наја Преведен, Гаја Хорватиновић, Борош Миле, Никола Хорватиновић, Мирко Кузмановић, Хлађик Паја, Никола Шалај, Антун Хлађик, Гашпар Хлађик, Винко Хлађик, Станислав Хлађик, Фрања Висковић, Никола Преведен, Ђура Висковић, Павле Шалај, Камило Батори, Ђура Ченак, Марко Чермак, Игњат Мочај, Винко Нидрленић, Марко Мочај, Тлојз Висковић, Ђура Згомба, Лазара Рац, Томислав Висковић, Винко Керкер, Фрања Рат, Фрања Франц.

Усвајајући у свему ове нада све корисне сељачке предлоге молимо Вас, да нам на ову интерпелацију у Народној скупштини одговорите:

Да ли сте и Ви с Кр. Владом вољни одмах без икаквог изговора, с нама примити ове хитне и нужне сељачке реформе?

Народни посланици:

Др. Никола Никић с. р., Стјепан Ваљавец с. р., Ловро Кнежевић с. р., др. Фрањо Грубер с. р., др. Иван Лончаревић с. р.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Људевита Ауера, народног посланика, на Министра финансија и Министра шума и рудника о тешком стању земљишних заједница.

Господине Министре,

Наше земљишне заједнице, које претстављају наша највећа колективна народна господарства, налазе се у тешком стању. Пореске власти провеле су

секвестрацију прихода код многих земљишних заједница ради пореских заостатака. Тачним испитивањем утврђено је, да за пореске заостатке није крива немарност управа појединих земљишних за-

једница, него да је томе узрок фактична немогућност плаћања.

Да наведемо само неке примере:

Земљишна заједница Лекеник имаде 481 ха шума, на које плаћа 10563— динара државне порезе. Државни порези, бановински прирез и општински намет износи 36— динара 80 пара по 1 ха, што чини на споменутој површину 17.702— дин. Свеукупна вредност свих годишњих прихода из тих шума износи 19.200— дин. Према томе 92% свих прихода шума ове земљишне заједнице отпада на јавне даће.

Земљишна заједница Кратечко имаде 123 ха шума, на које плаћа 4.616— дин. државне порезе. Државни порези, бановински прирез и општински намет износи 65.70 дин. по 1 ха, што чини на споменутој површину 8098— дин. Свеукупна вредност свих годишњих прихода из тих шума износи 7.390 дин. Према томе 109% свих прихода шума ове земљишне заједнице отпада на јавне даће.

Земљишна заједница Гушће имаде 168 ха шума, на које плаћа 5.934— дин. државне порезе. Државни порези, бановински прирез и општински намет износи 58.30 динара по 1 ха, што чини на споменутој површину 9.799— дин. Свеукупна вредност свих годишњих прихода из тих шума износи 10.080.— дин. Према томе 97% свих прихода шума ове земљишне заједнице отпада на јавне даће.

Земљишна заједница Палањек имаде 2.936 ха шума, на које плаћа 125.106— дин. државне порезе. Државни порез, бановински прирез и општински намет износи 60.20 дин. по 1 ха, што чини на споменутој површину 176.643— дин. Свеукупна вредност свих годишњих прихода шума ове земљишне заједнице отпада на јавне даће.

Земљишна заједница Мартинска Вес имаде 927 ха шума, на које плаћа 40.621— дин. државне порезе. Државни порез, бановински прирез и општински намет износи 66— дин. по 1 ха, што чини на споменутој површину 61.501— дин. Свеукупна вредност свих годишњих прихода тих шума износи 55.620 динара. Према томе 110% свих прихода шума ове земљишне заједнице отпада на јавне даће.

Није то случај само у Сисачком срезу. Таково је стање и у многим другим срезovima. Примера ради да наведем неке земљишне заједнице из суседног Среза кутиноског.

Земљишна заједница Лудина имаде 795 ха шума, на које плаћа 38.381— дин. државне порезе. Државни порез, бановински прирез и општински намет износи 70.— дин. по 1 ха, што чини на споменутој површину 56.443— дин. Свеукупна вредност годишњих прихода из тих шума износи 45.000.— дин. Према томе 125% свих прихода шума ове земљишне заједнице отпада на јавне даће.

Земљишна заједница Кутина имаде 269 ха шума на које плаћа 4.898— дин. државне порезе. Државни порез, бановински прирез и општински намет износи 40.20.— дин. по 1 ха, што чини на споменутој површину 10.814— дин. Свеукупна вредност свих годишњих прихода из тих шума износи 12.105.— дин. Према томе 89% свих прихода шума ове земљишне заједнице отпада на јавне даће.

Од год. 1929 износи годишње државне дажбине за шуме земљишних заједница равно три пута више него у год. 1928. Продукти, односно дрво, које шума даје, вредили су год. 1933 5—6 пута мање него у год. 1928, из чега следи да је оптерећење на јавним даћама фактично у год. 1933 до 20 пута веће него у год. 1928.

Осим јавних даћа постоје и други издатци, који падају на терет земљишних заједница. Овамо спадају тропикови чувања шума, управе шума, подизање шума, који издатци, сведени на минимум, апсорбирају 60% од бруто прихода у год. 1933. Ако то додамо издатцима за јавне дажбине, добијемо да земљишне заједнице плаћају до 150% од својих бруто прихода. Није чудо, да су данас земљишне заједнице презадужене и да су у огромном заостатку са порезима.

Овакво тешко стање траје већ четири године, па није чудо, да су ова огромна наша колективна народна господарства на рубу пропасти, те да је потребна хитна помоћ.

Помоћ би требала да се састоји у следећем:

1 — Да се отплата пореских дуговања до конца године 1933 раздели барем на 10 година безкамерно.

2 — Да се за све шумске брањевине до 20 година старости, као и за све шумске чистине, које нису старије од три године, уопће не наплаћују никакви порези ни дажбине.

3 — Да се на некретнице земљишних заједница уопће не наплаћују допунске таксе, јер наше земљишне заједнице нису никаква властелинства, него су то заправо господарске задруге са посебним именом и засебним законом.

Уверен, да ћете Господине Министре, увидети оправданост изнешених захтева, по којима се могу сачувати наше земљишне заједнице од пропасти, молим Вас, да изволите преко својих стручних органа ово питање дати проучити, и затим у Народној скупштини одговорити.

Изволите примити, Господине Министре, израз поштовања

5 фебруара 1934 год.

Београд.

Др. Људевит Ауер с. р.
народни посланик.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Драгутина Перка и другога, народних посланика, на Министра саобраћаја о четвртој Балканској конференцији у Солуну.

По вестима разних новина засједала је IV новембра у Солуну и завршила свој посао најбољим успехом.

Сви највећи београдски и страни листови до- нијели су кашње детаљније вијести о тим успјеси- ма, међу којима се налази и поразна вијест о за- кључку пленарне конференције у Солуну дана 10 новембра т. г.

Ова поразна вијест објављена је под насло- вом „Примљење резолуције” и гласи дословце о- вако:

Исто тако конференција је на својој пленар- ној сједници једнодушно усвојила као хитно пред- лог о непосредној жељезничкој вези између Грч- ке, Бугарске и Румуније и то изградњом жељез- ничке пруге нормалног колосека Сидеро-Кастро- Дупница- и дунавског моста између Бугарске и Румуније.

Ако ове две тачке резолуције задиру најнепо- вољније у саобраћајну политику наше државе пот- пуним мимоилажењем нашег територија код ута- начења тако важне везе каква је веза из Румунске ка Егејском мору и мост преко Дунава у Доњем његовом току, — и како оваковим решењем пот- пуно губи наша Краљевина најдрагоценију еко- номску, саобраћајну и стратeгиску артерију, — можда за вечна времена, то ми је част замолити да ми Господин Министар саобраћаја изволи у пр- вој наредној скупштини усмено одговорити на сле- дећу

ИНТЕРПЕЛАЦИЈУ

1 — Је ли господин Министар саобраћаја, — кому је прва дужност да води велику државничку саобраћајну политику — дао по својем изаслани- ку у нашој националној групи за Балканску кон- ференцију сагласност или пристанак да се игнори- ше југословенски териториј код успоставе нове жељезничке везе „Румунска-Егеј”?

2 — Је ли господин Министар споразуман био тиме, да се велики мост на Доњем Дунаву гради изван наше земље и тиме онемогући за дуге де- ценије непосредни саобраћај између Румунске ни- зине и наше Краљевине као директно најкраће ве- зе Букурешта са Београдом?

3 — Када је господин Министар из статуса Са- обраћајног Министарства одредио у нашу нацио- налну групу као свог опуномоћеног заступника на ову важну Балканску конференцију и са каквим га је инструкцијама послао у Солун, — кад је могуће било да се на пленарној седници 10 новембра у Со- луну једнодушно т. ј. са свим гласовима (пер акла-

мационом) усвоји предлог тако штетан по нашу државну политику?

4 — Тко носи одговорност за овако крупни не- успјех наше саобраћајне политике на Балканском Полуострву?

5 — Што намјерава господин Министар подuze- ти да се поправи грешка или пропуст наше деле- гације на споменутој Балканској конференцији, а да се веза Балканских земаља изведе повољно по нашу земљу?

6 — Што намјерава господин Министар преду- зети да мост преко доњег Дунава буде израђен прије између Румунске и Југославије, а не првен- ствено између Румуније и Бугарске?

Тај наш захтјев мора се и за то остварити, јер је сад у питању и велики пројекат жељезничке ве- зе „Дунав-Адрија” односно пројекат т. зв. Транс- балканске пруге као и пројекат пруге 45 тог упо- редника Бордо-Лион-Милано-Трст-Јубљана-За- грeб-Београд-Пожаревац-Кучево-Мост на Дунаву- Букурешт-Одеса, ради којег пројекта је баш сада- њи Министар саобраћаја већ дао у грађење под велико тешким финансијским условима и уз ог- ромне трошкове три жељезничке пруге (Пожаре- вац-Кучево и Куршумлија-Приштина и Приштина- Пећ) а дао их је израдити у сигурној претпостав- ци да ће нови велики дунавски мост спајати Ру- мунску са Југославијом и даље са Адријом када се изгради жељезничка пруга Дунав-Адрија, и Дунав- Кучево-Пожаревац-Београд.

Речене три пруге саме су по себи нерентабил- не и непотребне и добивају тек значење као дело- ви велике Трансбалканске линије Дунав-Адрија и Београд-Букурешт, дочим као локалне пруге не- вриједе ни $\frac{1}{4}$ онога, што је за њих утрошено, јер постају безначајне без изградње дунавског моста у Југославији.

Ради велике важности по државне наше инте- ресе и ради тога што је IV Балканска конференци- ја усвојила хитност по тим нама штетним питањима и тражим за ову интерпелацију хитност и пр- венство испред раније поднесених интерпелација.

Примите Господине Министре израз нашег по- штовања.

Београд, 2 децембра 1933 г.

Народни посланици:

др. Стјепан Бачић с. р., др. Милан Метикош с. р., Перко В. Драгутин с. р., Светислав Хођера с. р., Влад. Ст. Крстић с. р., Јосип Стажић с. р.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Стјепана Бачића, народног посланика, на Министра правде о огласним пристојбама „Народних новина” у Загребу.

Господине Министре,
Прописима овршног реда хрватског грађанског парбеног поступка у грађанским парницама; као и кашњим овршним новелама, који су прописи још увек на снази у подручју Апелационог суда у За- гребу, мора се свака овршна дражба некретнина

(присилна продаја) три месеца унапред три пута огласити у „Службеним новинама”. Неодржавање тог прописа имаде за последицу ништинину у драж- беном поступку и поништење истога.

Прописи ти данас су непрактични и неправедни, али су до ступања на снагу новог извршног поступ-

ка, новог г. п. п. позитивни закон.

Те „Службене новине“ — у којима се ово оглашавање вршило — биле су „Народне новине“ као службено гласило бив. Краљевске земаљске владе Хрватске и Славоније, а данас су Краљевске Бановинске управе Савске бановине.

Све до бановања г. др. Иве Петровића, ово је оглашивање било и ако скупо — али ипак сношљиво — али откако је садањи Бан г. др. Иво Перовић овај службени лист претворио у политички дневник, покупило је оглашавање скоро до немогућности, јер се повишним ставкама подмирују нови издатци за политички дио листа.

На тај начин оглас, који у другим приватним новинама стоји 30—40 дође у „Народним новинама“ 1000—1200 дин. дакле своте које значе присилно оптерећење интересаната — а услед чега се намерно поскупљује овршни поступак на терет економски пропалих и слабих, тим више, што до оваквих дражба дакле и оглашивања услед ригорозног формализма судова долази и по више пута.

Кад би те ужасне огласне пристојбе погађале економски јаке, била би ствар — и ако недопуштена у правој држави — бар разумљиво.

Али у пракси оне погађају баш оне економски најслабије и најбједније у толикој мјери, да је тиме практично онемогућено ислеђење т. ј. вршење њихових овршних права — да су стављени ван закона. Услед страшне економске кризе било је Народно претставништво присиљено, да водећи бригу о томе, пружи заштиту економски страдалима задуженим земљорадницима Законом о заштити земљорадника.

Но, од те заштите односно последица исте са правом су изузети старијим као и новим одредбама: сеоске занатлије, сеоски трговци живежним намирницама до извјесне суме, радници и намјештеници за своје плаће те коначно сви они, који потражују алиментације за голи живот и уздржавање (зако-

нита и незаконита дјеца, растављене супруге, матери и т. д.).

Нема сумње, да се тим најбједнијима мора дати законска и практична могућност да своја права, ма и дражном некретнина дужника остваре — а јасно је, да ти најбједнији у Савској бановини ту законску теоретску могућност имаду — али практичне немају услед таквих пристојби, које се морају плаћати унапријед и у готовом.

Од тог плаћања унапријед и у готовом не ослобођавају их нити увјерења о сиромашном стању.

Имадемо, дакле, у држави подручје, у којем за најбједније не постоји могућност, да остваре своја законска потраживања.

Молим Вас с тога, Господине Министре, да ми одговорите у Народној скупштини:

1 — Да ли је Вама као врховном чувару закона и правде познато, да „Народне новине“ службени лист Краљевске банске управе Савске бановине наплаћују за оглашивање судских извршних решења огромне пристојбе без разлика свих интересаната, који су по постојећим прописима дужни те дражбене одлуке у тим новинама оглашавати.

2 — Да ли сте вољни подузети кораке а у споразуму са г. Министром унутрашњих дела, да се пристојбе сведу на разумну и могућу мјеру.

3 — Да ли сте вољни подузети кораке у споразуму са г. Министром унутрашњих дела, да Краљевска управа Савске бановине за оглашивање у „Народним новинама“ призна уверење о сиромашном стању, те лицима, којима су то стање судови признали, ове пристојби предујми, те их убере накнадно након утјеравања потраживања од дужника на начин, како се то практикује са судским таксама.

Изволите примити уверење мог особитог поштовања.

Др. Стјепан Бачић с. р.
народни посланик.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Николе Кешељевића, народног посланика, на Министра шума и рудника о поступцима у руднику угља код Мостара.

Господине Министре,

Недавно је рудник угља код Мостара добио велику поруџбину за испоруку угља, те је врло тешко отаљавао ту поруџбину и поред најинтензивнијег рада. Управа рудника натерала је раднике да раде по десет-дванаест часова дневно и ако је по закону радно време означено са осам сати. Услови рада су били тако тешки да су радници, пошто су цео дан радили без прекида, а само се ноћу одмарали, да су ти исти радници били принуђени после седмодневног тако тешког рада без и секунде одмора напусте посао, али су претходно молили да се промени систем рада тим пре, што према уговору Радничке коморе и Дирекције рудника радно је време означено са осам сати а за сваки прековремени рад да се мора доплаћивати. Дирекција се на те њихове захтеве није обазирала, исто тако

као што се није обазирала ни на уговор са Радничком комором нити на договор са претставницима радника, и што је још горе, Фазим Угљен изгрдно је раднике да су штрајкачи и комунисти. Револтирани са таквим поступцима и тиме што им Дирекција рудника није плаћала прековремени рад, радници су хтели мирно да напусте рудник. Међутим, тај исти инжињер није им дозволио да из рудника изађу дизалицом него је наредио да изађу кроз једно напуштено окно, кроз које је пролаз апсолутно забрањен и кажњив глобом, јер је то окно неосигурано и неограђено а дугачко је преко два километра. 120 људи морало је, газећи воду до колена, по цену опасности за живот да прође тај пут. Како је тај инжињер, Фазим Угљен, и сам увиђао да је вршио незаконите поступке, то је четири-пет радника, којима је био рекао да их от-

пушта, поново примио.

Из тачних обавештења која сам о тој ствари добио, све те раднике највише је увредило то, што им је тај инжињер рекао да ће их прогласити штрајкачима и комунистима. Међутим, међу тим радницима има много старих и честитих сељака из Гацка и Невесиња, који уопште незнају шта то значи, па су чак заједнички решили да се жале суду због клевете. Сем тога међу њима има и такових који по седам чланова породице изгубише у ратовима за ослобођење, и других, који су се борили као добровољци, па су и одликовани за храброст. Сем тога радници се жале да је повређен уговор, који нису имали право да нарушавају ни они ни Дирекција рудника, а најмање је имала право да их натерује на прековремени рад а да им за то не даје никакве награде.

Господине Министре, данас када је незапосленост тако велика, да имамо око 200.000 незапо-

слених радника у нашој земљи, било би неопходно потребно непродужавати радно време а још нарочито кад је то уговором потврђено, него натерати предузећа да радно време снизе и успле што већи број радника а према оним предузећима која поступају друкчије предузети најстрожије и најенергичније мере.

Молим Вас да такве мере предузмете и у мостарском руднику и то без икаквих штетних последица за раднике, који су без и најмање своје кривице били принуђени да напусте рад.

Како су оваква питања у данашње време незапосленост најхитније природе, то молим хитност за ову интерпелацију.

Београд, 13. јануара 1934 године.

Др. Никола Кешелевић с. р.
народни посланик.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Милоша Драговића, народног посланика, на Министра унутрашњих послова о незаконитом раду начелника Среза грачаничког.

Господине Министре,

На општинским изборима обављеним 15 октобра 1933 године у општини Девет Југовића, Среза грачаничког победила је листа Буде Орлића, насељеника из Милошева, противу листе једнога Арнаутина. Како се среском начелнику Јовановићу није свидео изабрани Орлић он је предузео мере и изборе поништио код Управног суда а Орлића није у дужност уводио.

Накнадни избори у овој општини обављени су 31 децембра 1933 године. — На тим т. зв. изборима, срески начелник је послао око 45 жандарма и градских стражара са полицијским писарима Среза грачаничког г. г. Новаковићем, Николићем и Андријевићем. — Г. г. полицијски писари са жандармима посели су прилазе селу Девет Југовића, где се избор обављао и претходно испитивали грађане, који су ишли на биралиште, за кога ће да гласају. — Сваки онај ко је рекао да ће да гласа за Буду Орлића био је враћен кући. — Људи су нашли излаза из овакво несрећнога рада тим што су лагали да буду пропуштени у бирачку собу. — На вратима бирачке собе била су такође два жандарма или нарочито постављена лица, која су испитивала бираче за кога ће да гласају. — Ко је рекао да ће да гласа за Буду Орлића био је враћен. — Онај добри а несрећни свет и овде је пролазио са лукавством.

Бирачки одбор коме је био претседник Ново Митровић, учитељ у Милошеву, видећи да ће и поред свих мера предострожности можда проћи Орлић, вероватно по налогу среског начелника, прибегао је очитоме незакону и неморалном поступку на тај начин, што је свакога бирача, који је ушао у бирачку салу претходно питао за кога ће да гласа. — Ако је бирач изјавио да ће гласати за Орлића, он је брзо превртао бирачки списак и саопштавао бирачу да нема права да гласа, јер није у бирачкој спи-

ску. Када му је Орлић као претседник своје листе рекао да не враћа људе, јер су они уписани у спискове и да су они пре 2 месеца гласали, г. Ново Митровић у својству претседника бирачког одбора позвао жандарме и избадио из бирачке сале Орлића. То је исто учинио и са његовим замеником.

Кад су грађани видели ово безаконје органа власти и бирачког одбора, њих око 300 на броју пошло је корпоративно у Приштину да се жали. — Кад је срески начелник сазнао ово, одмах је наредио да им заостали део у Приштини жандарма и градских стражара спречи приступ у Приштину. — Ипак су људи успели да дођу у Приштину.

Полицијски писари и жандарми отишли су у селу општине Девет Југовића 28 децембра и вратили се 31-ХИ-1933 год. у 22 часа.

Ово је само бледа слика онога безаконја које срески начелник Среза грачаничког чини.

На основу изложенога част ми је поставити Вам, Господине Министре следећа питања:

1 — Је ли Вам познат противузакони рад г. Живојина Јовановића, среског начелника, Среза грачаничког, који чини у својој званичној дужности не само приликом општинских избора, него и у редовним пословима?

2 — Је ли Вам познато да против Јовановића има највише тужби од свих среских начелника у Вардарској бановини?

3 — Је ли Вам познато да народ Среза грачаничког живи као у којој окупираној зони а не у својој слободној држави?

4 — Јесу ли Вам познате радње Јовановића Живојина поводом општинских избора у општини Девет Југовића?

5 — Јесте ли вољни примити анкету Народне скупштине која би на лицу места испитала све политич-

ко пословање Јовановића Живојина, који воли да се говори о томе, како сте Ви, Господине Министре, његов кум и да му се ништа не може?

6 — Јестеливољни наредити истрагу противу рада остале г. г. полицијских писара и одговорнога командира или водника жандарма, који су на дан 31 децембра 1933 године били на територији општине Девет Југовића и недопуштено агитовали за једну листу.

Молим да ми на ову интерпелацију изволите од-

говорити усмено у Народној скупштини.

За ову интерпелацију тражим хитност и првенство од осталих.

24 јануара 1934 год.

Београд.

Интерпелант,
Милош П. Драговић с. р.
народни посланик.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Милоша П. Драговића, народног посланика, на Министра унутрашњих послова о поступку општинског бележника у Чоки.

Господине Министре,

Општински бележник у Чоки, Среза новокањичког, бановине Дунавске, г. Антоновић вршећи своју дужност наметнуту постојећим законима и расписима, злоупотребљава дато му поверење и свој положај тиме, што у извештајима о стању ствари и кретању на општинској територији подноси неистините извештаје и употребљава такве изразе, да се из њих може закључити оно, што у ствари није било нити може бити.

Тако је једним својим извештајем окатегорисао рад источно-православног пароха у Чоки г. Лазара Арскиног, свештеника, да буни народ, ради неког његовог рада око доделивања аграрне земље интересентима православне вере.

Разумљиво је да један православи свештеник треба и мора да води рачуна и да буде вођа оправданим захтевима своје пастве, али то није никаква буна, нити потстрекавање на буну, јер је, барем, православно свештенство до данас високо ценило свој свештенички позив и стално га паралелисало са државним и националним интересима.

Најблаже речено г. Антоновић, општински бележник, својим актима и злонамерном садржином својих извештаја не врши своју дужност онако како му закон прописује и расписи наређују, већ врши просту денунцијацију у колико се тиче случаја овог свештеника.

Са изнебога част ми је молити Вас, Господине Министре, да ми изволите одговорити на следећа

питања:

1 — Је ли Вам овај и овакав рад општинског бележника у Чоки г. Антоновића познат?

2 — Јесте ли вољни наредити најстрожију истрагу за овакав рад?

3 — Јесте ли вољни онемогућити овакве радње, барем, општинским бележницима односно општинским деловођама, да се једанпут за свагда уразуме да немају права да денунцирају свештенике признатих вероисповести?

4 — Јесте ли вољни наредити да се само због овога поступка и начина рада г. Антоновића он одмах суспендује од дужности, а да се право надзора над личним политичким радом свештенства остави одговорним политичко-управним органима, јер није никакав интерес да се углед свештенства толико угрожава надзором општинских управа и њених службеника.

Молим да ми на ову интерпелацију изволите усмено одговорити у Народној скупштини.

С обзиром на деликатност овога питања за ову интерпелацију тражим хитности првенство, што ћу образложити у Народној скупштини.

Изволите, Господине Министре, примити уверење о мом особитом поштовању.

Београд, 1 фебруара 1934 године.

Милош П. Драговић с. р.
народни посланик.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Стјепана Бачића, народног посланика на Министра социјалне политике и народног здравља о успелењу страних радника у нашој индустрији и трговини.

Господине Министре,

Светска тешка економска криза одразује се у надраг неколико година и у нашој домовини је она задобила најгоре форме код неуспелности наших

мануелних и интелектуалних радника.

Познато је јавности да су специјално наши мануелни радници, по свршетку светског рата одиштили на зараду у Америку, Француску, Белгију и

Немачку:

Прва је Америка односно удружене државе па затим и остале америчке државе почеле систематски спречавати нашу емиграцију и усељавање наших радника а затим је и Француска као и Белгија након обављених репарација својих ратом опустошених крајева наше радништво упутила преко границе, тако да данас имадемо једино од свих земаља у Белгији остатак нашег радништва код рударских подuzeћа оних најниже врсте за обављање најтежих и животу и здрављу погибелних послова.

Практично дакле не постоји данас ни једна земаља, прама којој би ми у погледу упосливања иностраног радништва требали имати каквих обзира познатих под стручним именом: »реципроцитета«.

Успркос оваквог стања ствари, како оно данас постоји, наша се социјална политика још увек превисше и без разлога води начелом реципроцитета и то баш за оне државе, у које наше радништво никада на зараду ишло није.

У нашим трговачким подuzeћима, у нашим т. зв. национализованим индустријама упослено је јоште ванредно много не само стручних и интелектуалних радника, већ чак и мануелних све под изликом некакве специјалне стручне спреме, под изликом реципроцитета или политичких пријатељских односа са државама, из којих потичу ти радници.

Мени су специјално познате прилике у Орославној Текстилној индустрији Среза стубичког утворницама „Преслица“ д. д., творница вунених тканина д. д., и »Иванчица« д. д. у којим творницама још увек имаде страних држављана, директора, мајстора и квалификованих радника, који су страни држављани, пољски, немачки и аустријски па чак и мађарски.

Ови намештеници имали су пред десетак година задаћу, да школују и оспособе домаће квалификоване силе у текстилној струци.

То су они у пуној мери и постигли, те данас имадемо домаћих квалификованих радника и мајстора као и канцеларијских сила, који су без посла и намештења, а могли би у пуном опсегу стране раднике надоместити.

Мора се уважити и чињеница, да ти страни мајстори добивају високе месечне гаже, па док један наш квалификовани радник имаде месечни доходак од 600—800 динара, мајстор од 800—1000, у исто време имају страни мајстори месечне плате од 10 па и више хиљада динара, што све иде на штету наше народне приреде.

Како је незапосленост нашег радништва постало једно горуће социјално питање и како наша такозвана национализована индустрија и онако ужива много привилегија, слободан сам Вас, Господине Министре, замолити, да ми на следећој седници Народне скупштине усмено одговорите на следеће:

1 — Дали Вам је Господине Министре, познато, да у нашој великој трговини и индустрији јоште увек имаде беспотребно запослених страних радника, намештеника, који имаду дозволу упослења надлежних власти, док истодобно наши домаћи радници упослења код тих подuzeћа наћи не могу?

2 — Дали Вам је познато, да такво стање влада посебице у текстилној индустрији у месту Орослављу Срез доњо-стубички?

3 — Што каните подузети, да се том стању учини крај?

Изволите, Господине Министре, примити уверење мога одличног поштовања.

9 децембра 1933 год.

Београд.

Др. Стјепан Бачић с. р.
народни посланик.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Стјепана Бачића, народног посланика, на Министра финансија о издавању уверења о сиромашном стању.

Господине Министре,

Основ напретка сваке културне и правне државе јесте могућност, да сваки грађанин долази лако и без икаквих запрека до заштите својих праведних и законских интереса и права.

Ако су већ стари Римљани казали: Јуститија фундаментум регнорум”, поготово важи ова девиза за Југословенски народ, који је у народној песми дао сентенцу своје душе у девизи: „Правда држи и земљу и градове”.

У истину је наш Југословенски народ у свим својим деловима дубоко правдољубив, па је питање заштите његових имовинских и јавних права не само питање економско, како је то у другим државама и народима, већ и питање личне части.

Стога би наша држава требала усвојити тај принцип у свом правосуђу, те то правосуђе учинити сваком грађанину приступачним, т. ј. потпуно бесплатним за грађане.

Кад се међутим из фискалних разлога то на-

чело у правосуђу није могло прихватити, ипак је и пријашњи закон о таксама, нови грађански парнички поступак, као и нови таксени закон у грађанским парницама и судским таксама прихватио начело опроста свију државних такса за лица сиромашна, која су принуђена да траже судску заштиту својих интереса и права.

И сам текст тих законских прописа као и интенција законодавца, била је код тога примена правичности и широкогрудности па се за издавање уверења о сиромашном стању није увео никакви цензус већ индивидуална оцена сиромашног лица односно његовог правног спора по општинским органима, те судским властима.

Међутим, од новијег времена код издавања таквих сиромашних уверења завела се је једна и духу и слову закону противна пракса. Не знам по чијем наређењу почели су општински органи код издавања ових уверења завађати поновно цензус и то у разним општинама разна а подједнако након тако издатог уверења захтева се, да то увере-

ње не буде по пореској управи односно општине односног територија. Оваква пракса потпуно изиграва интенцију законодавца и у пракси сиромашним лицима онемогућава вршење заштите њихових права, дакле погађа осетљиво баш оне наше суграђане, који те заштите највише требају, а то изазива револт грађана против државе, који није никоме потребан у временима данашње економске и духовне кризе.

Услед знатног повишења земљарине повишен је и порески цензус сваког и малог поседника, па стога практично нико не може ни доћи до уверења о сиромашном стању, ако се увиди ма и какви цензус, као мерило сиромаштва.

Осим тога потврђивање тих уверења по Пореским управама скопчано је са толиким путовањем, губитком времена и трошком, да сиромашно лице тај трошак и не може издржати, и уверење наравно и не тражи под тим условима. Пореске управе наине специјално украјевима бив. Хрватске и Славоније не налазе се често у седишту среза односно суда већ изван у већим градовима у центрима, а то је често у великој удаљености.

Молим Вас стога, Господине Министре, да ми

усмено у наредној седници Народне скупштине изволите одговорити на следећа питања:

1) Да ли Вам је познато, да се код издавања уверења о сиромашном стању ради отпуста државних такса у споровима код судова увађа пракса, да се та уверења издају само лицима испод извесног и то разног пореског цензуса, те да се по врх тога та уверења морају оверавати потпуно без икакве потребе (пошто општине воде своје пореске књиге) код Пореских управа односног територија?

2) По чијем је наређењу уведена та пракса, која је противна законским прописима и осетљиво убија морал у народу, а погађа сиромашне грађане?

3) Што мислите учинити да таква пракса престане и да се односни законски прописи строго врше?

Примите, Господине Министре, и овом приликом израз мога особитог поштовања.

Др. Стјепан Бачић с. р.
народни посланик.

Београд, 9 децембра 1933 године

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Стјепана Бачића, народног посланика, на Министра социјалне политике и народног здравља о тешким приликама радништва Орославских текстилних фабрика.

Господине Министре,

Наш је народ, без разлике племена и класе, са разумијевањем и одушевљењем прихватио све покушаје подизања индустрије, надајући се да ће та наша национална индустрија дати земљи не само сигурност у погледу народне одбране у војном смислу, већ побољшати привредну структуру и националну привреду државе, а уједно помоћи решавању социјалних проблема у пасивним и ненапученим крајевима.

Тако је и наш сељачки народ у Срезу доњостубичком у месту Орославље, као једном од најнапученијих крајева ове државе са разумијевањем и одушевљењем дочекао оснивање текстилних творница у месту Орославље, јер се надао наћи у тим творницама зараде за вишак свог пучанства, те дићи уопће свој врло ниски стандарт живота.

Примајући из народа данас управо поразне притужбе и критике стања у тим творницама дошао сам до увјерења да је то стање неодрживо и да је обзиром на више националне интересе та индустрија више штетна него корисна.

1) Те творнице упослују много страних мајстора са високом платама, док су домаћи мајстори отпуштени и незапослени, што је предмет моје посебне интерпелације;

2) Те творнице плаћају женске раднице тако мизерно, да оне прама предоченим им исплатним списковима сваких 14 дана примају између 120 до 156 динара или мјесечно максимум 312 динара. Мушки радници долазе мјесечно до највише 350 до 400 динара, а квалифицирани радници до нај-

више 600 динара. Све је то плата од које тај радник не може ни живјети ни умријети, а са којом се тај радник мора задовољити и може издржати једино из тог разлога, јер су то све дјеца сељачких фамилија из мјеста и околине, који се код куће хране, а ту плаћу потроше лако на одијевање и мале ситне личне издатке.

На тај начин село издржава у погледу стана и хране ове раднике тако, да околно сељаштво не само да није од постојања тих творница ништа профитирало, већ је било присиљено систематски да се задужи и да се господарства запусте, пошто сва млада радна снага одилази у фабрику.

3) Ово радништво је до крајности израбљивано и исцрпљивано од управе тих фабрика. Имаде много малолетних лица, запослених, која по закону не би смела бити запослена. Многа лица раде преко одређеног радног времена од осам сати и кроз двије тако зване шихте, а да за то не добивају никакву већу награду;

4) Управе тих творница нису се побринуле за хигијенске просторије и хигијенске уређаје, тако да радници бораве и раде у загушљивим смрадним и нехигијенским фабричним просторијама, а чак и незаштићеним уређајима заштитним од несрећа код манипулација погледом стројева, тако да долази често до несрећа.

Ове прилике, с једне стране слаба исхрана и плаћа, с друге стране малолетност и прековремен рад, а с треће стране нехигијенске просторије проузрокују, да је цијела та млада генерација захваћена управо епидемички туберкулозом, која се

пренаша онда даље у села.

За неколико година ми ћемо мјесто генерације здравих, за живот способних људи имати генерацију закржљалу болесну и дегенерисану, а да тај народ није постигао као неку протувредност нити никаквог економског благостања.

Овај крај наше домовине, нао сиромашан, давао је здраве колонисте; стварао је својом плодношћу људски материјал за насељивање дјецом мање плодних крајева и на тај начин допринашао здравој популацији нашег народа.

Ове индустрије докрајчиће то стање, на штету наше народне будућности.

Молим Вас с тога, Господине Министре, да ми на следећој седници Народне скупштине изволите одговорити:

1) Да ли су Вам, Господине Министре, познати радни и платни увјети у Орославној текстилној индустрији у творници „Преслица“ д.д. „Орославска индустрија вунених тканина“ те „Иванчица“ д.д. у Орославу?

2) Да ли су Вам познате хигијенске прилике као и сигурносне прилике ових творница?

3) Што каните путем Ваших подручних органа учинити, да се те прилике побољшају и да се радништву осигура достојан људски живот?

Примите уверење мога поштовања.

9 XII 1933 г.

Београд.

Др. Стјепан Бачић с. р.
народни посланик.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Милоша Драговића, народног посланика, на Мини стра унутрашњих послова о самовољном раду начелника Среза грачаничког.

Господине Министре,

Није први случај да сте о овој личности обавештавани и писменим доставама и тужбама, па и приватним жалбама усменим. Није први пут да овај човек, као средски начелник, чини злоупотребе у својој званичној дужности и тим својим поступцима наноси материјалне штете приватним грађанима. Није први случај, да малтретира људе, које он хоће.

Министарство просвете било је преместило г. Богића Ђукића са његовом супругом учитељицом из Новог Рујца у село Слиново истога среза, а на њихова места довели мужа и жену учитеље из Слинова. Након испитаног случаја и мотива за овај премештај, а и на предлог Краљевске банске управе Вардарске бановине овај је премештај поништен и о томе издато саопштење у званичној форми средском начелнику у Приштини да не врши пресије за увођење и разрешавање дужности до даље наредбе.

Али, по својим старим навикама и методама, господин Живојин Јовановић не бира сретства и овом приликом да изигра наредбе и да претпостављене стави пред свршен чин. Тако је и у овом случају учитеља из Слинова упутио да неизоставно одмах прими дужност, што је овај у два маха покушавао не обазирјући се да ли његови поступци имају законску подлогу или не. Чак је овај учитељ последњи пут водио у своме друштву чланове општинске управе из Липња и наоружане пандуре исте општине да присили свога колегу у Новом Рујцу да му дужност преда. Уверен сам да је ово све рађено по налогу и упуствима средског начелника, јер је то његов специјалитет, пошто у држави до данас полицијска власт на ни општинске нису вршиле смену учитеља.

Поводом овога слободан сам Господине Министре, поставити Вам следећа питања:

1) Је ли Вам познат рад пун самовоље и незаконитости Живојина Јовановића, средског начелника у Приштини;

2) Јесте ли вољни и поред свих досадашњих тужби и достава да и даље толерирате све његове радње;

3) Имате ли намеру да једанпут пресечете са самовољним поступцима овога човека.

4) Јесте ли вољни наредити најстрожију истрагу против његовога рада, пошто га претходно суспендујете од дужности, јер док је он на томе положају Ви право стање његових машинација не можете никада знати;

5) Јесте ли вољни примити анкету Народне скупштине да испита све његове радње и машинације, да би се онај народ на територији Среза грачаничког уверио да у овој земљи има правде и законитости, а не да је закон и његове одредбе прђија једнога средског начелника.

Молим Вас, Господине Министре, да ми на ову интерпелацију изволите усмено одговорити у Народној скупштини.

С обзиром на изложене чињенице и тежину коју има за последицу овај и овакав рад једнога државнога функционера за ову интерпелацију тражим хитност и првенство, што ћу усмено образложити у Народној скупштини.

Изволите, Господине Министре, примити уверење о моме особитом поштовању.

Београд, 2 фебруара 1934 године

Милош П. Драговић с. р.
народни посланик.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Милоша Драговића, народног посланика, на Министра унутрашњих послова о поступку начелника среза у Вел. Кикинди.

Господине Министре,

За 28 јануар т. г. пријавио сам збор Југословенске народне странке у Падеју, Општина падејска, Срез вел. кикиндски.

Кад сам у заказано време дошао у место где треба збор одржати саопштено ми је од стране Месне организације да је збор забрањен. Отишао сам код бележника г. Славка Мањулова и питао за разлог овој забрани.

У општини сам прочитао акт којим ми је овај наш збор забрањен. У томе акту наводи се као разлог, да је збор забрањен из бојазни да не би дошло до нереди на јавном месту. Други разлог јесте да је кафана у којој је збор требао бити одржан затворена још јула месеца прошле године.

Ја, као пријављивач збора, нисам био обавештен о овој забрани, нити сам ни дан дањи примно тако саопштење.

Са изнесенога слободан сам, Господине Министре, ставити Вам следећа питања:

1 — Налазите ли у поступку среског начелника Среза вел. кикиндског, акт насиља и противзаконити поступак, јер је силом свога положаја захтевао да му општинска управа поднесе извештај са каквим било разлозима само да збор осујети?

2 — Налазите ли да је се општински бележник подносио поручен извештај среском начелнику огрешно о морал службеника и своју улогу одиграо злоупотребљавајући своје звање?

3 — Неистинити су разлози у решењу среског начелника о забрани збора да би дошло на збору до туче. Тучу би само они могли провоцирати нај-

мљујући зависне људе, али никако народ који се оријентисао за идеологију наше Југословенске народне странке.

4 — Кафана »Бираг« у истини је затворена јула месеца али та која је затворена није она, на коју се мислило за одржање збора већ кафана која и дан дањи ради и која је раније носила име сопственика »Бирага«.

5 — Јесте ли вољни наредити најстрожију истрагу противу оваквог незаконитог рада, који је уперен на то да нам омета организовање и ширење странке, која своје постојање има на законским одредбама?

6 — Јесте ли вољни удаљити са дужности општ. бележника Мањулова, који својим свакодневним поступцима иде толико далеко да провоцира становнике места и поједине људе?

Молим Вас, Господине Министре, да ми на ову интерпелацију изволите одговорити усмено у Народној скупштини.

С обзиром на разлоге и тешку злоупотребу потчињених Вам органа за ову интерпелацију тражим хитност и првенство, што ћу образложити у Народној скупштини.

Изволите, примити уверење о моме особитом поштовању.

2 фебруара 1934 године

Београд

Милош П. Драговић с. р.
народни посланик.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Милоша Драговића, народног посланика, на Министра пољопривреде о поступку државног ветеринара у Чоки.

Господине Министре,

Ја знам да су државни чиновници у својој великој ревности, дозволили себи да чине незаконча па чак и у оној струци за коју ни најмање нису познани.

Ветеринар у Чоки тужио је суду православног свештеника господина Лазара Арсекина и навео да он буни народ тиме, што тражи да се место ветеринара у Чоки укине пошто је непотребно.

Село Чока нема Бог зна какву марвену пијацу, да само због тога држи тога ветеринара у томе месту, али на нашу велику жалост у томе месту постоји, управо се оснива фабрика саламе индустријалца Ледерера. Чак да је и свештеник г. Арсекин уложно оправдану критику за ово непотребно место ипак то није »буна«. Откуд толика смелост једноме ветеринару да квалификује поступке и једнога свештеника.

Са изнетого част ми је поставити Вам Господине Министре, следећа питања:

1 — Је ли вам познато да у Чоки постоји државни ветеринар за приватну фабрику?

2 — Јесте ли вољни разумети овог потчињеног органа на коректан поступак и понашање ако не према народу, оно барем према једном свештенику?

3 — Јесте ли вољни узети на одговорност именованог?

4 — Јесте ли приправни да ово место укинете у интересу штедње по државни буџет?

Молим да ми на ову интерпелацију изволите усмено одговорити у Народној скупштини за коју тражим хитност и првенство, што ћу образложити у Народној скупштини.

Изволите, примити уверење о мом особитом поштовању.

2 фебруара 1934 године

Београд

Милош П. Драговић с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Фрање Грубера и другога, народних посланика, на Министра унутрашњих послова о раду начелника среза, пристава и жандармеријских органа у Кутини и околини.

Господине Министре,

У Кутини и кутинском срезу налазе се у управној и полицијској служби средњи начелник Сава Николић, Петар Бокан те наредник Раденковић из Иванића Клоштра.

Што све ови претставници управне и полицијске власти с голоруким сељачким народом мославачког краја раде не може се описати.

У свом су садистичком бесу бацили нарочито око на бившег народног заступника Стјепана Уројића ст. из Репушнице, његовог сина Стјепана Уројића мл. Винка Јакшића из Илова, Јосипа Буковца из Граченице, Ђуру Туђана из Репушнице и адвоката Др. Паву Станића из Кутине.

Кад се читав кутински срез листопадским општинским изборима само са 14.5% одазвао, дивљању ових правих и достојних претставника режима није било краја ни конца.

Осећајући, што је за своје дивљачке ексцесе с правом у Мославини од народа заслужно, средњи је начелник измислио припрему атентата на своју неприкосновену особу.

Дакако да од атентата ни истражних судских резултата о њему ништа, али су за то сви напред именовани полицијски пресуђени на по 50 дана затвора, а већина њих изубијана и нечувено измучена.

Бивши народни заступник Стјепан Уројић ст. три пут је био по босим табанима мокрим ужетом дотле тучен, док није у несвест пао. Кад се осветио, изјавио му је средњи пристав Фрањо Иван-

чић да је најбоље, да га по жандармима одмах у жандармеријском дворишту даде убити.

Једнако је прошао и његов син Стјепан Уројић мл., а боље нису прошли ни они, који су се усудили након апшења мушких глава Уројићевој кући помоћи радити. Жандарми су тако Стјепана Винчека из Репушнице због помагања Уројићевој кући једно вече на друму дочекали и испребијали.

Због овог нечувеног дивљаштва Ваших управних и жандармеријских органа у хрватској Кутини тражимо, да нам на ову интерпелацију хитно и првенствено у Народној скупштини одговорите:

1) Докле ће у овој земљи противно кривичним прописима бити допуштено и некажњиво мучење и злостављање хрватског сељачког народа по управним и жандармеријским органима?

2) Зар не знате и не осећате, да ће после Ваше сакривљене немарности хрватском сељачком народу против Ваших дивљачких органа остати још једина нужна одбрана револвер и бомба, гора и планина, у коју га свесно и злонамерно терате?

У Београду, дне 2 сijeчња 1934.

Народни посланици:

Др. Иван Лончаревић с. р., др. Никола Никић с. р.,
Стјепан Ваљавец с. р., Ловро Кнежевић с. р.,
др. Фрањо Грубер с. р.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Јосипа Стажића, народног посланика, на Министра унутрашњих послова о раду градског начелника у Петрињи.

Господине Министре,

Вашиим пристањем постављен је градским начелником у Петрињи г. Матагић Јосип, активни учитељ, који још и данас као учитељ стоји под истрагом ради свога протудржавнога рада. Ова истрага приметна је доставом средскога начелства у Петрињи, а путем Вашег Министарства на Министарство просвете.

Напомињем, да је исти од године 1914—1918. дакле за време Светскога рата као учитељ постављен комесаром Саркотићевим у Завидовићима, Босна. Ради својих недела, која је чинио као Саркотићев комесар стављен је под истрагу и како је Југославија свим злумћарима великодивно опростила то је ту широкогрудност користио и именовани.

Не би ме сметало његова давна прошлост, али да видите садашњост тога човека.

1 — Као учитељ повео је школску младеж у Загреб на изложбу Црвеног крста и од свакога де-

тета узео по 30 динара у име попутнине, та је попутнина изнашала не 30 динара него стварно 23 — динара, тако да је остало 700 динара, што је требало повратити школској деци. Г. Матагић, за онда учитељ ове новце утајио је, нако је деци рекао, да ће те новце дати подмлатку Црвеног крста у Петрињи.

2 — Доказано му је, да је као равнатељ шегртске школе фалсифицирао платне спискове тако, да је градску општину којој је данас најжалост градски начелник оштетио за већу своту кроз више година.

3 — Од радио слушача у Петрињи побрао је своту од преко 600— динара у сврху, да се позове стручно лице из Загреба, које ће извести блокирање радио апарата. Паре је покупио пре две године, а да стручно лице није дошло у Петрињу, да обави блокирање радио-апарата. Напомињем, да је кроз локалну штампу један у име радио слушача позвао салењег начелника, да се оправда ради ове утаје но он је одговорио, да је ових 600—

динара потрошио на пошту.

4 — По смрти његова оца учитеља Ловре Матагића, који је био учитељски писац завео је многе учитеље да му даду по 25— динара претплате за књигу, која ће изаћи његовом накладом, а под насловом »Живот и рад Ловре Матагића, учитеља«. Новце је покупио, али књига није изашла и када га је један од преварених учитеља упитао шта ће бити са сакупљеним новцем, он је рекао нисам крив, што је премало новаца унишло. Дакле требало је да буде још много више његових жртва, па да жртва добије бар одговор за судбину својих новаца.

Овака би дјела могао и даље низати о животу градскога начелника у Петрињи, али ми то није сврха, већ хоћу, да Вам најдражестичнијим примјерима скренем пажњу тко је градски начелник у Петрињи. Напоменути ми је, да су ова два дјела градскога начелника јавно кроз штампу била публицирана, а што више ја сам сва та дјела са доказним материјалом и свједоцима предао окружном суду у Петрињи. Како сам обавијештен и господин Бан Савске бановине др. Иво Перовић извијештен је о свему овоме. На даље, жалим се и изнашам, да је овај бивши Саркотићев комесар, а сада градски начелник у Петрињи одржао 31 јануара о. г. сједницу градскога заступства на којој су била изнешена нова оптерећења грађана путем новог цијеника а у вознини и градској трошарини. Како сам ја писменик и заступник града Петриња, то сам на јавној скупштини градскога заступства констатирао, да је овај г. градски начелник прије саме скупштине написао скупштински записник и закључке, који имаду, да падну на сједници. Када сам по постојећој решидби Краљевске банске управе у Загребу одвојио своје мишљење о предметима, који су били на дневном реду, а по мом мишљењу неправедни, тражио сам да по том истом решењу,

које ми даје право, да изведем и образложим своје одвојено мишљење, тражећи да то уније у записник, градски начелник ме је одбио са ријечима, да он не може дати чиновника да од мене то прими у записник. Разумљиво је, да сам у градском начелству начинио записничку притужбу на ово безаконје и самовољу. Господине Министре! Како је градски начелник у Петрињи Јосип Матагић особа горњих квалификација и како је на мени извршио ову самовољу и безаконје, разумљиво је схватити, да у граду Петрињи влада оправдано узбуђење у грађанству, које може, да уроди оним последицама, које нити ја, а нити претпостављена власт жели. Како је г. Бан Савске бановине др. Иво Перовић обавијештан о овоме свему, то ја немам другог пута него, да интерпелирам Вас у Народној скупштини, да ми одговорите следеће.

1 — Да ли каните градоначелника у Петрињи г. Јосипа Матагића уклонити са тога места, да тиме омогућите Окружном суду у Петрињи да га за његова кривична дјела узмогне гонити, јер по једном поверљивом распису државни самоуправни службеници имају неке заштите у погледу кривичног гонења; (наиме потребно је обавијештење и дозвола њихових претпостављених власти).

2 — Да ли каните наредити Г. Бану др. Иви Перовићу, да ми омогући, да се могу служити својим законским правом поставити одвојена мишљења, на која по постојећој решидби Краљевске Банске управе имам право.

За ову интерпелацију тражим хитност из у интерпелацији наведених разлога.

2 фебруара 1934 године
Београд

Јосип Стажић с. р.
народни посланик.

